

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő

Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs

EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.

TELEFON-SZÁM:

Szerkesztőség 788.

Kiadóhivatal 706.

Minden lében Lukács.

Budapest, november 22.

Figaro itt, Figaro ott, Figaro mindenütt. Akárhová fordul az ember, mindenütt ott látja reszketni a legvékonyab lábakra állított akaratnak, Lukács Lászlónak alakját. Minden lében Lukács az őszszel automobilon vágatott Bécs felé, hogy az ő hajlandóságát bejelentse, most pedig, mikor az első hó leszállt s automobilon az utazás már kellemetlenebb, újságpapíronszon prezen-tálja magát Bécsnek. Itt vagyok, itt vagyok, miniszterelnöknek való vagyok — oh vegyetek végre tudomásul ti magasságban trónolói hatalmak!

Szent vasárnapra virradóra minden lében Lukács három életjelt is adott magáról. Mindhárom életjel más színben ragyogtatja az akarat-ember tehet-ségeit.

Az első életjel egy czáfoló-nyilatkozat. Valamelyik esti újságban egy hír jelent meg, hogy a Justh-csoportnak újabban is érintkezése van Lukács Lászlóval. Miután ezt az érintkezést a nyáron nem tagadták, az újabb érintkezés hírének nem kell szükségképpen valószínűtlennek találni. De ha Lukács László esetleg czáfolni akarta, czáfolhatta volna egyszerűen: nem igaz, nincs dolgom Justhékkel. Minden lében Lu-

kácsnak azonban az ilyen egyszerű és természetes czáfolás nem inye szerint való. Ő úgy akart czáfolni, hogy abból egy mézesmadzag lógjon ki tapasztalatlan emberek és naiv Justh-pártiak csalogatására. Belevette tehát czáfolatába azt a komikusan gögös kijelentést, hogy neki nincs szüksége titkos utakra, mert ha akarta volna, már többször lehetett volna miniszterelnök, mint ahányszor huzása volt annak az osztály-sorsjátéknak, melynek ő az elnöke. Hát ebből a komikus gögből lehet ráismerni Lukács Lászlóra. Ország-világ tudja róla, hogy az ischli klauzula óta szakadatlanul töri a fejét olyan bűvös ágyun, melylyel, mint Servadac Hektor a holdba, belőhető magát a miniszterelnöki székbe. Titkon és nyíltan, vasuton és automobilon, egyenesen és kerülő uton mindig ott termelt a Burgban, ha valamelyes reménységajtócska nyílt vágyának teljesüléséhez. S most azt deklamálja a büszke spanyol, hogy amúgyis csak akarta volna. Az egyszerű zsidó, aki a Rothschild leányával való eljegyzését a legnagyobb valószínűségnek mondotta, mert ő a maga részéről már beleegyezett: édes testvére a komolyságban Lukács Lászlónak. Az ő miniszterelnöksége is úgy volt már rendben, hogy neki már nem volt ellene kifogása. De akármilyen komikus ez a

czáfolatba bugyolált henczegés, két szempontból kellett minden lében Lukácsnak: mert így megint eszébe juttatta magát Bécsnek s mert Justhék esetleg elhiszik neki, hogy akármikor miniszterelnökké lehet s így érdemes vele szóba állni.

A második életjel: egy szép és poétikus gondolat, mint robbantó akna. Ha a magyar király a Kossuth-mauzó-leum felavatása alkalmából egy palma-ágot küldene az ünnepélyesen áthelyezett szent hamvakra: ez kétségtelenül olyan körökben is hatással volna, ahol egyébként úgy vannak meggyőződve, hogy amit ez a poétikus palmaág virágosan mondhatna meg, az már akkor beteljesült, mikor a király Kossuth Lajos fiával a nemzet sorsát megbeszélte és Kossuth Lajos fiát miniszterévé nevezte ki. Hogy Kossuth Ferencz minisztere Ferencz Józsefnek, azt a faktumot jelentőségében nem fokozhatná, egy palmaág. Ha Ferencz József mégis gondolna ilyen poétikus cselekedetre, ezt bizonyára spontán tenné s nem alulról kapná hozzá a biztatást. S ime névtelenül, ködösen, legendás beállításban mégis olvashattuk egy Lukács Lászlóhoz nagyon is közelálló újságban, hogy politikai körökben erről a palmaágról suttognak. Nekünk úgy rémlik, hogy ezekben a „politikai körökben” megint csak minden lében Lukácsra kell ismer-

Kenyér.

Irtta: Gallovich Jenő.

(Utánfomlás tílos.)

I.

Megyek. Kitérek a maga utjából. Ejtsem ki az emlékeiből.

Magam nem szólított! En állottam erőszakosan az utjába. Eppen ezért most elmegyek. És örködni fogok afőlött, hogy híremet se hallja. Drágább előttem a maga nyugalma, mint az én boldogságom. Perszem voltam, melyet a végzet hajtott maga felé és a magam akaratán kívül belekapaszkodott ruháskájába illatos szövetébe és amelyet pedig talán maga észre sem vett. És most, amikor terhére volt, hidegen, nyugodtan lerázott magáról, vissza az utca porába.

Lelkem fájt nagyon. Végül is nehéz ez a magától örökre való elszakadás. Szárnyaim voltak, amelyek megtörttek, röpködni nem kívántam. Nagy boldogság volt nekem eddig az is, ha rajtam taposott. Vakmerőségemben verőfénybe kíváncsoltam, didergő lelkem melegség után sóvárgott és most visszahull a sötétségbe, hova sohasem érkezik el többé napfelkelte és nem nyílik illatos virága tavasznak.

Mindenekelőtt való előttem a maga békeáldotta esendje. Összetörhet engem a kétségbeesés, panasz nélkül türom, bárhogyan sujt is a sors, még csak nem is védekezem, állom haragját, csak a maga lelkét ne érintse bánat.

Érzem, a szél betemet porával, vergődő lelkem görnyedve hajol meg és lobogó várem-

tüze mégsem enyhül. Lánggal ég és ennek a kinját őzem anyai erővel. Diadalmaskodni tudnék és boldog lenni nagyon, de nem kívánok viaskodni, mivel ez érintené a maga nagy nyugalma.

Jöhet-e számításba az én akaratom akkor, amidőn életének zavartalanságáról, nagy esendjéről van szó? Létének egyedüli tartama az, egyebe sínes. Boldogságban csak hisz, de sohasem érezte. Elámitotta a puha kényelem, amely azonban csak addig puha, míg öntudatra nem ébred a lelke, amíg meg nem éri a közömbös ember mellett átvirrasztott éjszakában titkosan megálmódott másik ember lelkének boldog szárnya csattogását.

A kenyérenél, a megalkuvásnál erősebb a vér joga, amely ha feltámad egyszer, elnyomni többé nem lehet. Magával ragadja az embert, hasztalan ver rá békót. Belepusztul a lélek. Sikoltva védekezik és végre is belehal.

A lelkem, az magánál marad.

És vessen a sors akármire, nem szünök meg gondolni magára sohasem. Megmarad emlékemben tisztán, fehérén, akár az imádság, mint lázas, boldog éjszakáknak sínes, sokszor megálmódott esodaszóp álma.

A festő elhallgatott. Nézte a szomorú, szép fehér asszonyt, aki az egyre terjeszkedő homályban ült mozdulatlanul, holott lelkében a legfájdalmasabb vívódás ment végbe. Engedte, hogy keskeny, finom kezét megcsókolja a férfi és elmenjen.

Olyan hideg volt az a kicsiny kéz.

II.

Egy órával később az ura még ott találta az asszonyt a szoba sarkában kuporog-

va. Szomorúan álmódózva. Csak az arca volt halványabb és a keze hűvösebb.

A szemem sem rebbent meg, mikor meglátta az urát. Nézett maga elé üresen, gondolatai pedig ezalatt ott jártak annál a másik embernél, aki bánatos szomorúságában oly kemény igazságokat mondott neki, szürkeségbe fulladt, örömtelen életéről.

Még sohasem érezte életét ennyire üresnek, tartalmatlannak. Nehéz szomorúság lepté meg, mely egyre vigasztalanabb lett, minél tovább füzte gondolatait. A homály, amely reá borult a szobára és mindinkább átjárhatóbbá vált, reá nehezedett a lelkére, a mellére és szoritotta, fojtogatta a torkát. Ugy szerette volna, ha megeredne a könnyei, elcsirathatná elvesztett életét. Érezte, ha kedvére kisírhatná magát, talán meg is könnyebbulne, legalább egy pillanatra.

Nyomorultabb teremtménye nincs az Istennek annál, aki lelke őszinte, igaz érzéseit állandóan rejtegetni kénytelen. Kinek szerelme viszonzást sohasem talált, vágyát, indulatát nem enyhítette üde esők és lelkének tüze sohasem csapódott össze egy másik ember szívének lobogó lángjával. Ha ébresztett vágyat, a boldogság ragyogását mégsem ismerhette, mivel hiányzott életéből az, aki ottani tudta volna vérenek perzselő forróságát.

A férfi odament az asszonyhoz és megcsókolta.

Milyen volt ez a esők! A férfi közeledéséből kiérett az az önhittség, amely szívének abból a biztos érzéséből fakadt, hogy ez a törekeny szép asszony kizárólag az övé. A teste, a lelke, csak a kezét kell érte kinyújtania. Karjai közé vonhatja, magához szorit-

nünk. Ezt a poétikus gondolatot ő szánta robbantó aknának. Mit remélt tőle? Talán azt, hogy a király zokon veszi az ilyen szuggesztív hiradást, vagy talán azt, hogy a pálmaág elmaradását, mint a korona engesztelhetlenségének bizonyítékát, Kossuthék ellen lehet fordítani, vagy mind a kettőt. Csak az kétségtelen, hogy az a Kossuth Ferencz, aki a korona viselőjének hajlandóságát tapasztalta, ilyen alulról eredő biztatást semmiesetre sem tartott volna az illendőséggel megegyeztethetőnek s hogy ennek a hírek kiröpitése csak minden lében Lukács nyughatatlan fantáziájából születhetett meg. Bánja is Lukács, miért emlegetik, csak emlegessék. Bánja is Lukács, milyen poétikus gondolattal kíséri meg a rontást, csak reménysége legyen a rontásra. A kitünő Lukács fegyverül használja még a rózsát is, ha tövisével megsebezhető ellenfeleit.

Van aztán még egy harmadik életjel is. Ugyanazon a helyen, ahol a pálmaág kinőtt, ma váratlanul nyilvánosságra jut Andrassy Gyulának egy nem is ismeretlen memoranduma, melyvel négy esztendővel ezelőtt fejtette ki véleményét a koronának a katonai kérdések rendezése dolgában. Ezt a memorandumot Andrassynek négy esztendővel ezelőtt sem volt oka röstelni, ma sincs. Magyar ember magyar beszéde az a magyarok királyához. De ha ezt az annak idején ismertetett memorandumot ma Lukács László nevének ügyes bebeszövésével azon a helyen olvassuk újra, ahol bizonyára nem Andrassynek, hanem másnak kívánnak véle szolgálatot tenni, akkor ebből a célzatos életjelből is rá vélünk ismerhetni az Ézsau szőrös kezére, minden lében Lukács szereplési

hatja, ölelheti, csokolhatja, szívhatja véré, amikor csak akarja. Arra pillanatra sem gondolt, hogy akkor, midőn megrészegülve a gyönyörűségtől, ezt a csodaszép, illatos, meleg asszonyi testet öleli és elszabadult vágya öröngve keres kielégülést, enyhületet, nem ura a léleknek, amely nélkül pedig nincs szerelem. A lélek nem alku tárgya. Megejteni ezt nem lehet. Köny és vérhullatások közben. Lelkek diadalmas küzdelmében kell azt megnyerni és aki azt bírja, parancsoló, mindenható ura lesz a testnek is, amely boldog vívódással engedelmeskedik akaratának.

Az asszony erőszakosan küzdött a csók ellen. Elfordította fejét és amikor mégis engednie kellett az erőnek, undorodva szorította össze meleg, keskeny ajkát.

Az asszony erőszakos ellentállása csak fokozta a férfi ébredező vágyát. Dereka után nyult az asszonynak és el akarta érni annak nedves, meleg száját. Forró fejét odaszorította az asszony mellére és úgy kuszott közelebb hozzá, miközben arcára hullott az asszony széjjel szabadult illatos haja.

Az pedig elszántan küzdött az erőszak ellen. Hátraszegte gyönyörű fehér nyakát, majd oldalt hajolt és vergődött a férfi kezei között, lelkében egyre növekedő undor iszonyatával. Ellökte magát a férfit, aki egy pillanatra hátrátáncorodott, de azután újból kezdte a küzdelmet, míg végre az asszonynak a viaskodásban kifáradt karjai erőteljesen hullottak le róla. És ekkor nekiszabadult vágyával, szomjasan, éhesen esett a szép asszonyi testnek...

A jog erejére támaszkodó, elbizakodott, gyáva, durva támadás volt ez, amanyak a gyöngesége ellen.

mánlájára. Figaro itt, Figaro ott, Figaro mindenütt — ahova az ember fordul, mindenütt ott látja reszketni a legvékonyabb lábakra állított akaratnak, Lukács Lászlónak alakját. A cél mindig ugyanaz: észrevétni és ártani. De az eredménytől nem tartunk. Mert az eredmény csak az lesz, hogy észreveszik s ezzel már ártalmatlanná is vált. A minden lében Lukácsok kellemetlenek, de nem ártalmasak.

A miniszterek Bécsben.

— A holnapi koronatanács. —

Döntés nem várható.

Budapest, november 22.

A magyar kormány tagjai ma este Bécsbe érkeztek. Holnap délelőtt tizenegy órakor a bécsi Burgban a király elnöklése alatt fognak ismét tanácskozni a válság megoldása fölött. Egy hónappal ezelőtt játszódtott le ugyanez a jelenet ugyanazon a helyen, ahol holnap fog megtörténni. Akkor intézte a király a felszólítást a kormány tagjaihoz és különösen a pártvezér miniszterekhez, hogy tartsák fenn az eddigi parlamenti helyzetet és hajtsák végre azt a kötelezettséget, amely még a paktumból hátra van. Azalatt a hónap alatt, amely azóta elmúlt, a politikai helyzet igen lényegesen megváltozott. A függetlenségi párt kettészakadt. A radikálisabb rész *Justh* Gyula vezetése alatt ellenzéki álláspontra helyezkedett, míg a pártnak másik része *Kossuth* Ferencz vezetése alatt a fokozatos és békés fejlődés elősegítését tűzte ki céljául, hajlandó az alkotmányválság elkerülése szempontjából a kooperációt fenntartani, ha azt egy újabb paktum lényeges nemzeti engedményekkel lehetővé teszi. Ez engedmények tárgyában a lefolyt hónap alatt sürűn folytak a tárgyalások és tanácskozások Bécsben is, Budapesten is, s most már úgy

látszik, sikerülni fog megtalálni azt az utat, amely a kibontakozáshoz vezet. A kormány tagjai tudják, hogy a holnapi koronatanácsban döntés olyan értelemben, hogy az rögtön maga után vonja a kabinet kinevezését, nem fog esni. Mégis igen nagy jelentősége van ennek a holnapi koronatanácsnak, mert az a célja, hogy véglegesen megállapíttassék az a keret, amelyen belül a kormány lehetségesnek tartja a megoldás elfogadtatását, a király pedig megadja hozzájárulását. Politikai körökben azt beszélik, hogy ez a koronatanács nem lesz hosszú tartamu és holnap be is fog fejeződni. Ha a holnapi koronatanács — amint azt nálunk általában várják, — kedvező eredménnyel fog végződni, a végleges kormányprogramot a megállapított elvek alapján az osztrák kormányval folytatott tárgyalások után fogják véglegesen megszövegezni. Ezeket a tárgyalásokat a szakreferensek tárgyalásai fogják megelőzni, akik főképpen a gazdasági kérdéseket, nevezetesen a bank dolgában a készfizetések fölvételének ügyét, valamint a balkáni kereskedelmi szerződések dolgát fogják részletesen tisztázni. A szakreferenseknek ez előzetes munkája alapján fog azután a két kormány egymással közvetlen érintkezésbe lépni s ennek a munkának befejezése még a legsürgősebb tárgyalások mellett is a jövő hónap első heténél hamarabb nem várható.

Mai tudósításunk a következő:

A kormány tagjai Bécsben.

A kabinet tagjai ma délután mindannyian Bécsbe utaztak. A délután 3 óra 30 perczkor induló gyorsvonattal utaztak Bécsbe *Darányi* Ignác és *Jekelfalussy* Lajos miniszterek. A miniszterek kíséretében *Kócs* Jenő miniszteri titkár és *Kubinyi* parancsóri százados, kamarás voltak. A délután 5 óra 15 perczkor induló gyorsvonattal utazott a kabinet többi tagja. Legelőször érkezett a pályaudvarra *Josipovich* Géza, majd nemsokára *Kossuth* Ferencz, azután rövid időközökben *dr. Wekerle* Sándor miniszterelnök, gróf *Andrassy*

Az asszony adta meg neki erre a jogot, akkor, midőn lelkét elaltatva, számításból legelőször vette oda magát neki a kenyérért. Puha kényelemért, cifra selyem rongyokért. Reményeit, ragyogó álmait, hitét, boldogságát: az egész életét. És ezzel együtt minden jogát elaludva arra, hogy egyszer még boldog lehessen...

Az ura már el is ment, de még lelkét fogva tartotta az átélt izgalmak nyomán szívében keletkezett mély undor. És ebben a kétségbeesett pillanatban hirtelen eszébe jutott kedvelt írójának, *Herczegnek* az a gondolata, melyet annyiszor olvasott el és amelyben ma már meggyőződéssel hisz:

„Nincs női erény! Amit annak szokás nevezni, azt férfiak eszelték ki. A nők pedig elvállalták a férfiak kedvéért. Az együgyű nők hisznek benne, bár nem értik meg, a gondolkodó nők azonban tudják, hogy az erény nem az ő szívéből nőtt, hanem a férfiakból, az oltotta beléjük. A nő nem erényes, hanem vagy szerelmes, vagy közömbös. A szerelmes nő, aki önzésből, vagy gyávaságból megtagadja magát attól, akit szeret, szíve mélyén épp annyira erkölestelennek érzi magát, mint a közömbös asszony, aki önzésből odaadja magát annak, akit nem szeret. A nőnek ninesenek elvei, neki csak szíve és idegrendszere van. Minden elv és ideál, az erényé is, a férfi kreációja...”

Egy leány jött a szobába. Lámpát tett az asztalra és kiment.

Az asszony a tükör elé ült, hogy leomlott haját feltűzze. Ahogy dus, szőke haját erősítette, beletekintett a tükörbe és a halvány szép arc lassan kiengesztelődött. Eltűnt tekintetéből a nagy szomorúság és a

megelégedettség boldog érzetével gyönyörködött saját nagy szépségében. Asszonyi hiúsággal tetszelegve vizsgálta finom bőrét, nagy mély csillogású szemét, miközben egy pillanatra talán el is felejtette boldogtalanságát.

A hódítás mennyi fenséges ereje pompázott ebben az asszonyban! Csak akarnia kell és megszédül előtte, meghódol neki, akit csak kíván. Boldogan, önkaratából, szerelmesen.

És vajjon van-e értéke szépségének? Elhet-e vele azzal a szabad elhatározással, mely számára is boldogságot jelent?

Szomorú sejtelemmel érezte, hogy amije van, nem az övé. Tulajdona egy embernek, aki pedig szívének, lelkének idegen. Elvesztette mindenét. Egy önfeloldott pillanatban, melyet már jóvá tenni sem lehet, örökáron elaludta egész életét.

Bánatos merengésében észre sem vette, hogy a szobába valaki jött. Csak akkor rezzent össze, mikor már mögötte állott a leány és az ebédlőbe szólította.

Egy pillanat alatt átváltozott az a szép arc. Abban a különös hangulatban, melyben már órák óta élt, oly keservesen érintette szőlítése a szobaleánynak. Egyszerre, hirtelen átviharzott lelkén a mai napon átélt sok gyötrellem, amelynek egyik jutalma, bére, ára most a megterített asztal.

Támolyogva, szédülő fejjel kelt fel a tükörtől. Nem tudott menekülni ettől a furesza érzéstől. Arcza égett, lázongott a vére, fülében pedig, mintha állandóan valami rettetetes szó zúgott volna. Tudta, hogy hallucinál, de szabadulni nem tudott tőle:

— Kenyér... a kenyér.

Gyula és gróf Apponyi Albert. A miniszterek valamennyien hosszabb ideig beszélgettek a pályaudvaron tartózkodó Karácsonyi, Szapáry és Andrássy családok tagjaival, akik a tegnap egybekelt gróf Chamaré Felixet és feleségét gróf Karácsonyi Aladár leányát, kísérték el a pályaudvarra. A miniszterek társaságába voltak Márffy Albin államtitkár, aki holnap a király elnökleite alatt tartandó minisztertanácson a jegyzőkönyvet fogja vezetni, továbbá Halász Lajos és Béla Henrik orsz. képviselők, Tormay Géza dr. és Bárczy István dr. miniszteri titkárok, Jakab Sándor a függetlenségi Kossuth-párt titkárja, Kossuth Ferenczet Pally Sándor dr. kísérte ki. Az elutazó minisztereket a pályaudvaron Marx János államvasuti elnökhelyettes, Daróczy Rezső állomásfőnök, Messinger József főnökhelyettes és Schmidt rendőrfelügyelő fogadták.

A miniszterek 9 óra 20 perczkor érkeztek meg Bécsbe és mindannyian a Magyar Házba hajtottak, ahol már gróf Zichy Aladár várt rájuk. A Magyar Házban a miniszterek bizalmas tanácskozára gyűltek össze.

A koronatanács.

Félhivatalosan jelentik: A király elnöklétével megtartandó minisztertanács a Hofburgban lesz holnap délelőtt tizenegy órakor. A minisztertanácson megjelenik a kormány valamennyi tagja, valamint Márffy Albin államtitkár is, ki a jegyzőkönyvet fogja vezetni.

Folytatják a tárgyalásokat.

A holnapi koronatanács után a két kormány között fognak megindulni a tárgyalások a végleges megállapodás létesítése után. Bécsi tudósítónk jelentése szerint e hó 25-én fognak megkezdődni Budapesten a két kormány szakreferensei között a tárgyalások a bankkérdésben, illetőleg a jegybank szabadalmának meghosszabbítása dolgában valamint a balkáni kereskedelmi szerződések ügyében és mindazokban a gazdasági kérdésekben, amelyek között egyetértéssel intézendők el.

„A kettős válság.”

Ezzel a címmel a *Neue Freie Presse* mai estilapja a lap élén a következőket fejtegeti: Már a legközelebbi napokban nagyjelentőségű fejlemé-

III.

Az asszony izgalma nem csillapodott az ebédelőben. Vérében fokról-fokra fokozódott, gyűlt az elégedetlenség. Sohasem érezte még ennyire szomorú sorsának nehéz terhét.

Elviselhetetlenné lett előtte nehéz rab-sága. Bántotta a szobát betöltő nagy fény, amelyet pedig már megszokott és sértette a megrakott asztal sok-sok csillogó ékessége.

Aranykalitka, minden sarka vert ezüst, amelyet azonban sohasem érintett verőfény, meleg napsütés. Aki lakja rab, bilincs nélkül. Nótája asszonysírás. Kegyetlen gazdájának van benne csak öröme, bár nótát sohasem hall. Elég, hogy birhatja madarát és gyönyörködhetik ennek ékes, fényes tollazatában.

Kenyér... a kenyér.

Az asszonyból kitört a sokszor rejtegetett indulat. A feje szédült. Szemei előtt összefolyt az ebédlő sokféle ékessége és talán maga sem tudta, mit tesz, amikor fájdalmas feljajdulásában kikapott az ezüstkosárból egy darab kenyeret.

Ára, keservesen megszolgált bére életének ez a csillogás, sok puha kényelem, melynek rettenetes szimbóluma ez a darab kenyér. Szívét elöntötte a keserűség. Ledobta a földre a kenyeret és reátaposott. Ekkor egyszerre elvesztette minden erejét, leroskadott egy székbe és csendes sírásra fakadt.

Amikor kisírta magát, csendesen felkelt, felszedte a földre dobott kenyeret és megbánnással emelte ajkához.

Kitörülte szemeiből a könnyeket, hátrasi-mitotta fényes, szőke haját és sorsában való megadással leült a megrakott asztal elé...

nyek fognak beállani a monarchia két államának parlamenti és politikai válságában. Holnap a magyar kormány az uralkodó elnökleite alatt minisztertanácsot fog tartani Bécsben, megállapítandó a kormány új kormányzati programját. Az osztrák képviselőház viszont három heti szünet után szerdára van összehívva, amikor is ki fog derülni, vajjon helyreáll-e a parlament munkaképessége és lemondanak-e az obstrukcióról a harcziás szláv pártok. A magyarországi politikai válság nehézségeinek ütközéspontja a katonai kérdés. A zord időjárás miatt ő felsége nem utazhatik Budapestre s erre való tekintettel Bécsben lesz a magyar minisztertanács. A koronának az az álláspontja, hogy a nyelvi természetű katonai engedelmények az új véderőjavaslattal kapcsolatban oldandók meg és úgy a század nyelvével, mint a készfizetések felvételéről is az osztrák kormánnyal kell tárgyalnia a magyar kormánynak. Ilyen körülmények között előrelátható, hogy a király elnökleite alatt holnap tartandó minisztertanácsnak kézzel fogható eredménye nem lesz. És még egy dolog kétségtelen. Nevezetesen az, hogy a mérséklet politikáját a mostani magyar képviselőházban aligha lehet keresztülvinni és a kormány nagyon könnyen abba a helyzetbe juthat, hogy a választókra kell appellálnia, megkísérlendő, vajjon leverhető-e egy választási csatában az obstrukció. Már a legközelebbi napok meghozzák a döntést s egészen bizonyos, hogy mind a két válság aligha fog még soká tartani.

Justh sürgeti a választásokat.

A Justh-párt klubjában ma este vagy harmincz képviselő gyűlt össze, akik Justh Gyula pártelnök körül csoportosulva beszélgettek a helyzetről. Bár az ország minden részéből egymást érik a táviratok, amelyek a választók-nak a Kossuth-párthoz való csatlakozását jelentik, Justhék mégis nagyon meg vannak elégedve a helyzettel és úgy látják, hogy ők kapják a bizalmi nyilatkozatokat. A ma este összegyűlt képviselők különösen a székelyudvarhelyi bankgyűléssel voltak nagyon megelégedve és ugyancsak hangoztatták, hogy egész Erdély az övék. Justh Gyula ezeket a beszédeket, amelyek legalább is elfogultak voltak, nyomban készpénznek vette és kijelentette, hogy miután a hangulat ilyen kedvező a pártra nézve, nekik nem lehet nagyobb érdekük a választások kierősakolásánál. Ezért a képviselőház esetleges összehívásakor nyomban megkezdik a legérelvesebb akciót és botrányok rendezésétől sem riadnak vissza, csak hogy a parlament munkaképességét a lehető legvilágosabbba dokumentálják.

— Nekünk ad igazat az ország — mondta a választásokon lehengerelünk mindenkit, aki nem áll az önálló magyar jegybankrak 1911-re való követelése alapján.

A párt tagjai úgy csöndesen aggodtak ugyan a mandátumért, de félhangon helvesseltek. Justh pedig vezérkarával Holló Lajossal, gróf Batthyány Tivadarral, Nagy Dezsővel, Bakonyi Samuval visszavonult és nyomban megkezdte a választási hadjárat részletes terveinek kidolgozását.

Báró Burián lemondása.

Bécsi jelentés szerint most már lefejezett ténynek tekinthető báró Burián közös pénzügyminiszternek lemondása és gróf Zichy Jánosnak utódjául való kinevezése. Bécsi értesülés szerint ezzel a lemondással egyidejűleg aktuálisá válik Horovitz közös pénzügyi osztályfőnöknek nyugalomba vonulása is. Politikai körökben egyáltalában nem kelt meglepetést a lemondásokról szóló hír. Csak hogy általános az azt beszélték, hogy báró Burián még meg akar jelenni a delegáció előtt, hogy kivédje azokat a támadásokat, amelyek a bozsniai agrárbank engedélyezése miatt az osztrák parlamentben a keresztényszocialisták és a délszlávok részéről érték. Ha most Burián báró ettől a védekezéstől eltekintene, vagy ha mértékadó helyen ennek a lehetőségét

a közös pénzügyminiszternek meg nem adják, ez azért történik, mert a katonai kölcsönök, a Bosznia és Hercegovina annexiójával járó költségek és az anektált tartományok statutumának megszavazása elé nem akarnak akadályokat gördíteni.

Hir szerint Burián bárót távozásra után ismét a diplomáciában fogják alkalmazni ahonnan közös pénzügyminiszterrel való kinevezésekor kiemelték. Kállay Béni volt pénzügyminiszter halála idején báró Burián a monarchia athéni követe volt s onnan rendelték Bécsbe, hogy Kállay örökébe lépjen. Mindenesetre élénk érdeklődéssel várják a lemondásról szóló hírek megerősítését. Annyi bizonyos, hogy Burián báró helyzete, legalább az osztrák parlamentben jó időre tarthatatlanná vált. Más kérdés, hogy egy esetleges személyváltozás biztosítani fogja-e a szőnyegen levő kérdések sima és békés elintézését.

Gróf Zichy János, a néppárt egykori vezére, aki akkor hagyta ott a pártját, amikor az az obstrukció táborába lépett, már régóta miniszterjelölt, még pedig báró Burián tárczájának várományosa. A 67-es kiegyezés óta tradícióvá vált, hogy a közös miniszteriumnak legalább egyik tárczáját magyar származású államférfiakkal töltsék be. Gróf Zichy János pénzügyminiszterrel való kinevezése annál valószínűbb, mivel tudvalevő, hogy gróf Zichy bizalmasa a trónörökösnek és a magyar kormány készséggel adná ehhez hozzájárulását. Egyébiránt nagy a valószínűség az iránt, hogy a változás az előkészület stádiumában van, de a végleges lemondási és kinevezési aktus még nincs küszöbön.

Gál Sándor látogatása az alkotmánypártban.

Az alkotmánypártban ma este is igen sokan voltak fenn. Ott voltak Széll Kálmán, a párt elnöke, gróf Hadik János államtitkár, Nagy Ferencz, a párt másodelnöke és még többen. Az est folyamán látogatást tett a pártkörben Gál Sándor, a képviselőház elnöke, akit nagy örömmel fogadtak. A házelnök hosszabb időt töltött a körben.

Czeplédek Kossuth Ferencznel.

Czepléd város monstre-küldöttsége tisztelgett ma délelőtt a kereskedelemügyi miniszternél, a város képviselőjénél. A küldöttségben körülbelül 500-an vettek részt. Az utcákon is sok bámulója akadt a hatalmas menetnek, amely zászlók alatt, folyton Kossuth Ferenczet éltetve vonult át Budára. A menet élén haladtak Gombos Lajos dr. polgármester, Horváth József apátplébános, Takács József ref. lelkész, Feldmann József dr. rabbi, B. Molnár Sámuel, Molnár Albert dr., Dobos Sándor dr., Halász László dr., Halász Márton dr., Neumann Izidor dr., Horváth Zoltán, Raffay Géza dr., Grega Mihály dr., idősebb Gombos Lajos dr., Deli Béla főjegyző, S. Nagy Domokos lapszerkesztő stb.

A deputációt Kossuth Ferencz miniszter a minisztérium nagy tanácstermében fogadta. Nagyon sok választópolgár be sem jutott a terembe és a melléktermeket, meg a folyosót is zsúfolásig ellepték. A fogadáson jelen voltak: Apponyi Albert gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter, Sztéryny József államtitkár, Hoitsy Pál, a negyvenyolczas függetlenségi Kossuth-párt ügyvezető alelnöke, Bakó József, Brázay Zoltán, Burgyán Aladár, Halász Lajos, Héderváry Lehel, Horváth József (marosújvári), Horthy Béla, Fogarassy Zsigmond, Lengyel Zoltán, Nadányi Károly, Ság Manó, Szabeny Antal, Telbisz Alajos, Tolnay Lajos, Thaly László, Zlinszky István orsz. képviselők.

Amikor Kossuth Ferencz a képviselőktől kísérvé a terembe lépett, zugó éljenriadal támadt és a választók viharos lelkesedéssel éljenzték perczeleg a minisztert. Az éljenzés lecsillapultával Gombos Lajos dr. polgármester üdvözölte a minisztert.

— Melléje állanak Kossuthnak — ugymond — mindazok, akik a tettnek, nem pedig a hangu-

állításának követelése mindazonáltal hazafias dolog, a függetlenségi pártnak eminens kötelessége is; de akkor, amidőn ezt határidőre felállítani nem lehet, mikor a Justh-rsoport is tudja, hogy 1911. január 1-re a nemzetnek ez a vágya nem teljesülhet, mégis kiméletlen harezot hirdet a győzelem minden kilátása nélkül: ez veszélyes játék a nemzettel, amelynek nem alkotmányválságra, de békés fejlődésre van szüksége. A Justh-csoportról szólva, hangoztatta, hogy ők a felelősek azért, mert a hatalmas függetlenségi táborot kettészaktították. Ezt azzal magyarázza meg, hogy Justh Gyula, mint a képviselőház elnöke, fix határidőt adott a nyilvánosság előtt a kormányválság elintézésére; ha az általa megszabott határidőig az alkudozásoknak végük nem szakad, az esetre a leghatározottabb formában kijelentette, hogy a bankbizottság jelentését tárgyalásra tüzi. Ezért a veszélyes tényecért azonban a felelősséget nem vállalhatta, mert a király erre csak házfeloszlatással és még tudja isten mivel felelhetett volna. Minthogy azonban — bár tiszta hazafiságtól ösztönözötve — ekként elnyargalta magát, nem azt tette, amit ígért, hanem ehelyett lemondott a képviselőház elnökségéről és ketté szakította a függetlenségi pártot, amely tényével kuruczabbnak látszhatik ugyan Kossuth Ferenczről, de nem függetlenségibbnek, de semmiesetre sem előrelátó politikusnak.

Azért követi Kossuthot, mert míg Justh Gyula sem 1911-re, sem máskorra az önálló bankot az ő vehemens politikájával fel nem állíthatja, addig Kossuthnak alkalmá és módjában áll ezt akként előkészíteni, hogy meg is valósulhat.

A beszámoló beszéd nagy hatást keltett, aminek kifejezést Veres Ferencz pártelnök adott szíven át gondolt beszédében, amelyben biztosította a képviselőt a kerület egyhangú bizalmáról. Indítványára kimondotta a népgyűlés, hogy képviselője állásfoglalását helyesli s a kerület a „48-as függetlenségi Kossuth-párt” nevet veszi föl.

Este a párt körhelyiségében 200 terítékű banket volt a képviselő tiszteletére, ahol az üdvözlő beszédet dr. Bagdy Imre ügyvéd mondotta. Beszédet mondottak még: Homolay Gyula, Veres Ferencz, Bartha László ref. lelkész, Bodzsis Mihály, Nagy József, Kórik Gábor stb.

Az ezt megelőző napon Büdzentmihályon tartott beszámoló beszédet Pap Zoltán, ahol szintén banketen ünnepelték Kossuth Ferenczet és őt azon beszédek keretében, melyeket P. Szabó Balázs, a büdzentmihályi függetlenségi párt elnöke, Lukács Ferencz postamester, Szalay Gyula ref. tanító stb. mondottak.

Mindkét helyről üdvözlő sürgönyt küldöttek Kossuth Ferencznek, biztosítván őt tántoríthatatlan sziklaszilárd bizalmukról. Az üdvözlő táviratok a következők:

A tiszalöki választó kerület szeretett képviselőjének, Pap Zoltánnak beszámolója alkalmából Nagyméltóságod iránt tántoríthatatlan ragaszkodását fejezi ki, mert bizik abban, hogy a függetlenségi eszme megvalósításában úgy mint eddig, továbbra is fáradozik. Fogadja szilárd bizalmunkat, munkájához kitartást, erőt kívánunk, felvetjük a tiszalöki negyvennyolcos függetlenségi Kossuth-párt nevet. A pártgyűlés nevében Veres Ferencz elnök és Homolay Gyula jegyző.

Annak a Büdzentmihálynak, amelynek bölgyei nemrégén fehér zászlóval fejezték ki hazafias szeretetüket, egybegyűlt polgárai Pap Zoltán szeretett képviselőjük beszámolója alkalmából egyetértő szívvel tolmácsolják szilárd bizalmukat Nagyméltóságod iránt és a függetlenségi eszmének gyakorlati megvalósításához egészszárat kívának. Homolay Gyula jegyző, Szabó Balázs elnök.

Az ország hangulata.

Az ország minden részéből érkeznek jelentések arról, hogy az ország választó közönsége, ártírtve és átérzve azokat a nyomós okokat, melyek Kossuth Ferenczet a függetlenségi és negyvennyolcos pártból való kilépésre készítették, bizalmukról biztosítja a vezért s tömegesen jelenti a csatlakozását a negyvennyolcos függetlenségi Kossuth-párthoz.

Jászberényben Bathó János pártelnök vasárnap délelőtti gyűlést hívott össze, amelyen az

óriási nagy számban megjelent választók egyhangú lelkesedéssel helyeselték Kossuth Ferencz politikáját és a kerület képviselőjének, Apponyi Albert grófnak állásfoglalását. A közgyűlés kimondotta, hogy az országos függetlenségi és 48-as párt kettéválasztását sajnálattal veszi tudomásul, mert ezt a pártszakadást nem annyira a politikai elvek elmentés volta, mint inkább személyi mozzanatok idézték elő. A jászberényieket a politikai küzdelemben eddig az a szilárd meggyőződés vezette, hogy a függetlenségi eszmék valóra válása csakis egy-egy és fegyelmezett pártszervezet által biztosítható. Minthogy azonban ez a súlyos politikai fordulat immár bevégzett tények elő állítja a politikai közvéleményt, a jászberényiek továbbra is hűségesen követik Kossuth Ferencz zászlóját és teljes megraguvással bízzák az ő és Apponyi Albert grófnak politikai bölcsességére annak az időpontnak a megválasztását, mely a függetlenségi program legfontosabb részének, az önálló magyar banknak és vámtérületnek és a nemzeti hadseregnek megeremtésére alkalmas. Egyhangulag helyesli a gyűlés a párt képviselőjének, Apponyi Albert grófnak állásfoglalását, akihez a politikai irigynék immár harmincz éves próbát állott szilárd kötelekei kapcsolják. Vezérének Kossuth Ferenczet és Apponyi Albert gróftól tekintti továbbra is, kiknek politikai küzdelmeihez törhetetlen hűségét, ragaszkodását és kitartását ajánlja fel.

A közgyűlés ilyen értelemben határozatot is hozott, amelyet úgy Kossuth Ferencz, mint Apponyi Albert grófnak megtáviratoztak.

Gróf Apponyi Albert miniszter Bathó pártelnöknek a tegnapi határozatra a következőket sürgönyözte:

Bathó János pártelnök urnak, Jászberény. Nagy hálával vettem szeretett válsztóim bizalmi nyilatkozatát. Kossuth Ferencz pártvezérünk is nagy örömmel vette állásfoglalásuk hírét. Apponyi,

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter Bathó János jászberényi pártelnökhöz a következő táviratot küldötte:

„Szívvel köszönöm állásfoglalásukat. Gróf Apponyi Alberttel együttműködve s az Isten segítségével előre fogjuk vinni hazánk ügyét. Kossuth.”

Turkeveről jelentik: A függetlenségi párt tegnap tartott ülésén dr. Tóth János államtitkárhoz is intézett táviratot, amelyben örömmel veszi tudomásul, hogy országgyűlési képviselőjük belépett a Kossuth Ferencz vezetése alatt álló függetlenségi pártba. Egyben helyeslik politikai magatartását és politikai működése iránt teljes bizalommal viseltetnek és soha el nem muló hálájukról és ragaszkodásukról biztosítják.

Petrogalli Oszkár, Besztercebánya képviselője vasárnap tartotta beszámolóját, melyben részletesen ismertette az országos pártban a szakadás előtt uralkodott állapotokat, amelyek nem voltak tovább tarthatók. Megindokolta, hogy Kossuth Ferenczhez csatlakozott, aki igazi 48-as politikát követ, de nem kíván lehetlenségeikért hiába való küzdelmet folytatni, hanem az alkotást és a nemzeti erők tömörítését tüzi ki céljául. A választók a beszámolót ostanlan tetszéssel fogadták. Szász István lendületes beszédében fejezte ki a választók bizalmát Kossuth Ferencz és Petrogalli Oszkár képviselő iránt. A gyűlés Kossuthot táviratilag üdvözlölte. A beszámoló után az ottani függetlenségi párt közgyűlést tartott, amely kimondta, hogy Justhtól elszakad és a kör címét Kossuth nevével nevezi el. Este a képviselő tiszteletére látogatott közvacsora volt.

A miskolci függetlenségi és 48-as párt nagyválasztmánya vasárnap 11 órakor Bizonny Ákos képviselő elnökletével gyűlést tartott, amelynek tárgya a párt állásfoglalása az orsz. függetlenségi párt kettészakadása folytán előállott helyzetben. Bizonny Ákos képviselő hosszabb beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Ismertette a politikai helyzetet, kifejtette, hogy a Justh-párt politikája feltétlenül konfliktust idézne elő a korona és a nemzet között, míg Kossuth politikája a függetlenségi elvek épségben tartása mellett a békés fejlődést és a nemzet megerősödését célozza. Szólt mindig Kossuthot követte; most is, ha a választók nem helyeslik Kossuth Ferenczhez való csatlakozását, úgy levonja a következtetéseket, ha azonban helyeslik eljárását, úgy a Kossuth-párthoz csatlakozik és megmarad képviselőnek. (Általános helyeslés és éljenzés.) Bizonny Ákos beszéde után dr. Nagy Ferencz, Miskolcz város főjegyzője a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„A miskolci függetlenségi párt nagyválasztmánya mély sajnálattal veszi tudomásul, hogy az orsz. függetlenségi és 48-as párt kettészakadt. Kimondja egyszersmind a nagyválasztmány, hogy Bizonny Ákos orsz. képviselőnek csatlakozását a Kossuth Ferencz elnökletével megalakult párthoz helyeslőleg fogadja. Bizonny Ákost rendületlen bizalmáról és ragaszkodásáról biztosítja, pártvezérnek továbbra is Kossuth Ferenczet tekintti, neki bizalmat szavaz és erről őt táviratilag értesíti.”

Dr. Tüdös István indítványára a javaslatot a következő póllást fűzik: „Együttal azon óhajának ad a nagyválasztmány kifejezést, hogy a két párt mielőbb ismét egyesülve egy táborban munkálhassa a nemzet érdekeit.” A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

Marosvásárhelyt Fenyvesi Soma orsz. képviselő mintegy kétezer választó előtt beszámolóbeszédet mondott, a politikai helyzetről. A beszéd hangszolgáltatta, hogy a Kossuth vezetése alatt álló függetlenségi párt teljesen a függetlenségi program alapján maradt, a küzdelmet a dinasztival szemben nem keresi, de ha provokálják, megállja helyét. A bankfelállítás 1911-re nemcsak alkotmányjogi lehetlenség a király ellenállása miatt, hanem lehetlenség technikai szempontból is. Hosszu időbe kerülne, amíg az ügy a főrendiház elé kerülhetne és itt ellenkezéssel találkozna az önálló bank felállítására, mert a főrendiház nem független alakulatu testület. Ehhez járul, hogy lehetetlen volna a rendelkezésre álló rövid időn belül az alapitőket, aranykészletet megszerezni, külföldi hitelforrásokra szert tenni. A beszédet nagy tetszéssel fogadták. A választógyűlés a következő határozati javaslatot fogadta el: A választókerület polgárai kimondják, hogy helyesléssel veszik tudomásul képviselőjüknek Kossuth Ferenczhez való csatlakozását és bizalmukról, valamint szeretetükről biztosítják Kossuth Ferenczet és helyesnek, a házára üdvösnök tartják politikáját, személyéhez pedig tántoríthatatlanul ragaszkodnak. A beszámoló a megye és a város tisztkara és igen nagy számú polgárság vett részt.

Vasárnap tartotta meg Marosvásárhelyen a marostordavármegyei függetlenségi párt is értekezletét. Az értekezleten a pártot újjászervezték és egyhangú lelkesedéssel kimondták, hogy csatlakoznak a negyvennyolcos függetlenségi Kossuth-párthoz. Az értekezleten a vármegye valamennyi választókerülete nagy számmal velt képviselő. Toldalaghy Tibor gróf elnök ismertette a jelen politikai helyzetet, mire az értekezlet kimondotta, hogy a pártot újjászervezi. Egyben meg is választották a tisztkart. Elnök lett Toldalaghy Tibor gróf, ügyvezető elnök Karnasz Kálmán. A választmányba szántiz tagot választottak be. Ezután berengenyei Nagy Lajos, az értekezlet jegyzője a következő határozati javaslatot terjesztette elő: Az országos marostordavármegyei képviselőválasztó kerületet felölölő Marostorda vármegyei függetlenségi és negyvennyolcos párt a mai napon tartott nagygyűléséből kijelenti, hogy amint azt a multban is tette, úgy a jelenlegi súlyos politikai viszonyok között is minden habozás nélkül és rendületlen bizalommal egy szívvel-éléssel hű marad azon zászlóhoz, melyet a haza bizalma Kossuth Ferencz biztos és a haza érdekében mindeneken feülhelyező kezeire bízott. Ezért egyhangú lelkesedéssel ma is Kossuth Ferenczet tekintti vezérnek és elítél minden olyan törekvést, amely a nemzeti haladás és biztos fejlődés alkotó munkájában őt és a nemzetet benítani igyekszik. Erről Kossuth Ferenczet, valamint a vármegye valamennyi országgyűlési képviselőjét értesíteni elhatározzuk. A határozati javaslatot az értekezlet egyhangú lelkesedéssel elfogadta s Kossuth Ferenczet hosszantartó ovációban részesítette.

A debreczeni függetlenségi és negyvennyolcos párt vasárnap délután tisztújító közgyűlést tartott, melynek érdekes előzményei vannak. A mult héten a pártot közgyűlésre hívta össze Somogyi Pál ügyvezető alelnök, melynek tárgysorozatán a szervezeti szabályzat tárgyalása és a pártelnök megválasztása volt. A közgyűlést nem tartatták meg, mert a jelenlevő negyvenötven főnyi Justh-párti elem megzavarta a tárgyalás menetét, úgy, hogy az alelnök a közgyűlést borskesztette. A Justh-pártiak azután, élén a három debreczeni bankos-képviselővel, számszerint negyvenheten, átvonultak a Bikaszálló ezukrász-terembe és ott barátságos poharazgatás mellett a három képviselő elmondotta Justhéhoz való csatlakozás okát, melynek hatása alatt a jelenlevő poharazgatók bizalmat szavaztak nekik és táviratilag üdvözlöttek Justh Gyulát. A debreczeni választó polgárság a népfelségi jog elvi álláspontjára helyezkedve nem engedte magát a vezetők által terrorizáltatni, folytatta a szervezkedést és az egységes függetlenségi és negyvennyolcos párt közgyűlését vasárnap d. u.-ra tüzte ki. Erről értesítést nyert a párt két alelnöke Kertész Mihály és Harangi Sándor, akiket felkértek — pártelnök hiányában — a közgyűlés vezetésére, akik azonban ezt megtagadták. A debreczeni függetlenségi párti polgárság vasárnap délután óriási számban jelent meg a Korona nagytermében, ahol a pártközgyűléseket ősi szokás szerint tartani szokták. A közgyűlés ideiglenes vezetésére Csiffer Nándor gözmalmi főtisztviselőt kérték fel, aki a közgyűlés előzményeinek előrebocsátásával cselelt a helyzetet. Kifejtette, hogy a közgyűlés összehívása szabályszerűen történt, az még a polgármesternek is bejelentetett és előterjesztette a tárgy-

sorozat, melynek első pontja a párt elnöknek megválasztása volt.

Elmondja, hogy dr. Varga Lajossal szemben a párt intéző bizottsága méltatlanul bánt el, holott köztudomású Vargának a párt érdekében kifejtett buzgó tevékenysége, melyet mint a harmadik választókerület pártelnöke és a párt lapjának éveken át volt szerkesztője teljesített. Indítványozza tehát, hogy dr. Varga Lajost érdemei elismerésül a párt elnökévé válassza a közgyűlés. A közgyűlés közfelkeltással, lelkes éljenzés közben dr. Varga Lajost egyhangulag pártelnöknek kiáltotta ki. Ezután letárgyalták a szervezeti szabályzatot, majd határozati javaslatot fogadtak el, hogy a debreczeni függetlenségi és negyvennyolcas párt megállapítja a párti egységet és előre már most kimondja, hogy újabb, esetleges pártalakulást kárthat és azt, mint a függetlenségi és negyvennyolcas párt-ereje és följénye ellen intézendő merényletet párttörésnek bélyegzi.

A tisztikar megválasztása után dr. Varga Lajos elnök záróbeszédet mondott, melyben figyelmeztette a választó polgárokat az országos pártban bekövetkező szomorú szakadásra s felhívta figyelmüket arra, hogy ez a pártszakadás csak személyes motívumok következménye. Kijelentette, hogy egy olyan nevet, mint amilyen a Kossuth-név, egy olyan eszményképet nem szabad lekicsinyíteni, mert az ilyen eszményekre a magyar nemzetnek szüksége van. A közgyűlés, melyen mintegy 600 választópolgár jelent meg, lelkes hangulatban ért véget és a polgárság Kossuth Ferencz éljenzése közben oszlott szét.

A zombolyai függetlenségi és negyvennyolcas párt nagyválasztmánya vasárnap értekezletet tartott, amelyen Hódy Gyulának, a kerület orsz. képviselőjének politikai állásfoglalását tárgyalták. A választmány határozati javaslatot fogadott el, de ezzel egyhangulag kimondta, hogy Kossuth Ferencz az ország érdekében követett politikáját teljes mértékben helyesli és további bizalmáról biztosítja. A választmány Kossuthot táviratilag üdvözölte.

A szolnoki függetlenségi polgárok vasárnap népes értekezletet tartottak Kreutzer Balázs pártelnök elnöklésével. Az értekezleten dr. Nagy Emil a kerület országgyűlési képviselője hosszabb beszédben ismertette a politikai helyzetet. A beszéd a polgárokra nagy hatást tett és valamennyien kitörő lelkesedéssel helyeselték Nagy Emil azt a lépését, hogy Kossuth Ferencz pártvezérhez hű maradjon és ország népszerűség hajhászása helyett őszinteséggel és realis politika hirdetésével lépett ki a közönség elé. Az értekezlet egyhangulag elhatározta, hogy a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párthoz csatlakozik és erről Kossuth Ferenczhez, a párt vezérét táviratilag értesíti.

Hajduböszörményből jelentik: Benedek János országos képviselőt mai beszámolója Szappanos István, Pap Elek, Csépany Géza, Farkasházy Zsigmond képviselők is kísérték. A beszámoló délelőtt 11 órakor volt a Boeska-terén. Dr. Széll Gábor alelnök megnyitja után tartotta meg Benedek János beszámolóját, amelyben állásfoglal az önálló bank és az általános választójog mellett. A hajduböszörményi 48-as és függetlenségi párt a beszámoló után tartott nagygyűlésén kimondta, hogy Benedek képviselő iránt bizalmát nyilvánítja és politikai magatartását helyesli.

Székhelyudvarhelyt Udvarhely vármegye valamennyi kerületének bevonásával nagy népgyűlést rendezett vasárnap a függetlenségi és negyvennyolcas párt. Bakonyi Samu és gróf Teleki Arvéd elnökök vezetésével megjelentek Csizmazia Endre, Kállay Tamás, Hajnó Ignác, Vertán Endre, Zakariás János, Lányi Mór, Kecskeméthy István, Ráth Endre, Gyarmathy Dezső, Valentisk Ferencz, Himléder Ernő, és Tutsek Sándor országgyűlési képviselők. A vármegye határán a megye küldöttsége, a városban pedig lovasbandérium fogadta a képviselőket. A népgyűlés a Budapest-szállóban ment végbe, amely előtt az összegyűlt nép Kossuth Ferenczét éljenzte.

Valentisk Ferencz képviselő nyitotta meg a népgyűlést, azt mondva, hogy Kossuthék ügyilkossági politikája ellen a legkiméletlenebb harcot fogják megküzdeni, mert véget akarnak vetni Magyarországon az ígéretekkel való szédülés politikájának. Kállay Tamás képviselő elmondta, hogy ők egyenesen Kossuth Ferencz biztatására utazták be az országot, hogy az önálló bank mellett igazságnak, ezalatt pedig Kossuth cserben hagyta a küzdőket és a hatalomért szegre akasztotta elveit. Gróf Teleki Arvéd volt a következő szónok, aki elítélte gróf Andrássy Gyula eljárását, hogy a választójogi reformot minden sürgetés ellenére folyton huzta-halasztotta. A pluralitás a hatalomtól függő közereket teszi Magyarországot urává. Élesen kikelt a szónok Kossuth Ferencz ellen, aki nyíltan kijelentette a király előtt is, hogy ha a kartel-bank nem sike-

rül, követeli az önálló bankot és ellenzékbe megy, most pedig ennek ellenére mindent földott a hatalomhoz való görösös kapaszkodásban. Bakonyi Samu mondott ezután ezenvedelmes beszédet. Élesen támadta Kossuth Ferenczét és híveit, akik számításból és tiszta személyi kultuszból cserben hagyták a függetlenségi párt programját azért, hogy Kossuth Ferencz még tényező lehessen a politikában. Ha olyan makacsul kapaszkodik a hatalomhoz Kossuth Ferencz, álljon ki Czegléd piacára, ott hirdesse a lehetőségeket, majd meglátja, kap-e új mandátumot lézserelő programjához? A függetlenségi párt Kossuth Lajos eszméért küzd, de a fiát, az elvek szegre-akasztása útján, nem követi. Még Tutsek Sándor, Kecskeméthy István és Ráth Endre beszélt, akik szintén igen élesen támadták a Kossuth-pártot. Végül határozati javaslatot fogadtak el, mely szerint kitaranak a bankküzdelemben, követik Justh Gyulát és táviratban üdvözlők a bankos vezéreket. A képviselők ma reggel visszaértek Budapestre.

Bárán nagyközség 48-as és függetlenségi pártja, tekintettel a függetlenségi párt kettészakadására, 1909. évi november 21-én Báránban tartott közgyűlésében Szabó József ref. lelkes javaslatára a következő határozatot hozta: 1. A közgyűlés mély sajnálatát fejezi ki a felett, hogy a nagy és hatalmas, a parlament abszolút többségét képező függetlenségi párt éppen akkor, amikor a legnagyobb szükség lett volna az egységes erőre, czeréves átkunk, a testvérharc, az egymást meg nem értés miatt kettészakadt. 2. A közgyűlés a kettészakadt függetlenségi párt azon részéhez csatlakozik, melynek Kossuth Ferencz, a Kossuth Lajos fia az elnöke, vezére s amely „48-as és függetlenségi Kossuth-párt“ név alatt szervezkedett, mert ugy van meggyőződve a báránai függetlenségi párt, hogy Kossuth Ferencz böcs vezérlete alatt nemzetünk eszményeit a nemzet romlása nélkül meg lehet valósítani. Ő, a többszörösen kipróbált, hűséges pártvezér nemcsak megmutatja nekünk az igéret földjét, hanem be is vezet oda. 3. A közgyűlés amidőn Kossuth Ferencz iránt mélyes tiszteletnek és ragaszkodásnak kifejezést ad és Illyés Bálintnak, a függetlenségi elvekhez törhetlenül ragaszkodó képviselőjének bizalmat szavaz, kéri most említett lelkes vezéret, hogy az elvek feladása nélkül, minden alkalmat használjon fel a célból, hogy a kettészakadt pártot egyesítsék, mert a testvérek harcán czer ellenségeink öröme gyulnak, a nemzet Géniusza pedig grászba öltözve könyeket hullat.

Udvardon gróf Zichy Miklós, az udvardi kerület orsz. képviselője, aki a Justh-csoporthoz tartozik, vasárnap délután tartotta meg beszámolóját. Ez alkalommal nagyszámú közönség gyűlt össze, mert híre járt, hogy a beszámoló a keresztényszocialisták bizalmatlanságot fognak szavazni a képviselőnek. Az udvardi keresztényszocialisták ki is vonultak a gyűlésre és számos nemzeti zászlót hoztak magukkal, melyeken a következő felirat volt: „Éljen gróf Szapáry Pál! Éljen a keresztényszocialista párt!“ — Gróf Zichy Miklós a kormányt okolta beszédében a mostani zavaros helyzetért. A kormány — ugymond, — ugy őt, mint pártját, becsapta, mert megszavaztatták a felemelt kvótát, de ellenértékét most nem hajlandók megadni. Ezért mennek ők ellenzékbe. A gyűlés jelenlévők közbeszólásaikkal többször megzavarták a szónokot, majd a beszéd után Kocsán Károly, az udvardi keresztényszocialista egyesület elnöke mondott beszédet, melyben gróf Zichy Miklós politikájával szemben a választópolgárság bizalmatlanságának adott kifejezést. A megbomlott függetlenségi párt meddő közjogi harcát elítélve, a keresztényszocialista eszmék megvalósításával a magyar nép gazdasági talpraállítását követelte. Ezt a beszédet az egybegyűlték nagy lelkesedéssel fogadták és táviratilag üdvözölték gróf Szapáry Pált.

Szalántán gróf Somsich Tihámér Baranya vármegye szalántai kerületének orsz. képviselője vasárnap öt község jelenlétében beszámoló beszédet mondott, amelyben ismertette a politikai helyzetet és bejelentette választójogának, hogy a 48-as és függetlenségi Kossuth-párthoz belépett. A népgyűlés egyhangulag helyeselte képviselőjének elhatározását és tovább is bizalmáról biztosította.

Székhelyid város közönsége tegnap a városházán népgyűlést tartott, amelyen a politikai helyzetet vitatták meg. Molnár Ákos, a kerület képviselője, megindokolta abbéli elhatározását, hogy a 48-as és függetlenségi Kossuth-párthoz belépett. A népgyűlés helyeselve a képviselő állásfoglalását, bizalmáról biztosította képviselőjét.

Endrődön a függetlenségi párt e hó 21-én népgyűlést tartott, amelyen elhatározta, hogy üdvözli Kossuth Ferenczét, a 48-as és függetlenségi Kossuth-párt vezérét és a kerület képviselőjének, Fábry Károlynak, mivel Kossuth Ferencz elhagyta, bizalmatlanságát fejezte ki.

Nagykárolyból táviratozzák a Magyar Távirati

Irodának: A nagykárolyi, csongori, mátészalkai és krassói választókerületek néppárti vezéreiből ma Nagykarolyban népes értekezletet tartottak Haller István orsz. népszövetségi vezértitkár elnöklésével. Megvitatták a bekövetkező választásoknál következő állásfoglalást, végül táviratilag üdvözölték Zichy Aladár, Kossuth Ferencz és gróf Andrássy Gyula minisztereket.

Nagyváradról jelentik: Glaz Antal főispán a függetlenségi pártélet több előkelő vezetőjét ma értekezletre hívta össze. Az értekezleten a főispán hosszabb beszédben ismertette a pártszakadás folytán támadt helyzetet, fejtegetve, hogy amíg a Justh-csoport eltérve a programpontoktól, minden programpontról való küzdelem helyett csak egy pontot helyezett előtérbe, addig Kossuth Ferencz a viszonyok és a nemzet erejének ismeretében a program minden pontjának fokozatos megvalósítását kívánja anélkül, hogy a nemzetet és alkotmányát veszedelmes megrázkódtatásnak kitette. Ezért csatlakozott teljes bizalommal Kossuth Ferenczhez, mert vagy a nemzet érdekeinek megfelelő engedményekkel vállalkozik a kormányzásra, vagy a kényszerhelyzetben pártját ellenállásba vezeti. A főispán kiemelte, hogy nem tartja szükségesnek azt, hogy a nagyváradai függetlenségi párt már most nyíltan állást foglaljon és pártszakadást idézzen elő s helyesnek tartja, ha a párt minden tagja bejárja a legközelebbi eseményeket. Az értekezlet helyesléssel fogadta az előadottakat és a főispánnak bizalmát fejezte ki. Kimondta egyúttal az értekezlet, hogy sajnálatos veszi tudomásul a pártszakadás megtörténtét s nem kíván szűlő irányu merev állásponthez csatlakozni, helyesli a biztos haladás hazafias politikáját és bejárva a fejleményeket, csak a helyzet teljes ismeretében foglal állást.

A balpárt és a Justh-párt.

Bosóky Árpád képviselő kerülete, a kunszentmártoni választókerület függetlenségi pártja gyűlést tartott, melyben határozatilag annak az óhajnak adott kifejezést, hogy a balpárt és a Justh-párt egyesüljenek. Erre nézve Nagy György orsz. képviselő ezeket mondotta:

— A függetlenségi és 48-as párt minden igazi függetlenségi törekvésben teljes mértékben számíthatunk, mint hű fegyvertársaira. A balpárt mint külön párt továbbra is törhetetlenül halad a maga kijelölt egyenes útján, a saját lobogója alatt. A balpártunk nemis hivatását abban látom, hogy Kossuth Lajos szellemében küzd a radikális függetlenségi program megvalósításáért. A fuzió feltétele az általános, titkos és egyenlő választói jog, az önálló bank 1911-re és a magyar hadsereg követelésének kijelentése.

Szakadás a VII. kerületi függetlenségi pártban.

A VII. kerületi függetlenségi és 48-as pártkör ma este az országos párt példáját követve kettészakadt. Az oka a szakadásnak közvetlenül az volt, hogy a legutóbbi községi választásoknál Hoitsy Pál, a Kossuthpárt ügyvezető alelnöke elfogadta a Morzsányi—Ehrlich-klikk jelölését, bár a VII. kerületi függetlenségi párt ismételtlen tett lépéseket a Kossuth-pártban, hogy ne szövetkezzenek legnagyobb ellenségükkel. Ezt a kérdést tárgyalta ma este a pártkör választmánya Földiák Gyula elnöke alatt. Dr. Bernfeld Izso azt indítványozta, hogy Justh Gyulát üdvözöljék, B. Virág Géza a pártkör eddigi főtitkára pedig utalva arra, hogy Hoitsy csak a viszonyok félreismerése következtében foglalt állást ellene, azt indítványozta, hogy Kossuthhoz intezzenek üdvözlő feliratot. A két javaslattal szemben Benedek Árpád azt a közvetítő indítványt tette, hogy csak akkor foglaljanak állást, ha a böcsi tárgyalások eredménye ismeretes lesz, mert csak ebből lehet majd konstatálni, hogy Kossuth Ferencz mennyire óvja meg a nemzet érdekeit. Ehhez a felfogáshoz csatlakozott Hamar István is. A szavazásnál tizenötön fogadták el Benedek indítványát, míg tizenheten ellene nyilatkoztak. Földiák Gyula elnök kijelentette, hogy egy körnek, amelynek czernél több tagja van s amelynek választmánya száz tagból áll, harminczét ember nem szabhatja meg az állásfoglalását. Ő azonban a mai szavazásban, amely Justhoknak két szavazattöbbséget eredményezett, szimptomát lát, s ezért ő és tisztviselőtársai lemondanak és a körből kilépnek. Ezután Kossuth Livei ki is vonultak, Justhok pedig üdvözlő táviratot küldtek vezérüknek.

A budapesti kamara a készfizetések fölvétele érdekében.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara teljes ülésében Lánzy Leó elnök sürgős fölterjesztést javasol a kormányhoz intézni aziránt, hogy minden eszközzel és teljes befolyásának latbavetésével törekedjék elérni azt, hogy a Magyarországra nézve elsőrendű fontossággal bíró és Ausztriára nézve is előnyös készfizetési kötelezettség végre-valahára elrendeltesék. Javasolja, hogy a kamara a fölterjesztésben azt a várkozást is kifejezze, hogy a kormány a készfizetések kötelező felvételét, mint a bankszabadság meghosszabbításának elengedhetetlen feltételét fogja tekinteni.

Budapest, november 22.

A bán elutazott. Báró Raueh Pál horvát bán, aki a szombati és a vasárnapi napot Budapesten töltötte, ma reggel visszautazott Zágrábba.

Az államháztartás az első félévben. A pénzügyminisztérium közzé teszi az állami pénztárak kimutatását az év második negyedéről. E szerint a bevétel ebben az időben 336.405,578 korona 02 fillért tett ki, vagyis 29.269,127 korona 93 fillérrel többet, mint tavaly a második évnegyedben, amikor a bevétel 307.136,450 korona 09 fillért tett ki. A kiadás ugyanakkor 432.884,816 korona 85 fillérre rugott, 37.742,348 korona 36 fillérrel többre, mint tavaly, amikor a kiadás 395.142,468 korona 49 fillért tett ki. Minthogy tehát a bevétel 29.269,127 korona 93 fillérrel, a kiadás pedig 37.742,348 korona 36 fillérrel nagyobb, mint tavaly a hasonló időszakban, ez év második negyedének mérlege 8.473,220 koronával kedvezőlenebb, mint az 1908. év második negyedében. Az 1909. év első felében az államháztartás a következőképen alakult:

	1907	1908
Bevétel	683.417,272	651.634,637
Kiadás	859.207,718	758.614,746

E szerint a deficit az 1909. január-június időszakban 176 millió koronára rug, míg az előző évben csak 107 milliónyi hiány mutatkozott a kezelésben.

A boszniai muzulmán kongresszus. Ma tartották Szerajevóban az első muzulmán kultuskongresszust, amely az autonom igazgatás legfőbb hatósága és 24 választott tagból, valamint 8 virilistából áll, akik közé a reis-ul-ulema, a vakuffigazgató és a kerületi muftik is tartoznak. Természetes elnöke a kongresszusnak a reis-ul-ulema. Minthogy ezen állás ez idő szerint üresedésben van, az egyházi tanács legidősebb tagja nyitotta meg a kongresszust. Elsősorban Mahmud Beg Tadrecasic-ot választották alelnökké, majd a kongresszusi bizottság hat tagját választották meg. A vakuffigazgatót holnap választják.

A közégházán tegnap alakult meg az első Szerajevó és környéki betegpénztár, Boszniának és Hercegovinának első ilyeszerű intézménye. Ez alkalommal megválasztották a 46 tagú igazgatótanácsot. A választás érdekében egy szervezett szociáldemokrata munkáspárt, mint a horvát munkások szövetsége lázas agitációt fejtett ki. A választás a szociáldemokraták listájának győzelmével végződött.

A megsemmisített kongresszusi határozat. Nagyszebenből írják: Metianu metropolita tegnap vette kézhez azt a királyi kéziratot, mely a kongresszusnak a hittantánításra vonatkozó határozatát megsemmisíti. A legfelsőbb kéziratot Apponyi kultuszminiszter küldte meg a metropolitának egy levél kíséretében. A Telegraful Roman, a metropolita lapja azt írja, hogy a metropolita legközelebb egybehívja az érseki zsínatot, hogy a megsemmisítés által előidézett helyzet felől tanácskozzanak.

Egy pánszláv terv.

A monarchia és Németország szétdarabolása.

Budapest, november 22.

A balkáni konfliktus lezajlása óta Oroszországban egy gondolat él: revansot venni Ausztria-Magyarországon és Németországon a tavalyi kudarcért. Írásban és szóval hirdetik Oroszországban, hogy a hadsereg nagymérvű fejlesztése létérdeke az országnak, mert készületlen hadsereggel ismét olyan megaláztatások érik majd a jövőben is, mint a balkáni konfliktus idején. Az orosz kormány is ezt az álláspontot tartja szem előtt, mert minden intézkedése arra vall, hogy Ausztria-Magyarországgal és Németországgal végleg le akar számolni. Diplomáciája ügyes sakkhúzásokkal készíti elő a talajt a jövő háborújához és arra törekszik, hogy ezt a két nagyhatalmat teljesen izolálja. Az előkészületek, melyeket az orosz hadvezetőség a határ mentén tesz és az egyes hadtestek újabb diszlokációja azt bizonyítja, hogy Pétervárott komoly dolgokra készülnek.

A napokban a „Petersburgskija Vjedomosztij“-ban jelent meg egy feltűnést keltő cikk, mely körülbelül megfelel az orosz vezető körök gondolkodási módjának. A cikk írója Swjatopolk Mirski herceg az orosz főúri társaság ismert tagja. Az ő véleménye, hogy az orosz légkör megtisztítására okvetlenül szükséges egy háború, mert a birodalom sokáig úgy sem bírná el az óriási katonai terheket. E háborúnak célja volna elsősorban szétbontani a német egységet és egy sereg egymással vetélkedő német államot létesíteni, miáltal a szlávok új erőre kapna. Ha aztán Németország után Ausztria-Magyarország is megszűnne, mint nagyhatalom létezni, a Habsburg-dinasztia megbuktatásával vissza kéne állítani a régi német szövetséget.

A háború után Középeurópa térképe teljesen megváltozna. Bajorország kapná Alsó- és Felsőausztriát, Stájerországot, Karinthiát, Salzburgot és Tirolnak német részét, mert Ausztria-Magyarországnak, mint a germanizmus előőrsének el kell tűnni a föld színéről. Cseh- és Morvaország önálló királyságot képeznének. Bosznia és Hercegovinát és talán a monarchiának délszláv részét Szerbia kapná, ha csak az a terv nem merülne fel: Horvátországból önálló királyságot alakítani. Oroszország magához ragadná Galiciát, Bukovinát, Pozent és Kelet-Poroszországot. Schlezvig-Holsteint visszaadná Dániának, Szászország területét megtoldaná Hannoverrel, Hessennel és Nassauval, Elzász-Lotharingiát pedig visszacsatolná Franciaországhoz.

Mirski herceg cikkének ez a főgondolatmenete. Feltűnő, hogy e közlemény Uchtomski herceg lapjában jelent meg, mely tudvalevőleg a vezetőkörök bizalmát bírja. A félhivatalos „Rossija“ ugyan leszállítani igyekszik a cikk értékét, amennyiben azt írja, hogy az nem keltett figyelmet sem az orosz sajtóban, sem a közvéleményben. Sőt esodálkozásának adott kifejezést, hogy ez a cikk, mely olyan naiv önkénnyel változtatja meg Középeurópa térképét, egyáltalán napvilágra kerülhetett.

E félhivatalos megleckéztetésnek azonban nem nagy jelentősége van. Oroszország a kulisszák mögött, ha nem is foglalkozik

olyan fantasztikus tervekkel, mint Mirski herceg, ennek szellemében igyekszik előkészíteni a jövő háborúját.

KÜLFÖLD.

Aehrenthal és Izvolszki Pétervárról jelentik: Idevaló lapok közlik, hogy ha Ausztria-Magyarország külügyi kormánya a bosznia-hercegovinai annexió előzményeiről és diplomáciai tárgyalásairól piros könyvet ad ki, akkor Izvolszki ugyanerről a témáról sárga könyvet fog publikálni.

Törökország a balkáni szövetség ellen. Az állítólagos bolgár-szerb-montenegrói hármasszövetség fejtegetése közben az „Ikdam“ kifejti, hogy a portának minden eszközzel meg kell akadályoznia az olyan balkán-szövetség létrejöttét, amelyben Törökország nem vesz részt. Ennek legfontosabb eszköze volna, hogy a porta már most biztosítsa magának Ausztria-Magyarország támogatását, miután ez a szövetség a monarchia ellen is irányulna. A török kamara tárgyalja Mufid ellenzéki albán képviselőnek a külügyminiszterhez intézett interpellációját arról, minő magatartást szándékozik a porta követni a lapokban jelentette balkáni konföderációval szemben, vajjon ez a konföderáció Törökország ellen irányult-e és mit tett a porta Malinovic és Paprikov bolgár minisztereknek a törökországi bolgárokról vonatkozó nemzetközi jogba ütköző nyilatkozatai nyomán? Corvidis és Corolidia görögök megokolták és támogatták az interpellációt. Halil, az ifju-török párt vezére kijelenti, hogy minden országnak jogában áll szövetségeket kötni, csupán azt lehet kérdezni, hogy minő magatartást kíván a porta tanusítani és mit tett a szobranjében az ottomán bolgárokról vonatkozólag elhangzott nyilatkozatokra? Halil végül az interpellációnak tárgyalásra bocsátása mellett foglalt állást, de óhajtott, hogy a tárgyalás őszinte legyen és ne folytassák a kormány iránt ellenséges szellemben. A kamara végül az interpellációt elfogadta és megválaszolását a jövő ezombatra tüzte ki. A képviselők, ha a miniszter kívánja, hajlandók titkos ülést tartani.

A boszniai mohamedán kivándorlók. A török kormány elhatározta, hogy a bosznia-hercegovinai mohamedán kivándorlókat a török-görög határon Epyrusban telepíti meg. Legutóbb is 56 kivándorlott török családot indítottak utnak oda. A boszniai emigránsok azzal a kérdéssel fordultak a portához, hogy a kosovói vilajetben telepedhessenek le, melynek lakossága szerb, de kérésüket elutasították.

A portugál király menyasszonya. A portugál király londoni látogatásával kapcsolatban megírtuk, hogy Manuel király házassági czéltől tartózkodik az angol fővárosban. Londonban azonban most új nevet kapott szárnyára a hir Manuel király jövőbelijének keresése közben. Az új jelelt Battenberg Lujza hercegnő. Edvárd királynak egyik unokahuga, Battenberg Lajos herceg leánya, aki a földközi tengeri angol flottának másodparanesnoka. A hercegnő anyja Viktória hercegnő, IV. Lajos hesszeni nagyherceg leánya. Ez a házasság Manuel királyt rokonsági kapcsolással kötné össze a legtöbb európai uralkodócsaláddal. Lujza hercegnő ugyanis Ena királynőnek, a cárnénak, Heinrich porosz herceg feleségének, II. Vilmosnak közeli rokona. A hercegnő most huszestendős. Hir szerint az eljegyzést egy tavasszal tartandó tengeri utazás alkalmával fogják hivatalosan proklamálni, melyen Lujza hercegnő anyjával együtt meglátogatja Lisszabont.

A finn szabadság végnapjai. A feloszlatott finn országgyűlés tagjai Pourten képviselő elnökelete alatt Aboban értekezletet tartottak, amelyben elhatározták, hogy folytatják a küzdelmet Oroszország rablópolitikája ellen. Azután a következő határozatot hozták:

1. A kormánynak nem szabad fizetést eszközölnie politikai célokra.
2. Aki ilyet teljesít, árulónak nyilvánítottatik.
3. A cárnak a katonai hozzájárulásra vonatkozó manifestuma nem kötelező Finnországra mindaddig, míg az országgyűlés helyben nem hagyja.
4. A finn hatóságokat felhívják a passzív ellenállásra.

Ezt a határozatot a nép között terjeszteni fogják.

Milovanovic visszatérése. Belgrádból jelenik, hogy dr. *Milovanovic* külügyminiszter ötheti utjáról visszaérkezett. *Milovanovic* egy római barátjának levelet írt, amelyben azt mondja, hogy külföldi utazásán azt a benyomást nyerte, hogy *Szerbia csak békek uton boldogulhat és lendülhet fel.*

Milovanovic még vasárnap folyamán kihallgatáson jelent meg Péter királynál, akinek ez alkalommal bécsi útjának benyomásairól tett jelentést. A külügyminiszter bécsi tanácskozásai eredményeként azt mondja, hogy a kereskedelmi szerződési tárgyalások Ausztria-Magyarországgal rövidesen meg fognak indulni és előreláthatólag kedvező eredményre vezetnek. A kihallgatás után Belgrádban meglehetősen pozitív formában az a hír terjedt el, hogy Péter király legközelebb megkezdí külföldi útját és ez alkalommal a római, londoni és bécsi udvarokat fogja felkeresni; első sorban azonban pétervári látogatása fog megtörténni, mert ehhez mint feltételhez kötötték a többi udvarban való fogadtatását. Ezzel kapcsolatban elterjedt az a hír is, hogy *Milovanovic* külügyminiszter a legközelebb Pétervárra utazik, hogy a király utazását előkészítse.

Görögország pénzügyei. Az athéni távirati ügynökség megegyezik több külföldi lapnak azt a hírével, amely szerint az állampénztár nehézségekkel küzd és kijelenti, hogy az állampénztár kifogástalanul teljesíti kötelezéseit. *Eularis* pénzügyminiszter a kamarában azon meggyőződését fejezte ki, hogy a már elhatározott, illetve a jelen ülésszakban elhatározandó gazdasági intézkedések elegendők lesznek az ország szükségleteinek kielégítésére és bejelentette, hogy a költségvetés benyújtása előtt törvényjavaslatokat fog benyújtani az alkohol-szűrtax, az állami monopóliumot képező petróleum eladási árak leszállítása dolgában.

A marokkói kérdés a francia kamarában. A kamara mai ülésén *Merly* képviselő felvilágosítást kért arról, minő álláspontot szándékozik a kormány elfoglalni Spanyolországgal szemben, amely a roghival kötött szerződés alapján vállalkozott a rif-háborúra, aki azt a hatalmat bitorolta, hogy Spanyolországnak bányakonzessziót engedélyezett. *Jaures* hibáztatja azok politikáját, kik nyíltan beszélnek Franciaország pénzügyi vereségéről és birtokainak megszállásáról. Azt kívánja, hogy hozzák nyilvánosságra a Franciaország és Spanyolország közt fennálló titkos szerződéseket.

Pichon miniszter kijelenti, hogy más szerződés nincs Marokkóval, mint amely a sarga-könyvben már megjelent és amely Marokkó integritásának megőrzésére és a szultán szuverenitására vonatkozik. Mindkét állam diplomatáinak kötelessége azonban a szerződéskötés pillanatában gondoskodni azon esetekről, melyekben akarattuk ellenére előre nem látott eshetőségek állhatnak be. Előre lehet ugyan látni a két állam magatartását ily esetben, de a parlament mindig tudatában lesz felelősségének. Ma csak az 1904. évi szerződésről és az algezirasi egyezményről lehet szó.

A szerb propaganda ellen. Szerajevóból jelentik, hogy Plevljében egy nemrégiben megtartott értekezleten, *Korenics Ahmet* effendi, az osztrák-magyar hadsereg volt szállítója és volt plevljei polgármester azt a javaslatot tette, hogy a hatóságok zárják be az ottani szerb iskolákat és kényszerítsék a szerbeket arra, hogy a gyermekeket az állami iskolákba küldjék, mivel a szerb iskolák a szerb propaganda fészkei.

Helyreigazitott trónhered. A perza trónbeszédnek azt a részét, amely orosz csapatnak Perziában való jelenlétére vonatkozik, a teheráni külföldi tudósítók nem adták hiven vissza. Ez a passzus így hangzik: „Reméljük, hogy az igazalom és kedveltség, mely a lakosságot elfogja a külföldi csapatoknak perza területen való jelenléte miatt, nemsokára megszűnik az eziránt megkezdett barátságos tárgyalások nyomán, valamint a nekünk adott kategorikus ígéreteket és a már látható jó eredmények következtében.

Egy teheráni lapjelentés szerint az Ardebil felé utban lévő kormánycsapatokat a zinjai alkotmányellenes érületi lakosság, amely a hegyekben elszáncolta magát, feltartóztatta. Tizenegy órai heves harc után, amelynek folyamán mindössze öt ember esett el és 4 sebesült meg, a kormánycsapatok felülkerekedtek és 400 embert elfogtak.

Nikaragua megrendszabályozása. Knox, az Egyesült Államok külügyi államtitkárja közölte a nikaraguai amerikai alkonzullal, hogy az amerikai kormány olyan eseteket, aminő a két amerikai kivégzése volt, nem tűrhet. A „*Tacomá*“ ezirkáló parancsot kapott, hogy a Kubából Moines“ ezirkálóval, amelyet Limon kikötőbe várnak, együtt operáljon. A „*Marietta*“ ágyúszád rövid idő múlva parancsot kap, hogy ugyanide induljon.

A Kossuth-mauzoleum fölavatása

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 22.

Amire régen készülődik az egész ország közönsége, csütörtökön valóra válik: a kerepesi-uti temetőben nagy ünnepség keretében avatják föl a monumentális Kossuth-mauzoleumot. A kegyetes aktusra mindenhol, ahol magyar szív dobog, eljönnek a küldöttek, hogy hódoljanak Kossuth Lajos emlékének és magukkal vigyék annak a nagyszerű helynek az emlékét, ahol a nagy hazafi porladozik.

A 25-iki ünnepre Budapest törvényhatósága nevében dr. *Bárczy István* polgármester hatvanhárom vármegye és huszonhat szabad királyi s rendezett tanácsu város törvényhatóságát hívta meg. A meghívottak közül eddig nyolcvanegy törvényhatóság jelentette be képviselőit *Almády Géza* tanácsnoknak, a rendező bizottság elnökének.

Jönnek: Abaujtona vármegye 6 tagu küldöttséggel, Arad 2, Árva 6, Bácsbodrog 5, Békés 5, Beszterce 3, Bihar 3, Csanád 6, Csongrád 10, Esztergom 3, Fehér 6, Gömör 21, Győr 4, Hajdu 3, Hódmezővásárhely 3, Heves 10, Hont 5, Hunyad 3, Jásznagykunszolgok 3, Kisküküllő 3, Komárom 18, Liptó 5, Máramaros 8, Marostorda 5, Mosony 3, Nagyküküllő 2, Nógrád 8, Nyitra 5, Pestpilisolt 10, Pozsony 1, Sáros 4, Somogy 5, Sopron 4, Szabolcs 12, Szepes 11, Szolnokdoboka, Temes, Tolna 12, Torontál 4, Ung, Ugocsa 2, Vas 3, Veszprém Zala 10, Zemplén 10 és Zólyom vármegye 4 tagu küldöttséggel. A városok közül Arad 4 tagu küldöttséggel, Baja, Debreczen 6, Fiume 2, Győr 4, Hódmezővásárhely 3, Kassa 2, Keekemét 3, Kolozsvár 5, Komárom 10, Marosvásárhely, Miskolc, Pozsony 4, Selmeczbánya 3, Sopron 1, Szabadka 6, Szatmár 5, Szeged 4, Székesfehérvár 5, Temesvár 3, Ujvidék 5, Versecz, Zombor 2 tagu küldöttséggel.

A turini nemzetközi kiállítás magyar bizottságának tagjai: *Zsolnai, Fittler, Kovács, Hegedüs* ma tisztelegtek *Rossi* polgármesternél, aki kijelentette, hogy Turin városa küldöttséggel képviselti magát a budapesti Kossuth-ünnepen. A küldöttségnek *Rossi* polgármester, *Mantovani* tanár, dr. *Taccioni*, *Rovetti* lovag lesznek a tagjai. *Giolitti* miniszterelnök táviratban kérte fel *Rossi* polgármestert, hogy adja át szívélyes üdvözlését *Kossuth Ferencz* kereskedelmi miniszternek. Az olasz delegátusok ma Budapestre utaznak.

A rendezőség már megállapodott az egyházi szertartásra vonatkozólag. *Kossuth Lajosné, Mészlányi Terézia* és leánya, *Kossuth Vilma* hamvait, mivel az elhunytak katolikusok voltak, *Sipeki Balás* Lajos roznói megyés püspök fogja beszélni, míg *Kossuth Lajos* ravatalánál *Raffay Sándor* budapesti ág. ev. lelkész és teológiai tanár végzi a szertartást.

Az ünnepségen megfelelő módon vesz részt a Tudományegyetem, melynek rektora, *Sághy Gyula* udvari tanácsos teszi le az egyetem koszorúját. A nemzetiszínű szalagon ez a fölírás: „*Kossuth Lajos*, Magyarország újjáalkotója emlékének, a m. kir. Tudományegyetem“. A koszoru elhelyezése alkalmával az egyetemi énekhar gyszáldalt énekel.

Az ünnepség befejezése után az összes méltóságok, testületek, egyesületek és a tanulóifjúság átvonulnak a mauzoleum, amelyet délután a nagyközönség részére nyitnak meg. A mauzoleumot tegnap testületileg tekintették meg a magyar építő- és képzőművészek, míg holnap, kedden délelőtt 10—1 óráig a saját képviselői hivatalosak a mauzoleumba.

Kossuth Lajos hamvainak átszállítása alkalmával, csütörtökön, a mauzoleum előtt felállított ravatal körül országgyűlési képviselők fognak magyar disz-, nem gyászruhában, kivont karddal disz-

őrséget állani. Azok az országgyűlési képviselők, akik diszörségre vállalkoznak, nevüket a pártkörük titkári hivatalában lévő jelentkező-ívre jegyzik fel. A pártkör titkára a jelentkezők neveit *Almády Géza* tanácsnokkal közli. A diszörség tagjai az ünnepség napján, csütörtökön reggel kilenc órakor, a kerepesi-uti köztemető igazgatóságának helyiségében gyülekeznek és maguk között megállapodnak, hogy a felváltás mily sorrendben fog megtörténni, hogy minden alkalommal hányan (6, 8, 10, 12-enként) fognak diszörséget állani és végül, hogy a koporsót a mauzoleumba kik viszik be.

A diszörség tagjai fél tíz órakor vonulnak a mauzoleumhoz és ott bevárják a koporsónek ravatalra való helyezését. Amint a koporsó a ravatalon van, a diszörség a ravatal jobb- és baloldalán kivont karddal feláll. A felváltás negyed- vagy félóránként történik. Azok az országgyűlési képviselők, akik a koporsó a mauzoleumba viszik, a hamvak egyházi megföldása alatt sorakoznak, az egyházi szertartás befejezése után a koporsót vállukra emelik és boviszik a mauzoleumba.

Fölkavart mocsár.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 22.

A rendörség emberei ma a főváros posványából halásztak ki egy sereg embert olyan bűnért, amely minden jóézésű emberben undort kelt. Förtelmes üzemekről rántották le a leplet a detektívek; fajtalanúságokról, amelynek színterület a főváros egyik közföldjét szemelték ki elvetemült és beteg emberek.

A fővárosban nagy azoknak a férfiaknak a száma, akik pénzért vagy hajlandóságból férfiaknak adják magukat a rendörség, ha tudta is ezt, semmit sem tehetett, mert a posványba süppedtek közt sok az olyan, aki a legnagyobb titokban, szépen berendezett lakásában hódol szenvedélyének. Ezeket nem tudja felkutatni a rendörség, de ma rajtaütött egy sereg olyan emberen, akik vak szenvedélyben nyíltan üzte a förtelmet.

Nyomra egy névtelen levél vezetett, amelyen egy szerencsétlen apa írt a főkapitánynak.

Az apa, aki vasuti alkalmazott, elmondja egy levélben, hogy fia egy idő óta feltünően gyakran járt el a Lukácsfürdő népgözfürdőjébe. A fürdő azonban szemmel láthatóan ártott neki. Az azelőtt pirosképi és mindig jókedvű gyerek halavány és szomorú lett, olykor keservesen sóhajtozott. Az apa végül vállatára fogta s akkor a fia megmondta, hogy a gözfürdőben erkölestelen társaságra keveredett, amelynek tagjai mindenféle csuf dologra rávitték. Vasárnap délutánoként találkoztak ott és pedig sokan.

A levélíró apa ezekután maga is elment a népgözfürdőbe, hogy személyesen meggyőződjék a halottokról. Megdöbbenő jelenetnek lett szemtanújává. Egész csapat tizenöt-husz éves fiut talált ott, akikkel felnött emberek barátkoztak s elbujkáltak a padok alá, a gözkamrába és a félreeső helyekre. Némelyek tánczolva és vihogva játszadoztak a medencékben és körülöttük, virágot tüztek a hajukba és női néven becézgették egymást.

A főkapitányságról a népgözfürdőbe kiküldötték a detektíveket, akik tegnap délután még gyalázatosabb állapotokat találtak, mint aminőkről a levél szólt.

Egy ideig figyeltek, aztán egyszerre csak lecsaptak a riadalom társaságra. A fürdőben persze nagy zűrzavar támadt. Mindenki menekült a kabinjába, de azért tizenöt fiut mégis sikerült letartóztatni. Ezeket bekísérték a főkapitányságra, ahol röviden kihallgatták őket.

A legtöbbje azt vallotta, hogy kávéházakban, vendéglőkben, színházakban ismerkedtek meg emberekkel, akik pénzzel esábitgatták őket, amíg végre hallgattak gyalázatos ajánlataikra.

Amikor a rendőrtisztviselő megkérdezte a suhancokat, hogy mindez a fürdőszolgák tudtával történt-e, azt válaszolták, hogy a szolgák tudtak róla. Többször figyelmeztették őket, hogy ne esi-

nálják a dolgot feltűnően. Ők valamennyien borral valótlanul a szolgálkat, akik aztán elnézték a dolgot. Van egyébként azok közt is több beteges hajlamu ember.

A rendőrség igen széles mederben folytatja a vizsgálatot. A suhancokat elbocsátotta, de valamennyi ellen folytatja az eljárást. Vizsgálatot indítottak a szolgálkat ellen s kívülük mindazok ellen, akiknek akár felbujtói, akár más minőségben részük van ezekben az aljas üzemekben.

Megmérgezett tisztak.

— Hajszá a tettes után. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 23.

Bécsnek nagy szenzációjává dagadt az a mérgezési merénylet, amelyet a vezérkar tizenkét tisztje ellen követtek el. A rendőri és katonai hatóságok valóságos hajszát indítottak a tettes ellen, de mindeddig még csak nyomra sem akadtak. A legnagyobb homály borul az egész esetre, a nyomozó hatóságok csak tapogatóznak és a sötétségben való keresgélésnél minden apró gyanura, föltevésre rávetik magukat. Egy volt főhadnagyról beszélnek, aki boszúból akarta volna a láb alól eltenni a tisztakat, kikutatják mindazokat, akik mérget vásároltak az utóbbi időben, sőt arra is gondoltak, hogy a merénylet szerb részről történt. De mindez csak föltevés, szóbeszéd, a pozitívum semmi. Azokat a vezérkari tisztakat, akik pirulákat kaptak, kihallgatják, de a kihallgatásnak nem volt semmi eredménye. A nyomozás tovább folyik hát — nyom nélkül.

Ma a következő újabb részletekről ad hirt tudósítónk:

A fatális levél.

Az a levél, amelyet a tisztak kaptak így szól:

Charles Francis, Bécs, 6—4 postafiók.
Bizalmas.

Igen tisztelt Uram! A mellékelt porok, amelyet elsőrangú orvosi tekintélyek vizsgáltak meg és amelyek az egészségre ártalmatlanok, smellet, hogy jó hatásuk az elgyöngült férfiero fokozására.

Győződjék meg erről személyesen, ez lesz a mi legjobb reklámunk.

Használati utasítás: A skatulyát óvatosan kell kinyitni. A papírost le kell tépni róla. A pirulát ostyával kell bevenni. Egymásután mind a kettőt hideg vízzel kell lenyelni.

A hatás meglepő!

A pirulát hamarosan be kell venni, mert tartalma a levegőn megromlik.

Rendelését mielőbb elvárjuk. A szétküldés diszkrét és gyors.

Tisztelettel Charles Francis.

Az áldozat.

A rettenetes merényletre egy vezérkari tiszt hirtelen halála terelte a hatóságok figyelmét. Mader Rikárd vezérkari kapitány a mult szerdán este váratlanul meghalt. Este hat óra után a lakásán időzött s levelet írt. Tiszti szolgálját elküldötte hideg vacsoráért. A legény talán tíz perczig volt távol s azalatt történt a katasztrófa. Amikor visszatért, urát eszméletlenül állapotban találta a padlón. Orvosokat hívt, de amire segítség érkezett, Mader Rikárd meghalt. A hatóság emberei gyanusnak találták a halálesetet. A kapitány asztalán egy félig kész levelet találtak, amelyben Mader Bécsbe hívja néhány napi szórakozásra Frankfurtban lakó menyasszonyát. Másnap fölboncolták a halottat s megállapították, hogy a kapitányt cziánkáli olte meg. A vizsgálat most már kiderítette, hogy Mader azoktól a piruláktól halt meg, amelyeket postán kapott s amelyekről tisztársainak is említést tett.

Megállapították, hogy a merényletet tulajdonképpen ama tisztak ellen irányították,

akik a novemberi előléptetésig a különböző ezredekben és zászlóaljokban mint főhadnagyk működtek, a vezérkarba szolgálattételre voltak beosztva és akiket ez év október hónapjában neveztek ki és a vezérkarba vettek föl. A legutóbbi kinevezés alkalmával mindössze huszonöt ilyen főhadnagyt vettek föl mint kapitányt a vezérkarba. Ezek közül tíz Bécsben maradt, a többi vidéken van. A Bécsben maradt tíz százados kivétel nélkül kapott a Néregkeverőtől pilulákat, melyek tiszta cziánkáli tartalmazznak. A vezérkarhoz beosztott főhadnagyk, kik ez alkalommal előléptetésben nem részesültek, nem kaptak ily küldeményt. Hogy a vidéki vezérkari főhadnagyk, kik legutóbb előléptek, kaptak-e mérges pilulát, még nincs megállapítva. A vizsgálat eddig csupán kombinációkra van utalva a tettest illetően. Lehetetlenségnek tartják, hogy a tettes katonai körökben keresendő, de azt is, hogy a polgári osztályhoz tartozik és a legutóbbi előléptetés lajstroma alapján szemelte ki áldozatul az előtte személyesen ismeretlen tisztakat.

A *Deutsches Volksblatt* mai déli számában hirt ad róla, hogy a vezérkari tisztak körében a gyanu Führbass volt főhadnagyra irányul, aki tudvalevőleg kémdkedés miatt el volt ítélve. Feltűnt ugyanis, hogy azok a vezérkari századosok kaptak ilyen mérges pilulákat, akik Führbass egykori főhadnagynak rangban egyenlő társai voltak és akikkel Führbass volt főhadnagv összeköttetésbe jutott, mert azoknak sejtelmük sem volt rossz utra tévedt egykori bajtársuk bünéről. Nem lehetetlen, hogy Führbass boszút akart állani a vezérkarhoz beosztott volt tisztársai ellen. A küldemények borítékjára a feladó nem írt közölböi lakáscímét, tehát tudnia kellett, hogy a levelek így is a cziánkezekhez jutnak a vezérkar utján. Ebből is azt következteti a rendőrség, hogy csak a viszonyokkal ismerős ember lehet a tettes.

Egyre alaposabbnak látszik az a feltevés, hogy a mérges pilulák feladója vagy katonatiszt, vagy altiszt volt s majdnem bizonyos, hogy a merénylet vagy a VI. kerületben vagy az azzal szomszédos részében lakik a VII. kerületnek. A postagazgatóság a bélévezőkörrel megállapította, hogy 14-én éjszaka kerültek a veszedelmes levelek a hadiiskola közelében levő postaszekrények valamelyikébe, mert azokat másnap reggel 8 órakor bélyegezték le. Az is bizonyos, hogy a levelekre olvasvalaki írta rá a címet, aki a katonai térképező osztályban dolgozott. Egyes iráshibák a körlevél szövegében arra vallanak, hogy altiszt lehetett a tettes és egy iráshibából azt következteti a rendőrség, hogy magyar vagy lengyel származásu. Mára a rendőrség bekerő a mérgezőanyagot, hogy talán azoknak alapján meg lehet állapítani, mennyit és ki vásárolt a kérdéses időben. Temérdek ilyen engedélyt mutattak be már ma a rendőrségen, de a nyomozás e részben még nem járt eredménnyel.

A nyomozás.

Conrad vezérkari főnök még szombaton távirati uton óva intett minden vezérkari tisztet, hogy amennyiben ők is mérgezett pillulákat kaptak volna a postán, őrizkedjenek azoknak használatától és sürgősen tegyenek jelentést. A hadtestparancsnokság küldte szét a táviratokat, de eddig csak egyetlen egy vezérkari tiszt jelentkezett egy vidéki helyőrségből hogy ő is kapott Charles Francis aláírással két cziánkáli pasztillát hasonló csomagolásban. Nyilvánvaló, hogy vannak még mások is, akiket a titokzatos merénylet áldozatainul kiszemelt s az is kétségtelen, hogy a Charles Francis név álnév. A bécsi rendőrségnek tudomása van egy Charles Francis nevű angol droguistáról vagy vegyészről, aki régebben tömegesen küldöztetett postán speciális orvosszereket egy körlevél kíséretében. Akkoriban az egészségügyi hatóságok megindították a vizsgálatot és országszerte betiltották ezeknek a szerekeknek árusítását. Nagyon valószínű, hogy nem ez a Charles Francis küldöztette most a cziánkáli pilulákat, hanem a tettes az akkori reklámkörleveleket valahonnan megszerezte, a szöveget onnan másolta le, hogy a körlevél üzleti

stílusu legyen. A rendőrség most átkutatja az erre vonatkozó aktákat.

Ma délelőtt kihallgatták mindazokat a vezérkari századosokat, akik ilyen pilulákat kaptak. Egy magasrangú vezérkari tiszt, aki a közös hadügyminiszteriumba van beosztva, a napokban a postán fenyegető levelet kapott elferdített irással. Az illető most bejelentette az esetet s a vizsgálat erre is kiterjeszkedik, noha majdnem kizártnak látszik, hogy ennek a fenyegető levélnek semmi köze a mérgezési afférhez. Minden vezérkari százados tragikus halála következtében a rendőrség és az egészségügyi hatóságok ezentúl sokkal szigorubb fogják kezelni a mérgek elárúsítását. Ma délelőtt meghívták a rendőrségre a gyógyszerészeti szövetség egy tagját szakértőül annak megállapítása céljából, vajjon a pilulák adagolása és csomagolása hozzáértő kéztől származik-e. És még egy irányban folyik a vizsgálat. A vezérkar néhány évig megőrzi azoknak a tisztaknak irásbeli, taktikai dolgozatait, akik a hadiiskolát látogatták. Most ezeket az irásokat összehasonlítják a Charles Francis aláírásu körlevelekkel, hogy hátha a hadiiskola régebbi hallgatói közül került ki a tettes. Jelenkezett ma délelőtt a rendőrségen a Pollák G. L. fia papirgyár képviselője és tudatta, hogy az ő gyára készítette annak idején azokat a levélborítékokat, amelyekben az a bizonyos Charles Francis annak idején körleveleit szétküldötte. A gyár két év óta ilyenfajta borítékokat nem készít, mindössze két-három száz darab még a készlet és az utóbbi időben ezekből a borítékokból senki sem vásárolt.

A rendőrség a vezérkarral együtt a legnagyobb buzgalommal folytatja a nyomozást, de eddig még mindig sötétben tapogató és teljességgel nem tud tájékozódni. Tegnap úgy látszott, mintha nyomában volnának a merényletnek, de ez a nyom csakhamar tarthatatlannak bizonyult. A rendőrség megtudta ugyanis, hogy több nappal ezelőtt egy negyedik kerületi gyógyszerkereskedőnél járt egy ember, aki ostyaburkot vásárolt. A rendőrség ezen a nyomon ment tovább, de csakhamar megállapította, hogy ezek az ostyaburkok kerekéek voltak, míg ellenben azok a cziánkáli-pilulák, amelyeket a vezérkari tisztak kaptak, négyzetletű ostyaburkokba voltak göngyölgetve. A nyomozás eddig még csak kombinációkra és föltevésekre szorítkozik. A rendőrség azt hiszi, hogy vagy egy olyan tiszt követte el a merényletet, aki a vezérkari tisztak halálától vária előléptetését, vagy egy örült garázdálkodik, de azt a lehetőséget is számításba veszik, hogy esetleg szerb részről ered a küldemény.

Késő éjszakáig semmi nyomra nem akadt a rendőrség és még most is csak tapogatózásokon halad a vizsgálat. A hadügyminiszteriumhoz érkezett jelentésekből kiderült, hogy összesen 12 Bécsben állomásozó vezérkari tiszt, egy Galiciában és három Csehországban beosztott vezérkari tiszt kapott a veszedelmes küldeményből. A tettes föl kutatására a hadügyminiszterium kétezer korona díjat tűzött ki.

EGYHÁZAK.

— (A fiumei püspökség ügye.) Zágrábból jelentik: Az érsek környezetéhez tartozó körökben befejezett ténynek mondják, hogy a fiumei püspökség ügye véglegesen eldőlt. A szentszék már hozzájárult ahhoz, hogy Fiume területe egyházi tekintetben a zenggi egyházmegyéből kihassitassék és hogy Fiumében a magyar kormány önálló püspökséget létesítsen. A zenggi püspök Vucsic Rókus kanonok személyében már ki is van nevezve, de a kinevezési okmányt a kultuszminiszter mindaddig nem kézbesítette neki, míg kötelező ígéretet nem tesz, hogy a fiumei területnek a zenggi egyházmegyéből való kiválásához hozzá nem járul. Fiume városa az új püspökség elhelyezésére díszes palotát szándékozik építeni.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Községi választások Pozsonyban. Pozsonyban tegnap két kerületben városi képviselőt választottak. Mindkét kerületben radikális pártit választottak a függetlenségi jelöltekkel szemben.

TÁVIRATOK.

György herceg utazása.

Belgrád, november 22. A György herceg külföldi utazásáról szóló hírek alaptalanok. Szintúgy valótlanak azok a jelentések, amelyek szerint a mult szombaton botrányos jelenet játszódott le a király jelenlétében György herceg és Pasicz miniszterelnök között.

Olasz-magyar konvenció.

Róma, november 22. A hivatalos lap közli a magyar és olasz szövegét a munkásbalesetbiztosításra vonatkozó olasz-magyar konvenciónak, amely f. évi szeptember 19-én kötött meg és *Tittoni*, gróf *Somsich* József ügyvivő és *Sterényi* államtitkár aláírását viseli.

Bolgár anarchista kongresszus.

Szófia, november 22. A bolgár távirati ügynökség a Szófiában megtartott bolgár anarchista kongresszusról és külföldi anarkisták részvételéről szóló hírt valótlannak mondja. Csupán a rendőrség előtt jól ismert csoportról van szó, amely néhány, többnyire kiskorú vagy alig nagykorú hívőből az anarchista teoriának áll.

A szerb államadósság.

Belgrád, november 22. A legutóbbi hivatalos megállapítás szerint azzal a 150 millió frank állami kölcsönnel együtt, amelyre vonatkozólag a tárgyalások nemrég nyertek befejezést, Szerbia adóssága 686,950,500 dinár. Az államadósságból egy-egy polgárra 229 dinár jut.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék záratai.

Newyork.	nov. 22.	nov. 20.	nov. 19.
Buza helyben	125½	125½	125½
decemberre	117¾	116	117
májusra	113¼	112¼	112¼
Tengeri decemberre	71	71	71
májusra	69¾	69¾	69¾
Chicago.			
Buza decemberre	109¼	108¾	108¾
májusra	106¼	105½	105¾
Tengeri decemberre	60	59¾	59¾

Newyork, november 22. Petroleum Stand white Newyorkban 805. Petroleum Stand white Philadelphianban 805. Petroleum Refined in Cases 10.45. Petroleum Credit Blancos at Oil City 1.48. Zsir Western Steam 13.70. Zsir Rohe és Brothers 14.10.

Chicago, november 22. Zsir novemberre 13.17 Zsir januárra 11.92. Szalonna short clear 11.68. Sertéshus januárra 20.80

UIDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: kedd, november 23. — Róm. kath.: Kelemen. — Prot.: Lukrécia. — Görög-ország: nov. 10. Oreszt vt. — Zsidó: Kisz. 10. — A nap kel reggel 7 óra 47 perczkor, nyugszik este 4 óra 15 perczkor. — A hold kel délután 2 óra 30 perczkor, nyugszik éjjel 1 óra 42 perczkor.

A közoktatási államtitkár fogad 12—2-ig. A kereskedelmi államtitkár fogad d. u. 4 órakor. A Petőfi Ház (Ereklyemúzeum) Bajza-utca 21. szám. Nyitva naponta, vasár- és ünnepnapokon is, 10—2-ig. Belépődíj 1 korona, keddi napokon ingyenes. — A Magyarok bejövetele, Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva egész nap. Belépődíj 1 korona. — A Műcsarnok téli tárlata. Nyitva 9—3-ig. Belépődíj 1 korona. — A Kéve kiállítása a Nemzeti Szalomban. Nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. — Gulácsy-Fáy kiállítás az Uránia Kigő-téri szalomban. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum régiség-tára 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — A Történelmi Képcsarnok 10-től fél 2-ig. — A Széchényi Múzeum 10-től fél 2-ig. — Az Aquincumi Múzeum egész nap. — A Ráth György Múzeum 10—4-ig. — Az Erzsébet Múzeum 9-től fél 1-ig és 3—4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9—4-ig. — Az Akadémia Könyvtára 3—7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára 9—2-ig és 6—8-ig.

— Személyi hir. Szalay Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, aki legutóbb súlyos operáczió után, egészségének végleges helyreállítása céljából Abbázia utazott. Szalay december elején tér vissza a fővárosba s akkor át fogja venni hivatala vezetését.

— Uj királyi tanácsos. A király a kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére *Breuer* Márknak, a Déli vasúttársaság igazgató-helyettesének a királyi tanácsosi czímet adományozta.

— Taussig lovag állapota. Taussig lovag, az osztrák földhitelintézet kormányzója övéi és orvosai kíséretében Bécsbe visszautazóban van. Állapota még mindig komoly, de közvetlen veszélytől nem kell tartani.

— Thaly Kálmán emléke. A pozsonyi Toldy-kör vasárnap leleplezte elhunyt elnökének, Thaly Kálmánnak életnagyságu arcképét, melyet a kör irodalmi bizottságának elnöke, dr. Vutkovich Sándor ajándékozott a körnek. Az ünnepes leleplezés a kör nagytermében volt előkelő közönség jelenlétében. Az emlékbeszédet dr. Pávai Vajna Gábor kir. tanácsos, a kör alelnöke mondotta. Az emlékbeszéd után a lepel lehullott a képről. Albert József tanár „Thaly Kálmán” című ódáját szavalta el, majd az ünnepet Rákóczi imájának elénekésével fejezték be. A képet özv. Schwartzmayer Jánosné, Zaura Hermin festőné festette.

— Bókay János ünneplése. Bókay János egyetemi tanár tiszteletére abból az alkalmából, hogy huszonöt éve igazgatja a Stefánia-gyermekkorházat, vasárnap szép ünnepet rendeztek a gyermekkorházban. Az orvosi kar nevében *Verebély* László főorvos üdvözölte a jubilánst. A kórház kis betegei színelőadást rendeztek. A gyermekkorház-egyesület nevében gróf *Zichy* Ágost elnök méltajta érdemeit.

— Törzs Kálmáné meghalt. Néhaj Törzs Kálmán író, publicista és volt országgyűlési képviselő özvegye, *Szigligethy* Ede leánya, vasárnap reggel hetedfél órakor, hosszas szenvedés után hatvan éves korában elhunyt. A megboldogultat holnap, kedden délután negyedfél órakor a kerepesi-uti temető halottasházából temetik. A székesfőváros megengedte, hogy az özvegyet néhány Törzs Kálmánnak, a főváros által annak idején adományozott díszsírhelyre temethessék.

— Stefánia főhercegnőt megfenyegették. Pozsonyból jelentik: Gróf Lónyay Elemérné, Stefánia főhercegnő két hét előtt névtelen levelet kapott, melyben megfenyegették, hogy ha az oroszvári kastély parkjának egy bizonyos gesztenyefája alá nem tesz 2000 koronát, ugy élete veszélyben forog. A hercegi udvar feljelentésére egy főhadnagy vezetésével hat csendőr, továbbá budapesti és pozsonyi detektívek erőyes nyomozást folytattak, melynek folyamán megtudták, hogy Smetana hercegi főkertész két év előtt hasonló levelet kapott és a két levél összehasonlításánál kiderült, hogy az irás ugyanaz és a névtelen leveleket Pokrócz János és fia István oroszvári lakosok írták. A csendőrség mindkettőt letartóztatta.

— Milán király utolsó hadsegéde. Zágrábban ma délelőtt hosszabb betegség után meghalt Lukie főhadnagy, aki utolsó hadsegéde volt Milán királynak. Lukie 1893-ban megsebesült, mikor Milán király ellen revolvermerényletet követte el. 1904-ben ment nyugdíjba az egykori hadsegéd.

— Főuri eljegyzés. Pallavicino Jakab márké, az olasz arisztokráciának Magyarországon is ismert előkelő tagja eljegyezte *Pateras Pescara di Castelluccio* márké leányát, Mária Adelaidát. A vőlegény a Pallavicinok genuai ágából származik, amely ág három doget is adott Velencének és pedig Agostinot (1649), Giancarlot (1785) és Alarinet (1789). Pallavicino Miklós herceg szobra a genuai gyógyíthatatlanok kórházának udvarában áll és ugyanezen városban díszlik Pallavicino Kristóf admirális szobra. Rómában nyugosznak Pallavicino Lázár és Antonio kardinálisok hamvai. A menyasszony családja a híres Pescara családból veszi eredetét, melynek ősei között marquis, hercegek, Palermó alkirálya voltak, kiknek egyike a nevezetes Colona hercegnőt vette nőül.

— Steinheilné beteg. A párisi „Figaro” közli, hogy Steinheilné megbetegedett. A fölmentő ítélet után nyitott automobilon rogtott el az igazságügyi palotából és a hosszú uton meghült. Állapota azóta rosszabbodott s előreláthatólag sokáig lesz ágybanfekvő beteg.

— A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete vasárnap igazgatósági ülést tartott. A tanácskozást dr. *Heltai* Ferencz, az intézet elnöke vezette. *Lenkei* Gusztáv titkár jelentette, hogy Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter, az olaszországi földrengés károsultjait segélyező akció védnöke, ebben a minőségében tett alapítvány jogán az igazgatóságba dr. *Halász* Sándor miniszteri tanácsost, a m. kir. postatakarékpénztár igazgatóját küldötte ki. A Pesti Hazai Takarékpénztár Egyesület *Baecker* Béla ügyvivő-igazgatót, a m. kir. Operaház *Mészáros* Imre igazgatót, az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár *Szécsi* Lajos vezérigazgatót, a The Gresham biztosító intézet *Schuk* József igazgatót küldötte ki igazgatósági tagul a nyugdíjintézethez. Megjelent ezuttal először *Imrédy* Kálmán igazgatósági tag a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete képviselőjében. Dr. *Heltai* Ferencz elnök melegen és szeretettel üdvözölte az új igazgatókat első megjelenésük alkalmából. A titkár jelentette, hogy özvegy *Hegedűs* Sándorné megköszönte, hogy az intézet néhány Hegedűs Sándor volt kereskedelemügyi miniszternek, a Nyugdíjintézet alelnökének síremlékét leleplezte. *Günther* Antal, a m. kir. kuria elnöke, megköszönte a nyugdíjintézet üdvözlő átiratát. A nyugdíjintézet legutóbb a következő adományokat kapta: Gerbeaud Emil től üzletének felszámolás fennállása alkalmából 1000 koronát, Stolp Ferencz től, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nyug. főtisztviselőjétől, képauekziójában való részesedés után 61 korona 66 fillért, a Magyar Petroleumipar Részvénytársaságtól 100 koronát, Emődi Aladártól, a Pester Lloyd révén 10 koronát. A nyugdíjintézet hálás köszönetét fejezte ki az adományozóknak az adományokért. Az igazgatóság az első nyugdíjosztályba a következőket vette fel: Angermaier Károlyt (Pressburger Zeitung), Faragó Miklóst (Magyar Estilap), Gergely Győzőt (Friss Ujság), Kern Aurélt (Budapesti Hirlap), Leipnik Nándort (Pester Lloyd), dr. Rácz Miksát (Magyar Híradó), dr. Rákosi Gyulát (Budapesti Hirlap), Róna Lajost (A Nap), Salinszky Imrét (Budapest), dr. Veres Mihályt (Pesti Napló). Az igazgatóság a novemberi és decemberi költségelőirányzatot jóváhagyta, majd pedig a Bródy-alapból szavazott meg segélyeket. Az igazgatóság *Márkus* Miksa főszerkesztő, udvari tanácsos indítványára elhatározta, hogy a Kossuth-mauzóleum felavatásán testületileg részt vesz és koszorút helyez a sírra.

— Az aradi vesztőhelyért. Arad város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy a vértanúk vesztőhelyét megváltja. A vesztőhely méltó, monumentális megőrkötése oly nemzeti érdek, mely a legmesszebbmenő áldozatkészséget is megokolja. Az aradi tizenhárom bizottság e célból adakozásra szólítja fel a közönséget s a gyűjtés megkönnyítésére tárgysorsjátékot rendez. A sorsjáték amellelt, hogy a legszebb hazafias cél szolgálja, nagybecsű, összesen 100,000 korona értékű nyereleménnyel hálálja meg a közönség áldozatkészségét. A tizenhárom vértanú arcképével díszített sorsjegy ára 1 korona; kapható minden lözsdében s megrendelhető a bizottság központi irodájában: Budapest, VII., Akácfa-utca 39. szám alatt. A sorsjáték húzása 1910. január hó 8-án okvetlenül megtartatik.

— Templomfelavatás. A szolnoki plébánia-templomnak kegyuraságát Nagy Emil orsz. képviselő szorgos kutatásai alapján tett előterjesztésére a kincstár magára vállalta és elrendelte annak alapos renoválását. A mintegy 80,000 korona költséggel restaurált templomot tegnap nagy fényvel avatták fel. A felavatást Jung Lajos felszentelt püspök nagy segédlettel végezte. Lévay Mihály esperes plébános, orsz. képviselő ünnepi beszédet mondott, mire Müller Antal operaénekes közreműködésével a szolnoki milleniumi dalkör régi Mária-énekeket adott elő. A szent ferencz-rendi szerzet Nagy Emil orsz. képviselőt a templom restaurálása körül szerzett érdemeiért konfraternek választotta meg s az erről szóló latin szövegű díszokmányt Tamás Alejos rendfőnök adta át neki.

A kolozsvári Sorompó nagygyűlése. Nagyarányú gyűlés keretében folyt le tegnap d. e. tízenegy órakor a kolozsvári vígadó nagytermében a kolozsvári „Sorompó“ újjászervező nagygyűlése. A Sorompó Országos Iparvédő Liga négy évvel ezelőtt itt kezdte meg működését és ennek példájára alakult meg a budapesti, majd a többi város Ligája. Kolozsvárt némi hanyatlás után dr. Apáthy István egyetemi tanár kezdeményezésére és egy agilis bizottság munkájára sikerült a „Sorompó“-t új életre ébreszteni. A nagygyűlésen igen előkelő hölgyközönség és az ifjuság hatalmas tábora vett részt. A gyűlést Pollák Vilmos, az előkészítő bizottság elnöke nyitotta meg, lendületes szavakban vázolta az újjászervezés jelentőségét és történetét. Hegyi Gyula iparfelügyelő mély figyelemmel hallgatott szakszerű előadásban mutatott rá sivar gazdasági helyzetünkben az ifjuság gazdasági érzékét kinevelő Sorompó szükségességére. Dr. Téglás Géza a budapesti Sorompó elnöke, a kolozsvári Sorompó tiszteletbeli elnökének beszéde után 18 egyetemi és főiskolai egyesületnek küldöttjei tették le a Sorompó fogadalmát. Mezei K. a budapesti Sorompó társelnöke a budapesti dec. 12-iki diszgyűlésre hívta meg Kolozsvárt. Ujvári János határozati javaslatot nyújtott be, melynek értelmében a gyűlés Pollák Vilmos elnöklésével intéző bizottságot küldött ki. Nagy tetszés kísérte Árkosi Lajosnének a Magyar Védőegyesület női osztálya elnökének a leányokhoz intézett buzdító szavait és K. Szász Bélának a budapesti Sorompó ügyvezető alelnökének üdvöző beszédét. A gyűlésen legnagyobb hatása volt dr. Apáthy István egyetemi tanárnak, a mozgalom vezérének magasröptű beszéde. A zajosan megéljenzett szép beszéd után Pollák Vilmos elnök a losonezi Sorompó üdvöző táviratának felolvasása után a lelkes gyűlést bekezesztette.

Polgári iskolai tanárok gyűlése. Ugy a Fővárosi Polgári Iskolai Tanári Kör, valamint az Országos Polgári Iskolai Egyesület gyűlést tartott, melyen határozatba ment, hogy mihelyt az ország kormányja megállapodik, tanári kongresszust kell tartani. A Fővárosi Polgári Iskolai Kör évi közgyűlést Ullrich Gyula elnök távollétében az alelnök vezette. Volenszky Gyula előadást tartott a fővárosi polgári iskolák javításáról. Szerinte a fővárosi polgári iskolák javítása anyagi, szervezeti és személyi reformokkal lehetséges. Az anyagiak szempontjából szükséges az iskolaépítkezés és felszerelés javítása, kivált a kaszárnyaszerű nagy iskolák mellőzése. Kívánatosnak tartja, hogy próbából egy hét osztályu polgári fiúiskola szerveztessék a fővárosban, továbbá hogy egy-egy leány és fiú reformiskolát állítsanak föl. Szólt még az előadó a jó iskola személyi garanzéiról: a helyes szakfelügyeletről, az igazgatók kiválasztásáról és a képesítetlen tanárok visszaszorításáról.

Az Országos Polgári Iskolai Egyesület szombati gyűlésén Kozma Gyula alelnök vezette a tanácskozást. Súlygy Gyula elnök politikai elfoglaltsága miatt nem vehetett részt a gyűlésen. Az igazgatótanács elhatározta, hogy a karácsonyi nagygyűlés december 28-dikán lesz, az esetleg megtartandó kongresszus pedig december 29-dikén. A két gyűlés közé eső délután alakulnak meg a reformbizottságok. Tárgyalta még a gyűlés vidéki körök indítványait, amelyek többnyire a tanárok fizetés- és nyugdíjügyére, valamint a polgári iskolai reformra vonatkoznak. Az egyik kívánja a Közlöny élelkebb szerkesztését. Az igazgatótanács védelmébe vette a maga tisztviselőit. A biharmegyeiek kérelmét, hogy a keletmagyarországi kört megalakíthassák, az erdélyiekre való tekintettel államjogi szempontból helyeselte. Tárgyalták azt az indítványt is, hogy miképpen lehetne a nagyobb vidéki városokban a különböző fokozatu iskolák tanárait összehozni és együttes akezióba belevonni. Ennek a kérdésnek Krammer József pozsonyi polgári iskolai igazgató lesz az előadója. Végül Nagyikikinda városának tervével foglalkoztak, amely szerint gazdasági irányu hét osztályu polgári fiúiskolát óhajtanak állítani. Hozzászóltak: Kovács János, Nagy Lajos, Krammer József, Sziklós Adolf, Király Károly és Volenszky Gyula. Abban állapodtak meg, hogy a tervezet nincs ellentétben az egyesület reformtervezetével. Szükségtelen azonban a gazdasági irányt már a czimben is megemlíteni. A gazdasági studium amogy is a polgári iskolára vonatkozó törvényszakaszokból is kimutatható, a munkára való nevelést pedig a modern pedagógia és az élet diktálja. Az egyesület elhatározta, hogy a további tárgyalásokra Nagyikikinda város polgármesterét is meghívja.

Üldözött magyar pap. Szerajevó magyar lakosságát botrányos eset tartja izgalomban. A katolikus papság támadást intézett egy evangélikus pap ellen, akinek az a büne, hogy egy katolikus halotta akitől a katolikus papok megtagadták a végtisztességet, eltemetett és elsősorban, hogy — magyar ember. Az eset előzményei a következők:

A szerajevói városi kórházba beszállítottak egy Lepie nevű vasuti tisztet, aki könnyebben megbetegedett. Lepie már lábbadozott, amikor megjelent ágyánál a kórház katolikus papja és felakarta adni az utolsó kenetet. Lepie vonakodott ezt elfogadni és azt felelte, hogy erre a figyelmesre most még nem tart igényt, mert nincs semmi kedve ahoz, hogy meghaljon. A papság Lepie vonakodásában istentagadást látott és mindent elkövetett, hogy a szegény beteget presszionálja. Nap-nap után papok jöttek hozzá, de Lepie állhatatos maradt és nem akart sem meghalni, sem az utolsó kenetet felvenni. A papoknak azonban sikerült elérni azt, hogy a beteg tisztviselő állapota a sok izgalom és kellemetlenség következtében ismét rosszra fordult, úgyhogy felesége, hogy megkímélje a papok tolkodásától, hazavitte. Lepiet nagyon megviselte a dolog, otthon nem tudták megfelelően ápolni és egy napon hirtelen meghalt, anélkül, hogy utóljára meggyónt és áldozhatott volna. A katolikus papság erre kijelentette, hogy az elhunytat, mert az utolsó kenetet nem vette fel, nem temeti el. Hiába volt hozzátartozóinak minden könyörgése, végre is egy evangélikus pap, Schaefer adta meg neki a végtisztességet. A jelentéktelen ügy ekkor már botrányná fajult. Az evangélikus pap szereplését a katolikus klérus provokálásnak vette és Stadler érsek lapja, a Hrvacka Dnevnik éles támadást intézett ellene, fő bűnül azt róta fel, hogy — magyar ember. Megvádolta azzal is, hogy áttérésre csábít és valóságos hajszát indított ellene. Az izléstelen támadások a szerajevói katolikusok körében is nagy visszatetszést keltettek és a magyarságot rendkívül elkeserítették.

Zubovits kapitány pöre. Néhány héttel ezelőtt Zubovits Fedor kapitány panaszára, nyolcz napi fogházbüntetésre ítélték rágalmazás miatt Gyulai Kálmán körjegyzőt. Ebben az ügyben a pestvidéki törvényszék előtt tegnap folyt el a fellebbezés tárgyalás, amelynek során fölolvasták a következő érdekes okiratot:

Alólirottak ezenel bizonyítjuk és szükség esetén eskünkkel erősítjük, hogy a mai napon reggel 10 órakor Zubovits Fedor kapitány ur visegrádi kúriáján megjelent Scheili János kömivestmester, Hielm Mihály községi kisbíró kíséretében és bejelentette Zubovits kapitány urnak, hogy a kisbíró Gyulai Kálmán községi jegyző peres ügyében akar a kapitány ural beszélni.

A kisbíró azután ezen szavakat intézte Zubovits kapitány urhoz:

— Nagyságos uram, a lelkifurdalásokat tovább nem bírom, azért a nagy bűnért jötem loocsánatot kérni, amit alkotetten nagy-ságos ur ellen és itt töredelmesen fiváim, hogy engemet nagyságos ur elleni hamis vámságra Gyulai Kálmán visegrádi jegyző kényszerített és bujtatott fel!

Kelt Visegrád, 1909. nov. 6.

Varga Gyula, Kiss Sándor, Scheili János kömivestmester, mint tanu, Herédi Eszter.

Az ügyészség miután gyanúkat látott, hogy esetleg hamis tanúzásra való felbujtás esete forog fenn, az iratoknak az ügyészséghez való áttételét indítványozta, ami el is rendeltetett. Egyebekben a bíróság helybenhagyta a jegyző büntetését.

Incidens az Operaházban. Az Operaházban tegnap este a Don Juan előadását kis incidens zavarta meg, amelynek nem lett komolyabb következménye. Az előadás vége felé a nézőtérben a földszint jobb oldaláról halk sikoly hallatszott. Mindenki arra felé fordult s részvétellel látták, hogy egy uri asszony rosszul lett. A jegyszédőszolgák és többen a körülötte levő urak közül is segítségére siettek és kivezették a folyosóra. Az uriaszony özvegy tornyai Schössberger Nándorné báróné volt, aki a nagy melegtől lett rosszul. A színházi orvos gondjába vette s a báróné hamarosan jobban is lett, mire kocsin Andrassy-uti lakására tért. A báróné ma már teljesen jól érzi magát.

Az orosz czárné üdülése. Bardigherából jelentik: Itt azt híresztelik, hogy az orosz ezárné számára egy nyaralóban január elsejétől fogva hat hónapra lakást béreltek. A római orosz nagykövetségen erről semmit sem tudnak.

Siposs Antal diszpolgársága. Siposs Antal kir. tanácsost, az országos híri zeneszerzőt és zene-paedagógust, aki szülővárosában, Ipolyságon, a nyáron ünnepelte nyilvános működésének ötven-éves fordulóját; Ipolyság városa nagy lelkesedéssel diszpolgárává választotta. A diszpolgári oklevelet vasárnap nyújtotta át a jubiléumnak egy küldöttség, amelynek Berkó István gyógyszerész, Herczegh Vincze főjegyző, Jelganick Sándor, Pál István bíró, Eggenhofer Lipót, Héderváry József és Winter Fülöp voltak a tagjai. A megtiszteltetést jelentő okmányt határos beszéd kíséretében Berkó István gyógyszerész adta át az ősz jubiléumnak, ki könyökgig meghatottan válaszolt. Siposs Antalt ezenkívül ipolysági tisztviselői aranylirával is meglepték, amelyet ugyancsak tegnap nyújtott át Herczegh Vincze főjegyző. Az arany lant márványoszlopon nyugszik s ez a felírása: „Siposs Antalnak 1859—1909. — Ipolyság szülővárosa tisztelőitől 1909. VII—18.“ A veterán zeneszerző a tisztelgő ünnepség után a küldöttség tagjait megvendégelte.

Nagybeteg posta- és táviráda főigazgató. Kiss József posta- és táviráda-főigazgatót pénteken éjjel Csalogány-utca 22. számú lakásán agyszélhűdés érte. A súlyos beteget orvosai tanácsára beszállították az új Szt.-János-kórház külön termébe, ahol azóta egy percze sem tért magához és állapota válságos. A széles körben tisztelt főigazgató állapota iránt általános a részvétel.

Nász a Karácsonyi-családban. Gróf Karácsonyi Aladár leányát ma délelőtt vezette oltárhoz a budapesti egyetemi templomban gróf Chamare Félix, porosz gárdaóhadnagy és a Chamare hitbizomány ura. Az esketési szertartáson Csernoch János temesvári püspök adta össze az ifju párt. Ragyogó és nagyszabásu násznép vett részt az esküvőn, mely után az ifju pár és az egész lakodalmas társaság a Park-Klubba ment reggelire. Az esküvőt megelőzőleg tegnap este gróf Karácsonyi Jenő és neje krisztinavárosi palotájukban fényes estélyt adtak a násznép tiszteletére. A tegnapi estélyre és a mai esküvőre meghívtottak névsora a következők:

Apponyi Lajos és neje, valamint leányai, gróf Apponyi Gyula, gróf Apponyi Henrik, Bissingen Ottóné grófné, gróf Csáky Gusztáv és neje, gróf Csáky Géza és neje, gróf Csáky Kálmán és leánya, gróf Degenfeld Imre, Degenfeld Paulina grófné, Jankovits Iván és neje, gróf Teleki Pál és neje, gróf Pejacevich Márkus és neje, báró Prónay Silvester, Gábor és neje, valamint leánya, gróf Esterházy Pál és neje, gróf Széchenyi Péter és neje, gróf Széchenyi László és neje, gróf Széchenyi István, Stankovanszky Imre, gróf Wenckheim László, gróf Wenckheim József, gróf Almásy Györgyné és leánya, gróf Batthyány Lajos és neje, Mocsosy Antal, gróf Vécsey Miklós, Széchenyi Mária grófné, gróf Széchenyi Imréné, Thurn-Taxis Miksa hercegné, Thurn-Taxis Matild hercegné, Blaskovich Elemér és neje, gróf Berthold Kázmér, gróf Bánffy Miklós, Salamon Andor, gróf Semsey László és neje, gróf Andrassy Gyula és neje, Rohonczy Lőrincz, gróf Pallavicini György, Bissingen Rudolfiné grófné, báró Inkey József és neje, gróf Cziráky József, gróf Károlyi József, báró Vécsey László, gróf Zichy Béla Rezső, báró Révay Gyula, neje és leánya, gróf Szápáry Pál és neje, gróf Károlyi Mihály, gróf Hardegg János és neje, Bélaváry Burghardt Pál és neje, gróf Zichy Károly és neje, gróf Keglevich Gyula, gróf Keglevich László, gróf Zichy János és neje, gróf Zichy Mária, gróf Zichy Géza, ifj. gróf Zichy Géza és neje, gróf Hadik János és neje, gróf Széchenyi Béla, gróf Szápáry László, gróf Forgáchné Sarolta, gróf Erdődy Vilmos, báró Pireth-Bilain Jenő, öz. Kállay Batiné és leányai, Starchenberg Ernő hercegné, gróf Csekonicz Pál, gróf Esterházy Alajos, gróf Esterházy Mór, gróf Bissingen Ernő és leánya, gróf Cseschi Antal és neje, gróf Thun Ernő és neje, Chamare grófné fiával és leányával, gróf Storchwitz és neje, gróf Deym Ferenc és neje, gróf Deym Konstantin és neje, gróf Magnis és neje, gróf Esterházy Pál és neje, gróf Dona Heinrich és neje, gróf Dona Fábian és neje, gróf Klinkofström fia és leánya, gróf De Linard, gróf Matuska Manfred és neje, gróf Matuska Epy és neje, gróf Sierstrops és neje, báró Diebih és neje, Deym Anna grófné, gróf Deym János, Pohma grófné, gróf Phuel leányaival, gróf Doma Fábian, gróf Cedlitz Adolf, gróf Csechi Tita, Lindmár hercegné, gróf Sierstrops Frigyes, báró Münhausen, Chorinszky Livian grófné, Thun hercegné, gróf Chamare Leonard, gróf Chamare László, gróf Chamare Arhibald, gróf Chamare Kozma, dr. Wekerle Sándor és neje, gróf Zichy Aladár és neje, Josipovich Géza, Kossuth Ferenc, dr. Darányi Ignác, gróf Apponyi Albert és neje, Jekelfalussy Lajos és neje, Bárczy István és neje, Boda Dezső és neje és Jekelfalussy Zoltán és kir. kamarás neje és leánya. — Az estén Berka Béla zenekara muzsikált és a társaság nagyon sokáig a legjobb hangulatban együtt mulatott.

— **A II. ker. érseki gimnázium megnyitása.** Vasárnap délelőtt 10 órakor volt a II. ker. érseki főgimnázium ünnepélyes megnyitása. A megnyitó ünnepély misével kezdődött, amelyet a konviktus kápolnájában tartottak meg. A misét Kohl Medárd püspök czelebrálta. Misa után Kohl Medárd püspök felszenelte az új gimnázium épületét és egyes helyiségeit. Délelőtt 11 órakor az előkelő vendégek az intézet dísztermébe mentek, ahol a megnyitási ünnepélyt tartották. József főherceg gyengélkedésére való tekintettel kimentette magát. Az ünnepélyt gróf. Majláth György nyitotta meg. Beszédében Mária Terézia ratio educationisának fontosságát és ezzel kapcsolatban az új gimnázium programját vázolta. A beszéd után Sebők Imre a gimnázium igazgatója ismertette a gimnázium keletkezésének történetét. Ezután a vendégek megtekintették Mailáth György gróf gondnoksági elnök vezetésével az épület összes tantermeit és a konviktus helyiségeit, nemkülönb az intézet játszótérét, amely a legnagyobb a fővárosi intézetek között. Végül a vendégek a teljesen új rendszerű tornateremben gyűltek össze, ahol a vendégeket lakoma várta.

— **Tanítók gyűlése.** A Jász-Nagykun-Szölnek vármegyei tanítótestület szokásos őszi közgyűlése ez évben a tanítók nagy számban jöttek össze. Támaszkodásuk tárgya a legutóbbi tisztviselői lakbérélemelés történetét, mellőzések s tarthatatlan nyugdíjviszonyaik javításának megbeszélése volt. Minthogy a lakbérük felemelésére vonatkozólag gróf Apponyi Albert közoktatási miniszter nemrégiben olyan ígéretet tett, hogy arra az 1910. év kezdetén biztosan számíthatnak: a miniszterhez ilyen értelmű memorandum felterjesztését határozták. A tanítói nyugdíjviszonyok javítása tárgyában pedig mindenekelőtt azt látták szükségesnek, hogy a nyugdíj-alapot kezelő bizottság haladéktalanul számoljon be az alapvagyon helyzetéről, mert biztosan remélik, hogy hosszú időn keresztül befizetgetett milliókból minden segítség nélkül önmaguk is tűrhetővé tehetik nyugdíjviszonyaikat. Ily értelemben országos mozgalom megindítását határozták el. Ezenkívül kívánják a szolgálati idő leszállítását 40 évről 30-ra: a befizetések leszállítását az eddigi 50 százalékról 30 százalékra és a tanítói árnyíról és özvegyéről leendő tisztességes gondoskodást.

— **Erzsébetvárosi bucsu.** Vasárnap tartották a főváros egyik legmozgalmasabb, legelevenebb s leghangosabb bucsuját, az Erzsébetvárosi bucsut. A Szegényház-téri plébánia templom környéke tele volt sátrakkal, amelyek között kora reggeltől késő estéig hullámzott a bucsus nép, kihálva, trombitálva, sipolva és tréfálkozva. A bucsu egyházi része reggel hat órakor csendes misével kezdődött, ugyancsak csendes mise volt hét, nyolcz, kilencz és tizenkét órakor is. Ezeket a miséket a plébánia papsága mondotta. Az ünnepi infulás mise tíz órakor volt, amelyet fényes segédlettel Várady Géza apát, tábori főpap celebrált, utána pedig Novák István erzsébetvárosi plébános osztott áldást. Tizenegy órakor dr. Gallovich Jenő tanár díszbeszédet mondott. Délután négy órakor vacsernye fejezte be a nap ájtatosságait, amelyekre mindig zsufolásig megtelt a templom. Délben a plébánián díszbeled volt, amelyen a kerület egész előkelősége jelen volt. A bucsus nép a késő esti órákig mulatott a sátrak között, de a koresmákban és kávéházakban egész hajnalig uralkodott a bucsuhangulat.

— **Pasztulás Teneriffa szigetén.** Madridból táviratozzák, hogy a tűzhányó Teneriffa szigetén hatalmas látványokat önt magából és a tüzes láva nagy hőmpölygéssel özönlök Santiago felé. A helység lakói a tengerpartra menekültek. A lakosságot nem fenyegeti veszedelem, mert a kormányzó biztos helyre vitette a népet, de az anyagi kár beláthatatlan lesz. A vulkán nagy kösziklékat dob ki magából és forró hamueső esik. Éjszakánként az ég vérvörös.

— **Havazás.** Már beült az országos havazás. A fővárosban csak néhány óráig szitált a hó, de a vidékről nagy havazást jelentenek.

Tétel: Ma reggel 7 óra óta erősen havazik.

Resicza: Ma reggel óta erősen havazik és az egész környék téli képet öltött.

Székesfehérvár: Az idő hirtelen télire változott és az egész megyében dél óta erősen havazik.

Zsolna: Két nap óta havazik és az egész vidék magas hóval van borítva.

Arad: Csekély megszakításokkal tegnap estőtől fogva sűrűn havazik. Az idő hidegre fordult.

Nagyvárad: Belényesen és környékén az éjjel erősen havazott. A hegyek mindenütt hóval vannak fedve. A megye számos vidékén nagy eső volt.

Szabadka: Itt és a város környékén tegnap óta állandóan esik a hó.

— **Megmentett bányászok.** Cherryben, ahol a minap a nagy bányakatasztrófa történt, tegnap sikerült a bányába szorult munkások közül hetvennyolczat megmenteni. Newyorkból erre vonatkozóan a következő részleteket jelentik nekünk: A hetvennyolcz bányamunkásnak megmentése nemcsak Cherryben, hanem egész Amerikában nagy örömet kelt. A megmentett bányamunkások borzasztóan lesoványodtak. A mentőmunka rendkívül sok nehézséggel jár és sokszor magukat a mentőket is a legnagyobb veszedelem fenyegette, amikor egy életben maradt munkást fölhoztak, megmentője a testvérét ismerte föl benne, aki nyolcz napig volt a bányába bezárva. A meimenekült munkások az aknában egy mélyebben eső részébe menekültek és itt befalazták magukat, hogy így védve legyenek az egész aknát betöltő láng és mérgező gáz ellen. Mihelyt fölhozták őket, frissítő szereket nyújtottak nekik, azután kórházba vitték őket, ahol lassankint fölültek és azt mondták, hogy már lemondtak megmentésük minden reményéről. Az aknában végtelen sokat szenvedtek az éhség és szomjúság miatt és már az a víz is elfogyott, amelyet elpusztult társaiktól vettek el. Vajjon az aknában vannak-e még élő emberek, eddig még nem tudták megállapítani, de most, miután hetvennyolcz embert ilyen a csodával határos módon meg tudtak menteni, lázas buzgalommal folytatják a mentőmunkát. A bánya igazgatóságát a legnagyobb szemrehányással illetik s az összes lapok éles támadásokat intéznek ellene, mert az akna megvizsgálásából kitűnt, hogy az igazgatóság a legelőkelőbb intézkedéseket sem tette meg a munkások életének biztosítására. Az áldozatok száma most, miután hetvennyolcz embert megmenteni sikerült, százhetvenkettőre apadt le.

Cheryből ujabbán táviratozzák, hogy a megmentett bányászok elbeszélése szerint még legalább ötven ember van életben a tárnában rekedtek között. A bányatársaság ennek következtében a legnagyobb erőfeszítéssel folytatja a mentőakciót. Az az expedíció, amely tegnap és tegnapelőtt hetvennyolcz bányászt megmentett, Henry de Neddett lelkész vezetésével erőszakodott le a mélységbe. A lelkész a következőket beszélte el:

Szombaton délután két órakor szálltunk le. Lehetünk már vagy háromszáz láb mélységben, amikor valaki megszólalt közülünk:

— Csönd, hangokat hallok!

Csakugyan gyöngye kopogtatás hallatszott a falon. Csákányokkal kezdtük bontogatni a falat s köztön egyre erősebben hallottuk a kopogtatást. Lázasan dolgoztunk és a fal laza volt. Én bekialtottam a hasadékon:

— Van-e itt élő ember?

Egyszerre többen is válaszoltak belülről. Hangjuk elhalt. Benéztem a nyíláson és a felhomályban legalább egy tucsat szempár csillogott elém. Megint hozzáláttunk ásóinkkal és csákányainkkal a munkához s alig telt bele rövid negyedóra, lebontottuk a falat, aztán egymásután rohantunk a mély tárnába. A megmentettek örömeiben nem tudtak hová lenni. Olyanok voltak, mint az örültek. Egyikük megszólalt:

— Elég jó bőrben vagyunk, csak egy francia van halálán.

Vállainkra akartuk venni a szerencsétleneket, hogy úgy vigyük őket a felhúzó kosárhoz, de ők szabadkozottak, hogy a maguk lábán is el tudnak menni. Az egyik menekült azt kérdezte tőlem, vasárnap van-e vagy szombat. Azt hitte, hogy mindössze negyvennyolcz óráig voltak bezárva, holott nyolcz nap telt el. A francia bányász csakugyan haldoklott. Feladtam neki az utolsó kenetet és karjaim közt halt meg. A szerencsétleneket vastag takarékba burkoltuk, hogy huzzuk fel őket a friss levegőre. Akárhányan voltak közöttük olyanok akik alig bírtak lélegezni, enni egyik sem tudott. Az orvosok mindjárt ápolás alá vették őket s kényszerítették, hogy lefeküdjének, ami nehezen ment, mert ők is le akartak szállani, hogy segítsenek még lent levő társaikon.

— **Astor milliomas megkerült.** Newyorkból táviratozzák, hogy Astor milliárdosnak hosszabb ideje nyomavesszett yachtja Puerto-Rico San Juan kikötőjében horgonyzik és a milliomas egész családjával a fedélzeten van.

— **Földi gáz.** A kolozsmegyei Kíssármás határában a Bolygó-rét szélén levő mélyfúrásból nagymennyiségű földgáz tódul föl, amelyhez fogható gazkötés egész Európában nincsen s csak Északamerikában találunk hasonlóan erős gázutakat. A tüneményes jelenségről Kolozsvárról ezt jelentik: A kíssármási földgázt dr. Papp Károly állami geológus fedezte fel, aki 1907. évi mezőszégi kutatásaiban észrevette, hogy a Bánffy-féle Bolygó-rét mocsaraiban pásztorgyerekék éjjelenként meggyújtják a kiáramló gázt s a halványkékcses bolygótüzzel rémítgetik a vidék lakosait. Papp geológus felfedezéséről jelentést tett a pénzügyminiszteriumnak s a kíssármási Bolygó-réten mélyfúrást javasolt. Wekerle Sándor miniszterelnök mint pénzügyminiszter el is rendelte a furást s 1908. november 26-án Böhm Ferencz mérnök vezetésével megkezdtek a furást a rét szélén. Veszprény Antal főszolgabíró birtokán. Már a huszadik méterből tetemes gáz csapott fel, ami azután a kétszáz méter mélységbe, olyan erejűvé fokozódott, hogy ökölnyi kavicsokat dobott fel a magasba. Egy ízben a gőzgép szikrájától a gáz lángra is lobbant s az egész furdortnyot elhamvasztotta. Csak nagy bajjal tudták a furást tovább folytatni, de 1909. április 22-én a furást beszüntették, mert a 302 méter mélységben olyan erővel tódult fel a methangáz, hogy már a közeli vasuti pályatestet is veszélyeztetette. Jelenleg a föld színéről hat méter magasra kiálló csőből szabadon tör ki a gáz oly erősen, hogy a cső fölé dobott deszkadarabokat pehelyszerű foszlányokká tépi szét. Süvítése tíz kilométernyire elhallatszik. A csőből Pfeiffer Ignác műegyetemi tanár mérési szerint másodpercenként két köbméter gáz tódul ki, ami huszezer lóerőt képvisel s ideális tisztaságú methangáz, amelyben alig fél százalék az idegen, nitrogéntartalmú anyag. A ritka természeti tüneményt már számos hazai és külföldi szaktudós megvizsgálta; nemrégiben ott járt Lóczy Lajos, Cholnoky Jenő egyetemi tanárok. Pfeiffer Ignác műegyetemi tanár, Schmidt Károly bázeli geológus-tanár, Szontagh Tamás földtani intézeti aligazgató, Pásztor István gépészmérnök. A múlt héten a pénzügyminiszterium megbízásából Boeckh Hugó dr., Schelle Róbert és Hermann Miksa selmeczbányai tanárok vizsgálták meg a gázutakat és megállapították, hogy a kiáramló gáz nyomása száz atmoszférán felül van. A bizottság véleménye szerint a gáz elfogyásától nem kell félni, mert ha évtizedek múltán a gáz nyomása esőkkenne is, a szomszédos Bánffy báró-féle Bolygó-réten újabb furással lehet tetemes gázt feltárni. Minthogy a gáz jogilag a földtulajdon tartozéka, azért a pénzügyminiszterium a szakértők javaslatára a gázutak kihasználásának jogát megvette Veszprény Antal birtokostól százezer koronáért. A gáz felhasználásának joga tehát most már a magyar kincstáré, amely a Mezőség felvirágoztatása érdekében nagyszabású központi villamos művet kíván itt létesíteni. A Mezőség kőszégei most már reménykedve várják a mű létesítését.

— **Székhámos építési vállalkozó.** A rendőrség nyomozza Könyes Ottó Gyula brassói születésű 35 éves építési vállalkozót, aki különböző székhámos építések elkövetése után megszökött. Könyes szüleinek a Hungária-körút 9. szám alatt van házuk. Könyes Ottót tékozlása miatt gondnokság alá helyezték és édesapja havonta bizonyos összeget bocsátott rendelkezésére. A költségek embernek kevés volt az apának és úgy szerzett pénzt, hogy a Hungária-körúti ház felügyelőjével, Kristóffy Ferenczessel elhitette, hogy a házberék átvételével édesapja megbízta. A házmaster jöbízsműlög át is adott neki 1500 koronát. Ugy látszik, hogy ez a pénz kevés volt a tékozló fiúnak, mert beállított Arkádiusz István vendéglősöt s édesapja nevére 1500 korona kölcsönt kért azzal, hogy az összeget a házberbe beszámítják. A vendéglős a kért összeget át is adta. A székhámos építési vállalkozó a 3000 koronával megszökött. A bíróság elfogató parancsot adott ki ellene.

— **Gyászünnepély.** A Pesti Dr. Nőegylet mindkét árvaintézetének elhunyt alapítói és alapítványozóinak emlékére évenként rendezni szokott gyászünnepélyt ma délután tartott meg a Jókai-utcai leányárvaház dísztermében, az egyetlen választmány, valamint a gyászoltak rokonaiból álló nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. A gyász-díszítéssel bevont nagyterem emelvényén oszlopos tartókban gyertyák égtek, mind-egyik egy-egy alapító vagy alapítványozó emlékének szentelve. A feketébe öltözött 100 árvaleány orgona kísérel mellett énekelt el a „Halottak emléke” című gyászdalt, mire Lazarus főkantor a templomi karral megható imát mondott. Ezután föltisztelendő dr. Fischer Gyula rabbi hitzónok mélyhatású gyászbeszédben emlékezett meg névszerint az elhunyt összes jöterőről és miután még egy árvaleányka társnői nevében halálát rebegett, az elhunytak lelküdvért, e lelkemelően szép ünnepély véget ért.

— Adóelengedés elemi károk miatt. Wekerle Sándornak, a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnöknek tudomására jutott, hogy több vármegyében az elemi csapások által okozott károk felvételére hivatott bizottságok, valamint pénzügyigazgatóságok a károk megállapítása, illetőleg az adók elengedése körül a közadók kezeléséről szóló törvénynek megfelelő rendelkezéseit helytelenül alkalmazzák. Ennél fogva most kiadott újabb körrendeletében a miniszter felhívja a pénzügyigazgatóságokat, hogy a kincstári kiküldötteknek tegyék szoros kötelességüké, hogy az elemi károk mértékének megállapítása körül az 1904. évben 28708. szám alatt kibocsátott körrendeletéhez szigorúan alkalmazkodjanak és különösen ügyeljenek arra, hogy rovar, fagy vagy földárja által okozott elemi csapás esetén adóelengedésnek csak akkor van helye, ha a károsodás egész dűlőket magában foglaló területeken történt, szárazság esetén pedig csak akkor lehet az adót elengedni, ha a szárazság egész határokat felölelő területeket sújtott. Felhívja továbbá a kincstári kiküldötteket, hogy akkor, mikor a szakértő becsülők becsülését magának találják, megokolt különvéleményt adjanak a pénzügyigazgatóságokat, utasítja, hogy a bizottságok mindama határozatait ellen, melyek az államkincstár érdekeit sértik, megokolandó jogorvoslattal éljenek. Végre, nehogy az adózóknak egy részre jogosulatlan adókedvezményben részesítenek s az államkincstár, illetve a község (város) többi adózói megkárosításának, figyelmezteti a pénzügyminiszter a pénzügyigazgatóságokat, hogy a közadók kezeléséről szóló törvény és a volt közigazgatási bíróság 67. számú döntvénye értelmében 1. nincsen helye az adóelengedésnek haszonbérbe adott oly birtok után, melyre nézve a bérbeadó, illetve a birtokos a szerződésben az évi bérösszegnek elemi csapások által okozott károk esetében is minden levonás nélkül való kiszolgáltatását biztosította s a bérlőknek csak azokban az esetekben van igényük elemi csapások által okozott károk esetén a földadó elengedésére, melyekben a bérlők a bérszerződés szerint a földadót is fizetik, 2. oly esetekben, midőn a föld haszonbérletje a haszonbért elemi csapás esetében is egész összegében tartozik fizetni és az adókat a földtulajdonosok viselik, elemi kár ezimén akkor sincs adóelengedésnek helye, ha a haszonbéri szerződés szerint az elengedhető adó a haszonbérlet illetné meg.

— Szénmizériák. Még be sem állt a nagy hideg s a főváros szénmizériái már is megújultak. Az első hóval is pontosabban köszöntek be, hogy végleg elkeserítsék a minden pénzt, hitelét, de még az örökségét is szénért odaadó, kifosztott közönséget. Régiük ezek a mizériák, mint a halálos betegség. A hideg lakások didergő lakóit előbb magával a szén árával teszik tönkre, de hiába van a szén, mert egyszerre csak még fűtés előtt el kezd fogyni, valami lemarad belőle a mázsálónál, valami a zsákolásnál, a kocsi felrakásnál, egy-két zsákot lelopnak a kocsirol, valami benmarad belőle a kiürített zsákokban s így mire a fűtésig kerül, alig marad belőle valami. Nap-nap után jött a mult és különösen a két év előtti erős télen a panasza a főkapitánysághoz, hogy rosszul mázsálják s igen jól lopják a drága szenet, de egy miniszteri rendelet szerint ez csak kihágás volt s a panaszoknak nem lehetett semmi érvényt szerezni. Boda Dezső főkapitányhoz az első hóval megérkezett elsőben mindjárt hat feljelentés és megint csak a szénkereskedők ellen. Boda Dezső humanus szociális érzékét bizonyítja, hogy ezeket a feljelentéseket csalásnak minősítette s a bünyügyi osztályhoz tette. Szigorúan meg kell büntetni s a nyilvánossággra hozni mindazokat a kereskedőket, akik kétszeresen akarnak a szénükön meggazdagodni. A közönség érdeke, hogy óvakodjék tőlük s közérdek, hogy éppugy megbüntessék őket, mint a zugbunkárokat, a zsarolókat, vagy a kisebb tolvajokat. A főváros egész közönségének legfőbb óhajta és hálaja kíséri majd Boda Dezsőt tisztító nagy munkájában.

— Házasság. Madarász Kálmán enosi gazdálkodó olgyezte özvegy Adler Samu né lányát, Arankát Kapiból.

— Nászajándékok. Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művészi ékszerterében, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— Az első betegsegélyező-pénztár Boszniában. Szerajevóban tegnapi alakult meg az első kerületi betegsegélyező-pénztár Bosznia-Hercegovinában a szerajevói kerület részére. A választmányba a szociáldemokrata-párt került be ötszörös majoritással.

— Munkáshalál. Bécsből jelentik, hogy a princenzsdorf—szent-pölteni vonalon a 320. számú vonat a 82. számú örháznál elgázolt egy munkáscsoportot, a munkások vigyázatlansága folytán. Nyolc ember meghalt, három súlyosan megsebesült. A három sebesültet Szt.-Pöltenbe vitték. Egy második segítővonat Szt.-Pöltenbe vitte a holttesteket.

A rémes szerencsétlenségről Szt.-Pöltenből a következő részleteket jelentik. Az elgázolt munkások a második sínpar kieserésén dolgoztak, mikor a katasztrófa történt. Szerencsétlen körülmények tették, hogy a katasztrófa bekövetkezett. Azon a helyen ugyanis a pálya erősen mélyesedik és nagy a kanyarulat. Ehhez járult, hogy közvetlenül a katasztrófa előtt robogott át nagy késéssel egy tehervonat Szt.-Pölten felől Linzbe. A munkáscsoport felvigyázója még idejekorán jelt adott, a munkások félreállottak s mielőtt a tehervonat áthaladt, a felvigyázó újból a munkához rendelte az embereket. Nehány perc múlva jött a 320. számú személyvonat s a nagy kanyarulattól a csoport felvigyázója már csak méternyi távolságból vette észre a közlekedő veszedelmet. A személyvonat gépésze teljes erejével fékezett, de a sínek az esőzéstől nedvesek, csuszosok voltak. Így történt, hogy a személyvonat átrobogott a munkásokon és majdnem felszár, méter távolságra állott meg. Nyolc munkás menten szörnyethalt, három ember sebesülése súlyosak s csak négyen menekültek meg baj nélkül, akik aztán eszeveszetten elrohantak. Az áldozatok egynek kivételével korvát munkások.

— Hajókatasztrófa. Los-Angelesből (Kalifornia) jelentik, hogy a „St.-Trois” gőzös Point-Dume mellett teljesen elégett. A gőzös fedélzetén a harminczöt főnyi legénység kívül, száz utas volt. A „Coty of Topeka” nevű gőzös körülhajózta a „St.-Trois” roncsait, de azon már semmit sem talált. Az utasok és a legénység sorsa ismeretlen.

— Rágalmazó választási elnök. Szentkirályi Zoltán országgyűlési képviselő, ügyvédje dr. Lehel Pál utján a zilahi járásbírósnál rágalmazásért pert indított Moni Gyula ellen, ki a szilagyecsi képviselőválasztásnál választási elnök volt.

— Halálozás. Özvegy Ries Zsigmondné, szül. Kepes Hermína, jótékonyaságról és finom lelkületéről ismert matrona, vasárnap délután 86 éves korában meghalt Budapesten. Az elhunytat nagy és kiterjedt rokonság gyászolja, köztük dr. Kepes László főorvos.

Brauman Mórnak, a budapesti zsidóbaris egyet elnökének és VIII. ker. választmányi tagnak tegnap délelőtt volt a temetése az új izr. temető halottas házából.

Techtermann ezredes, a sveicki hadsereg első hadtestének parancsnoka ma éjjel Freiburgban (Sveicz) meghalt.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherezeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterem. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Szép a bajusz Hajdusági pedróval.
x Vörös orr, vörös kéz ellen dr. Hönig Izsó villanygyógyintézetében (Károly-körút 24. szám) teljesen fájdalomtalan és kényelmes gyógyeljárás (galván-áram külön e célra készített műszerrel, magas feszültségű áram) áll rendelkezésre, mely rövid idő alatt a kozmetikai szempontból oly bántó szépséghibákat eltünteti.

x Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

Nyiltér.

Értesítés!

Tisztelt üzletfeleim és a n. közönség szives tudomására hozom, hogy HÁZBEOMLÁS MIATT üzleti üzemem ideiglenesen

Károly-körút 24., félemelet,

zavartalanul tovább-folyik.

PLATSCHEK VILMOS

férfiszabó üzlet, Károly-körút, Közp. városház.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Hangversenyek.

Budapest, november 22.

A szimfónikus muzsikát kultiváló zenei egyesülések közül mindinkább kiemelkedik az „Országos szimfóniai zenekar”. Mindegyik hangversenye bizonyosság a fejlődése mellett. Ennek a fejlődésnek nagy faktora van, — a mi művészetünkben meg nem szokott és megbecsülést követelő. Ez a zenekar dolgozik. Becsületesen, komolyan, el nem-fáradón. A dolgozásuk a művészet megbecsülése és a közönség megbecsülése. Az interpretálási művészetükből hiányzik a zsenialitás, az újra megteremtés intuitív ereje, — de megcsinálnak mindent, amit becsület, derék szorgalommal meg lehet csinálni. Kun László megmutatta a filharmonikusoknak, hogyan kell dolgozni, fölvetette velük a versenyt, elébük is vágott, fölébük is kerekedett. A vasárnapi, második hangversenyen újra láttuk a szimfónikusok nagy összetanultságát, finom részletmunkáját, részletekbe hatoló lelkiismeretességét. Az interpretálás művészetén kívül a vasárnapi estének külön érdekességet adott a műsor is, amelyen két újdonság szerepelt. Az egyik, Strauss Richárdnak a „Macbeth” című szimfónikus költeménye, nem teljesen új munka, a 13. opus, amelyben azonban már teljesen érvényesülnek a straussi sajátosságok. Nagy zenekart használ, amelylyel virtuóz módon instrumentálja a mondanivalóját. Ez a mondanivaló illusztrálás mélységesen emberi, sőt tragédiának zenei hangulatérzéket. Straussnál szokatlan melódiabőség van megcsinálva a „Macbeth”, de ezek a melódiák újszerűek, eredetiek, Strauss-melódiák. A szimfónia, a maga egészében nem hat megrázó, shakespeare-i erővel, a koncepcziójában is inkább az architektúránál mutatkozik a nagyvonalosság és az erő, az igazi muzikális szépségek a részletekben vannak. Macbeth komor, szinte megdöbbentő jellemzése erővel van tele, lady Macbeth frivolan fölszendülő motívuma simulás, rábeszélés, megejtés, egy hiszteriás asszony testiséggel csábítása, a megszagattott indulóban, amelyet szinte csak konturokban jelez a tompa dobörgés, benne van meszről jövő seregek ütemes közeledése, a rátorkoló fortissimó pedig olyan ellenállhatatlan, hatalmas, mintha nem is katonák, de a bírnami jönne Macbethet büntetni. A közönségnek tetszett Strauss zenéje és hálás volt tapsaival a szimfónikusoknak az érdekes bemutatásért. — A másik újdonság magyar termés volt: *Antalfy-Zsiros* Dezső „Lyrai suite”-je. Egy kicsit édes, egy kicsit szentimentális Antalfy-Zsiros zenéje és helyenként Grieg-Nachempfundungnak a benyomását teszi. De nem ötlet nélkül való műzsika, a harmonizálása is beszédes és a szólamvezetése is tudással megcsinált. Négy tétele közül a legkevesebb sikerült a keringő, ahol a szerző nem tudta mindenütt elkerülni a banalitást, legjobb a „Burlcsk”, amelynek a szellemessége, friss lüktetése, sokszor pikantériája megmutatja a talentumot. Szimpatikusan fogadták Antalfy-Zsiros muzsikáját. — A zenekar Goldmark „Sakuntala”-jával kezdte a koncertet, a keleti pompázás gyönyörűen bontakozott ki, a színeknek volt élénksége és tüze és Mozart negyvenedik g-moll szimfóniájával fejezte be (finomságok érvényre hozása és részletekbe világítás volt az interpretálás).

A Zeneakadémia teljesen megtelt termet sem tudta elvonnai a közönséget Knote második hangversenyétől, amely ugyancsak vasárnap este volt a Royal-teremben. A nagy énokes műsorát most is Wagner dominálta: szebben, nemesebben, bensőségesebben alig deklamáltak még. Azok a nagy kvalitások, amelyek Knotenak első koncertjén megszerették a diadalmas sikert, vasárnap este is kifejezésre jutottak az énekülésben. Újra megcsodáltuk végtelen egyszerűségét az előadásban, elbeszélésének az egyenletességét, szét nem tagolt deklamálását, az énekszerűség érvényesítését és azt a briliáns technikát, amely olyan könnyeddé teszi az énekét. Nemesak Wagnert hallottunk ezuttal! Knote megmutatta, hogy a daléneklésben éppen olyan kifeje-

zesteljes és artiztikus tud lenni, mint amikor Wagnert énekel. A dalokat is az ő nagyon bensőséges művészetével énekelte, elnyomta a színészt és az átérzés erejével akart hatni. És tudott is hatni. Persze, nem úgy, mint Wagnerrel, — de ez nem az ő hibája volt, hanem a publikumé. De ez a Wagner-szerető közönség legalább hálás volt, lelkesedett, tapsolt, tombolt és ujrátapott. Knote énekelte a berekedésig és a ráadások hosszú sorozatában multkori programjának nagy részét is újra előadta.

A mai este a *filharmonikusoké* volt. Két újdonság volt a műsoron, de ezek közül csak az egyik volt igazi premier. *Sinigaglia* Leone „Le baruffe Obiozotte“ című nyitányával a Tonkünstler-Orchester megelőzte a filharmonikusokat. Akkor megmondottuk véleményünket erről a nem valami súlyos munkáról, elmondottuk róla, hogy sokszínű, kedves muzsika, de egyáltalában nem jelentékeny, — több szavunk ma sincs.

De van beszédünk, jóval több, a másik újdonságról. Bartók Béla második magyar suite-jéről. Ami a magyarságot illeti, az nincs valami sok Bartók új munkájában, alig itt-ott bukkan föl a zenekarban egy-egy vékonyka magyaros színű szalag, magyar skálájú mondat, magyar stilizálású ornamentika. Viszont ezzel az éppen nem súlyos szemponttal nem érdemes törődni, annál kevésbé, mert Bartók suitejében ezer más érdekesség van. Csodálatos, mekkora bátorsággal mer haladni Bartók a maga útján. Pedig ez az ut járóját megvívó, mostoha földű, kemény rögű. De Bartók rójja, mert itt fakadnak számára új harmóniak, merész ritmusok és muzsikák, amelyek szent, nem profán füleknek szólnak. A „carmina non prius audita“ dalolója Bartók. És az iskolások megdermednek lázongó beszédén. Lázongó beszéd, új muzsika, friss harmónia, holt napi architektúra: ez Bartók. Mai költeménye is ilyen. Az első tétel csupa szellemesség; — játékos kedvvel kacag el a zenekar egy csomó ötletet, amelyek föltűnnek és elhalnak, mint a buborék. A forma dalszerű, ami a keretben van: szín, ötlet, zenei bijou. Gyönyörű a harmadik tétel is, amelyet eredeti melódiaju klarinetszólv vezet be. A klarinet témáját a vonások veszik át, amelyek csodálatos virtuozitással épül föl az egész tétel. Rendkívül szép a b-durban tartott finálé is, — csak a második tétel az, amelyben sok a le nem szűrődöttség és a zavarosság. Csupa diszharmonikák torkollnak egymásra, rendkívül merész hanghatások hallatszanak föl rendkívül merész formában, — sőt azt is mondhatnám: formátlanságban. Ez a tétel csak akarás, keresés, tapogatózás, — a többi három befejezettség, tétő alá hozás, elérics. A közönség nem disztigvált a tételek között, egy pár ember (a nagyban bátrak) tapsolt, a többiek prüszköltek, ugráltak Bartók muzsikájától. Persze, hogy még ki is nevettek Bartókot, persze, hogy meg is botránkoztak rajta, — igazán gyönyörű látvány volt, amikor kereskedelmi életünk néhány kitünősége megmosolyogta Bartók Bélát. De jó ez így. Ezt az ember, vagy nevéssék ki, vagy lelkesedjenek érte. Van akkora valaki, hogy ne fogadják langyosan. És ne keseregjen a megmosolygáson: nemrégiben Debussyt is kinevette ugyanez a közönség.

A mai est szólistája *Backhaus* Vilmos volt. Csajkovszky csodaszép b-moll zongorakonzertjét játszotta. Amióta nem láttuk, a technikája, ha egyáltalában lehetséges, még nagyobb lett, a billentése erővel teljesebb, megértetése finomabb, előadása kevésbé tagolt. És szert tett gyönyörűen zongó tónusra, amely orchesterzengéssel tombol a fortissimókban és pulán dalol a pianós részeknél. A Csajkovszky-konzert óriási technikai nehézségeit kápráztató technikával játszotta el, a koncerttől zongora uralkodott a zenekar fölött és brilliáns ritmusérezéssel simulat hozzá. A kották beszédét mind kihallottuk *Backhaus* játékából, — csak Csajkovszky nem dalolt a zongoraszólamban. Az ő kedélye, izzása, lángja, szenvedélye, buja öröme és csukló zokogása elveszett *Backhaus* ujjai alatt. Ennek az embernek még most sincs lelke. Csak technikája van, de ez bámolni való, tapsot kiváltón nagy. A közönség ovációit *Backhaus* Schubert-Liszt „Soirée de Vienne“-jével köszönte

meg. — A koncertet Beethoven első, Mozart-Haydn stílusú szimfóniájával fejezték be a filharmonikusok. Szépen játszották el.

Déri Imre.

(*) *Grünfeld* Vilmos ünneplése. A magy. kir. Operaház személyzete kedden, e hó 23-án este egyegyed 7 órakor ünnepli meg az Operaház színpadán *Grünfeld* Vilmos zeneakadémiai tanárnak, az Opera jeles első hangversenymesterének 40 éves szolgálati jubileumát. Az ünnepség programja a következő 1. Az operaiszervező átadja a személyzet ajándékát; 2. az Országos m. kir. Zeneakadémia; 3. a Nemzeti Zenede és 4. a Filharmoniai Társaság üdvözlése. Este egyegyed 11 órakor Bokros (Drechsler) I-ső emeleti éttermében társasvacsora á la carte.

Grünfeld Vilmost 1869. október 1-én szerződtek az akkori Nemzeti Színház zenekarába, honnan az operai szakkal együtt az Operába költözött át, mely intézetnek 1902. december 10-ike óta első hangversenymestere. A nyolcvanas években a még most is fennálló saját vonósnégyes társulatát alapította meg, melynek kulturális működését mérvadó helyen annyira elismerték, hogy a vallás-és közoktatásügyi minisztérium állandó évi segélyben részesíti. 1908-ban az Orsz. m. kir. Zeneakadémia tanára lett. A zenei kultúra terén kifejtett szolgálatait a király a koronás arany érdemkeresztel tüntette ki.

(*) *Arnoldson* Sigríd kitüntetése. *Arnoldson* Sigríd, a svédek nagy koloratura-énekesnője, nemrégiben a drezdai operában vendég szerepelt. A művésznőnek óriási sikere volt. Ebből az alkalomból a szász király *Arnoldson* Sigrídot a „Szász királyi kamaranékesnő“ címmel tüntette ki. Ez az első eset, hogy ezt a címet vendégművésznő kapta meg.

(*) Az Operaházban holnap, kedden „Toldi szerelme“ kerül színre a legutóbbi repriz szereplőivel és pedig: *Piroska* — *Vasquez* — *Erzi* — *Ambrusné*, *Toldi* — *Környei*, *Tar Lőrincz* — *Takács*, *Lajos király* — *Szemere*, *Rozgonyi* — *Venczel*, *Lőránti* — *Pichler*, *Baj mester* — *Ney B.* Vezényel *Kerner* István karnagy, rendező *Alsöghy K.* főrendező. (Évi bérlét 136.) — *Szerdán* Feinhals *Frigyos* bajor kir. kamaranékes fellelésevel a „Makrancos hölgy“ című vig operát elevenítik fel. *Shakespeare* *Petrucchio* a vig dalműben is kiválóan érvényesül és kétségtelen, hogy *Feinhals* e nekünk új szerepében elsőrendű művészi alakítással a budapesti közönség elé. A czinszereplő *Szamosi Elza*, a többi: *Ambrusné*, *Arányi*, *Hege*, *Mihályi*, *Szendrói*, *Hardi*, *Kertész* *Ödön* és *Pichler* kezében lesz. (Évi bérlét 135., felemelt helyárak.) — *Csütörtökön* színre kerül „*Lohengrin*“, melyen *Elzát* *V. Krammer* *Teréz*, *Lohengrin* *Anthes*, *Ortrud* *Flattné*, *Telramund* *Mihályi*, a királyt *Ney B.*, a hirdetőt *Dalnoki* (elsőszőr) éneklék. (Évi bérlét 137. Rendes helyárak.)

(*) A szerb király pályadíja. A belgrádi Nemzeti színház fennállásának negyvenedik évfordulója alkalmából a király ezer frank pályadíjat tűzött ki a legjobb szerb drámára.

(*) Az Akadémia első osztálya ma délután *Goldziher* Ignác osztályelnök vezetésével felolvasó ülést tartott. Négyessy László felolvasa *Simonyi Zsigmond* rendes tagnak „A jelzős szerkezetekről“ szóló értekezését. Az előadást tetszéssel fogadták. *Haraszi Gyulának* „A XVI. század francia vígjátéka és a színpad“ című előadása a szerző betegsége miatt a legközelebbi alkalomra maradt. A felolvasó ülés után zárt ülést tartottak.

(*) Az Országos Színészegyesületből. Az Országos Színészegyesület tanácsa holnap, kedden délután három órakor rendkívüli ülést tart a színpadot disztigvált. A tanácsülés tárgysorozatán több, a vidéki színészetet nagyon érdeklő ügy szerepel.

(*) Az országos cigány-versenyek eredménye. Az elhunyt *József* főherceg szobrának alapja javára rendezett országos cigányhangverseny befejezést nyert. A versenyen 14 budapesti és 22 vidéki elsőrangú zenekar vett részt. A versenyek bíráló bizottsága a budapesti primások első díját és az arany érmét *Csóka* *József*nek, a vidéki primások első díját és az aranyérmét *Kozák* *Dávid* és *Purcsi* *Dez*ő bétkésesbair primásoknak ítélte. Aranyérmeket kaptak ezenkívül id. *Róz* *Pali*, *Förös* *Miska*, *Pege* *Károly*, *Oláh* *Jani* (Besztercebánya), *Zámbo* *József* (Nagy-szalonta), *Oláh* *Sándor*, legifjabb *Puncsi* *Peti* (Békésesaba), *Kugó* *Vince*, *Hasi* *Kálmán*, *Váradi* *Zsigmond* (Mezőtúr), ifjú *Rigó* *János*. Versenyen kívül vett részt *Koz* *Antal*, akit a bizottság arany emlékéremmel tüntetett ki. *József* főherceg a versenyek rendezésére *Heged* *Lajos*nak, a Magyar Cigányzenészek Lapja szerkesztőjének nagyobb összeget juttatott, amelyen a rendező bizottság az első díjakat szerezte be.

FŐVÁROS.

(*) A dűledező városháza. A központi városháza *Károly*-köruti oldalán, *Plats* *Vilmos* férfinak üzlete fölött a mennyezet megrepedt, a vakolat lehullott s az üzlet fölött levő hivatásokban is megrepedtek a falak. A mennyezetet azonnal alátámasztották s ma *Bódy* *Tivadár* tanácsos vezetésével egy szakértő-bizottság alaposan megvizsgálta az épületet. A bizottságban résztvettek *Heged* *Ármin* mérnök, *Freund* *Vilmos*, *Erős* *Samu*, *Benedek* *Dez*ő és *Kóser* *Gyula* műépítészek. A bizottság megállapította, hogy a régi időben, amikor még a *Károly*-köruti homlokzaton voltak az istállók, *Plats* *üzlete* helyén volt a kapubejárát s mikor 38 évvel ezelőtt ezen a helyen lebontották a három közfalat, hogy alkalmasabb üzleti helyiséget kaptanak, a pilléreket is eltávolították, minek következtében a boltozat szabadon maradt. Ennek tulajdonítható a boltozat megrepedése. A közfalakat és pilléreket most visszaépítik, hogy minden esetleg bekövetkező bajnak elejét vegyék.

(*) A főváros közoktatásügyi bizottsága ma gróf délután *Festetics* *Géza* tanácsos elnöklésével ülést tartott, amelyen az előadói tisztelet dr. *Demjén* *Géza* tanácsjegyző töltötte be. A bizottság tárgyalta a fővárosi tanszemélyzet részére készült új nyugdíjszabályzatot. Hosszas és beható vita után, amelyben *Zigány* *Zoltán*, dr. *Leitner* *Adolf*, *Mezei* *Mór*, *Hahóthi* *Sándor*, *Gruber* *Nándor*, *Wolf* *Ágoston*, *Kárpáti* *Béla*, *Ember* *Károly*, *Moussong* *Géza* és az elnököl tanácsos vettek részt, a bizottság a tervezetet változatlanul elfogadta. Az ügyosztály előterjesztésére kimondotta a bizottság, hogy a főváros elemi iskoláira néző intézkedni kíván, hogy az iskola kapuit, különösen a korábban érkező szegénysorsú gyermekekre való tekintettel, már reggel 7 órakor nyissák ki. A bizottság végül több nyugdíjkérvényt intézett el.

(*) A fővárosi közkórházi bizottsága ma délután *Piperkovic* *Bátor* tanácsos elnöklésével ülést tartott. A bizottság a kórházi élelmezésre vonatkozólag azt határozta, hogy a főváros a jelenlegi vállalkozókat szólítsa föl a szerződés meghosszabbítására, illetve, tekintettel a mutatkozó áremelkedésre és árcsökkenésre is, állapotok megvelük a szállítás dolgában. A bizottság megállapította, hogy a mostani piaci árak majdnem minden cikknél emelkedtek. Az emelkedés körül belől 106.311 koronára rug a kórházaknál. Elhatározta a bizottság, hogy a kenyér szállításával a városi kenyérgyárat bizza meg. A zsemlye- és süteményszállítás szükségletének fedezése dolgában a bizottság a jelenlegi szerződésnek a kért magasabb árak mellett való meghosszabbítását javasolta. Meghosszabbította a bizottság több más vállalkozóval kötött szerződését és elhatározta, hogy a *János*-kórház sebészeti osztályára egy segédorvosi és a Röntgen-laboratórium részére egy vezetőorvosi állás szervezését javasolja a tanácsnak.

(*) A városi eseléd-kérdés. Dr. *Szalay* *Sándor* kerületi előljáró „Városi eseléd-kérdés“ címen érdekes füzetet írt a eseléd-kérdés megoldása tekintetében megoldható állami, községi és társadalmi reformokról. A füzetnek legjellemzőbb sajátossága, hogy tudományos, elméleti fejtegetései mellett konkrét javaslatokat is tartalmaz. Kimerítően ismerteti a hatósági eseléd-követő gazdasági és szociális elonyeit, a eselédotthonok fontos emberbaráti, kulturális és erkölcsi rendeltetését.

A VÉRSZEGÉNYSEGET,

EZT, AZ ALATTOMOS BETEGSÉGET meg kell szüntetni a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ val, mielőtt tulságosan elharapódnék.

Az arcz megpirosodik,

megtelik és az életkedv visszatér mindazok meglepetésére, a kik először használják a

SCOTT-féle EMULSIÓ-t.

Az eredeti SCOTT-féle eljárás által izletessé és emészthetővé tett legtisztább alkatrészek, melyek a vérszegénységnek utját állják, képezik a

SCOTT-féle EMULSIÓ

világszerte ismert sikereinek titkát. A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér, Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer valószínűleg a halaszt kérjük figyelembe venni.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A Magyar Jogászegylet legutóbbi ülésén folytatta a szabadalmi törvényjavaslatról megkezdett vitát. Nagy Ferencz egyetemi tanár, ny. államtitkár, különösen a hatósági szervezettel foglalkozott. Ráutalt arra, hogy miután a minta és védjegytalalomról szóló törvény is hasonló hatóságokat szervez, nem szabad e nagy horderejű kérdést egyoldalúan eldönteni. Oda klonkudált, hogy a más-különbben sok helyes reformot tartalmazó javaslat csak úgy járhat üdvös eredménnyel, ha megfelelő szervezetről fog gondoskodni, illetőleg a jelenlegi szervezetet rosszabbal nem pótolja. Nagy Ferencz felszólalása élénk viszhangra talált és az egyéb előadásokból is megállapítható, hogy a jogászegylet a közigazgatási bíróság hatáskörének ilyen kiterjesztését nem helyesli. Az est további folyamán dr. Fazekas Oszkár szólalt föl, ki az újdonság kérdésén olyképp kívánja megoldani, hogy minden szabadalom új legyen, amely Magyarországon ilyennek tekinthető. Dr. Kohn Jakab behatóan foglalkozott a szabadalom megoldásának módjával és különösen a felszólalási rendszer megfelelő módosításával. Szerinte a már belföldön szabadalmazott leírás nem volna újból bejelenthető. Végül a szabadalmi eljárás megfelelő kiépítését és a felelősség kiterjesztését tartja kívánatosnak.

§ A 126. számú szoba rejtelméi. Hima Sámuel postaszolgát a rendőrség detektívjei a 126. számú szobában erőszakos módon akarták beismerni vallomástételre kényszeríteni. Lekötötték az asztalra, aztán agyba-főbe verték, majd lábaira székot akasztották s erre ráültek. A megkínzott postaszolga semhogysém akarta a kínzások dacára sem beismeri a terhére rótt postalópás elkövetését. Ártatlanságának kiderülése után szabadlábra helyezték s a megkínzott postaszolga ekkor feljelentést tett mindazon detektívek ellen, akik őt oly brutálisan megkínzották. Maga Boda Dező főkapitány személyesen hallgatta ki Himát s nyomban kijelentette, hogy a brutális rendőrközégek ellen haladéktalanul megindítja a szigorú vizsgálatot s kérelmelten szigorral megtorolja visszaélésüket. A lefolytatott rendőrségi vizsgálat eredménye alapján a főkapitány bünyfenítő feljelentést tett Őrsi Sándor és Kelle Mihály detektívek ellen hivatalos hatalommal való visszaélés vétsége, továbbá súlyos testisértes bűntette miatt. A kir. ügyészség vállalta a vád képviselését s az ügy jelenleg dr. Szlavay vizsgálóbíró előtt van, aki a vizsgálatot vezeti s a felfüggesztett detektívek ellen. A két detektív dr. Weisz Ödönt nevezte meg védőjéül.

§ Az álhuszárkapitány. Hermann Gyula fővárosi számtiszt 1894-ben állásáról lemondott. Azóta szédélgeiből élt. Rendszerint mint huszártiszt szerepelt, s így csapta be a hiszékeny embereket. Közben meggyűlt a baja a büntető-törvényszékkel is, amely csalás és sikkasztás miatt egyházból már három évig, később pedig két évi fegyházra ítélte. Ez év június havában özvegy Hankó Hermannét, rövid idő múlva Erdősi István ékszerészt, majd a London-szálloda főpinczéret csapta be kisebb összegek erejéig. Ezután a híres pénzkölesön-ügynököt, Kaufmann Kálmánt csapta be mint Bogyai Lajos nagyszabeni huszárkapitány. Megbizást adott Kaufmannnak, hogy szerezen részére kölcsönt a Központi Kereskedelmi és Iparbank r.-t.-nál. Kaufmann megtette a lépéseket s a bank meg is szavazott 4000 koronát, amire az ügynök 500 koronát előlegezett. A bank is értesítette Bogyai kapitányt a kölcsön megszavazásáról. A levelet a kapitány részére a bank Nagyszabeben küldötte. Mivel ilyenü huszárkapitány Nagyszabeben nem volt, a posta a levelet nem tudta kézbesíteni. Ily módon kiderült a szélhámosság. Az álhuszárkapitány kénytelen volt megszökni. A beérkezett feljelentések következtében a rendőrség ez év nyarán letartóztatta. A szélhámost ma vonta felelősségre a budapesti büntető-törvényszék Szepessy bíró elnökjével négyrendbeli család büntetteért. A vádlott kihallgatása után védője, dr. Szegheő Gábor rámutatott arra, hogy Hermann hosszabb ideig ideggyógyintézetben volt. Kérte a vádlott elmeállapotának megvizsgálását és e célból a tárgyalás elnapolását. A törvényszék helyt adott a védő kérésének és elrendelte a szédélgő huszárkapitány elmeállapotának orvosi megfigyelését.

§ A bizonyítványgyártók vád alá helyezése. A budapesti büntető-törvényszék vádtaadásának elsője: Länger táblai bíró ma hirdette ki a vádtaadás határozatát a bizonyítványgyártók bünpö-

rében. A vádtaadás az ügyészség indítványa értelmében vád alá helyezte Földes Géza igazgatót sikkasztás, Korányi György segédtanfelügyelőt és Krenkó Géza tollnokot megvesztegetés, továbbá Kovács István, Révai Manó, Kerekes Ignác, Telkesné Herzog Irén, Vogel Béla előkészítőket, Kapeller Ignác irnokot, Kiss József rak-tárost, Matyó Péter irnokot, Mautner Miksa, Zsoldos Adolf előkészítőket, Dénes Ármint tanító és Gonda József zálogházi gyakornokot közokirathamisítás, végül részben Száva József és Balog Márk tanárokat szintén közokirathamisítás büntetteért. Ez utóbbi kettő ellen a vádtaadás egyes pontokat elejtett. Wellwart Béla tanár ellen pedig az eljárást végleg megszüntette.

SPORT.

() A vasárnapi football-mérkőzések. A BTC. —I. Vienna bécsi mérkőzését szép számú közönség nézte meg. A BTC. a játék folyamán fölényben volt, csak gyenge lövőképessége miatt nem ért el nagyobb goaleredményt. Kitünően szerepelt Mészáros a balszélen, ahol a legkitünőbb helyzeteket készítette elő; Simon javult, Késmárky is. A bécsi-eknél Lintscheffsky, Retschury és az új bal-összekötő voltak legerősebb ellenfeleik. Az első félidőben BTC. nagy fölényben van, de 3 korneren kívül más eredményt nem ért el. A II. félidőben ugyanilyen a helyzet, ennek dacára Vienna 10 goalt a 10 perczben; de BTC. Mészáros szép czerens után kiegyenlítő Késmárky révén. Ugyanígy éri el a 30. perczben a döntő goalt. Az eredmény ezután nem változik. 2:1. Meisl igen jó és pártatlan bíró volt.

A bajnokságban a FTC.—TTC. mérkőzése emelkedett ki, amelyben a bajnoki csapat könnyen győzött. Végeredmény: 6:0. Bíró: Langfelder.

A népszegeti pályán mérkőzött a Törekvés az Újpesti Torna-Egylettel. Az UTE. az I. félidőben 11-esből éri el az első goalt, melyet a II. félidőben ugyancsak tizenegyesből kettőre növel. 2:0.

A barátságos mérkőzések közül a BAK.—NSC. matche 0:0 eldöntetlen maradt, mindkét fél védelmének kiválója folytán, míg a MAC. tartalékos csapat 4:1 arányban győz az URAK. felett. Félidő 2:1. Mindkét játék 2x30 p. tartott. Csepel—BTC. II. 7:1. Csepelnél Károly, Rapai, Jancsarek és Goldstein is szerepeltek. MAC. II.—URAK. II. 7:0. MTK. oldboys—BTC. oldboys 3:0. A II. osztályban 33. FC.—BEAC. 2:0. MAFC.—FSC. 6:3. Postás—KTE. 5:0. KAOE—III. ker. 3:2. A III. osztályban BLE.—Egyetértés 4:0.

() A Nemzeti Sport középiskolai uszóversenye. III. nap (vasárnap). Tétényi emlékverseny. (50 yard.) 1. Baronyi A. (Piarista) 26 mp. 2. Schwendtner P. (Piarista). 3. Scholtz E. (IX. ker.) és Petrovics S. (IV. real). A jury ítéletét zajos tüntetés fogadta, mert első holtversenyben Baronyi és Scholtz voltak. 80 m. mell hendikep. 1. Fittler K. (Gyak. gym.). 2. Kovács A. (Barcsay). 3. Polgár F. (Ref. gym.). Műugrás. 1. Rajgh L. (IX. ker.) 14 p. 2. Széchy E. (III. ker. gym.) 11 p. Vendégek versenye. 100 m. 1. Schwartz L. (Esztergom) 1 p. 20 mp. Osztályverseny 40 m. (V—VI. osztály). 1. Adám A. (Ker. AC.). 2. Benedek S. (III. gym.). 3. Eperjessy B. (Építő iskola.) Kihívási verseny. 100 m. 1. Zachár L. (MTK.) 1 p. 84 mp. 2. Hornung Gy. (MTK.) A Brüll-vándordíjat a IX. ker. kereskedelmi iskola uszói nyerték, a székesfőváros vándordíját pedig harmadszor és így végleg a piarista gimnázium uszói.

() A Sportvilág tornaversenye. A Sportvilág sikerült tornaversenyt rendezett tegnap az újonnan berendezett Markó-utcai tornacsarnokban. Az eredmények a következők: I. Ifjúsági verseny (gyűrűhinta). 1. Szalay József (MTK.) 56 pont. 2. Pásztor (BTC.) 55 és fél p. 3. Vaal (BBTE.) 42 és fél p. II. Kezdők versenye (ló). 1. Zoltán Béla (BTC.) 53 és fél pont. 2. Bauer (BTC.) 48 és egynegyed p. 3. Szűts és Witzelsberger (BBTE.) 46 és fél pont. 4. Fraenkl 46 és egynegyed p. III. Haladók versenye. (Korlát). 1. Frankl Imre (MTK.) 50 és háromnegyed pont. 2. Zweig (KAOE.) 48 és fél p. 3. Radó (KAOE.) 48 és egynegyed p. 4. Lovas (BBTE.) 47 és fél p. IV. Képzettek versenye (nyújtó). 1. Gelléri Imre (MTK.) 56 p. 2. Krizmanich (BTC.) 53 p. 3. Nyisztor (MTK.) 52 és egynegyed p. V. Senior verseny (nyújtó). 1. Szűcs Vilmos (BTC.) 57 p. 2. Kakas (BTC.) 51 és fél p.

KÖZGAZDASÁG.

A magyar palackgyárak — osztrák kézben. Ismeretes, hogy a magyar palackgyárak kartelt kötöttek egymás között és az osztrák palackgyárakkal is és rayonirozván a magyar fogyasztó területet, egyrészt kb. 20 százalékkal fölemelték az árat, másrészt pedig a gyártmányok minőségét lecsökkentették. Ezzel a szerencsétlen üzleti politikával teljesen maguk alatt vágják a fát s erősen megkönnyítették az osztrák palackgyárak titkos és nyílt versenyét. Az eredmény az lett, hogy a leg-életképesebb magyar gyárak egymásután osztrák kézre kerülnek. Így most az Egyesült Magyarhoni Üveggyárak R.-T. sorra adogatja el gyárait. A legjobb gyárát, a salgótarjánit, az osztrák palackgyártókartelnek, budapesti üvegraktárát Zucker Henrik üvegkereskedőnek, feketeadósi gyárát pedig Deutsch K. J. nagyváradi üvegkereskedőnek adta el. A társaságnak most már csak az ujtantalvölgyi üveggyára van üzemben, amelynek eladása iránt is folynak a tárgyalások. Ezek befejezése után a társaság is feloszlik, s ezzel a magyar üvegipar, melynek fejlődéséhez annyi szép remény fűződött, egy erős munkással lesz szegényebb, nagy öröme az osztrák iparnak, mely a nyakra-főre ránk erőszakolt osztrák-magyar kartelekkel így sikeresen el- lencsülyözni tudja a kormány iparfejlesztő tevékenységét. Antól sajtáságosabb tehát ezzel szemben az, hogy még állami üzemek és erősen szubvencionált gyárak is akadnak, amelyek ilyen osztrák-magyar kartelek tagjai. A felszámolás előtt álló Egyesült Magyarhoni Üveggyárak R.-T. egyébként 1886-ban alakult. Részvénytőkéje 2,009.241 korona. Az 1907. június 30-án közzétett mérlege 148.623 korona veszteséget mutat ki.

Egy nem sikerült alapítási mozgalom. Megirtuk annak idején, hogy a beregszászi hegyvidék bortermelei mozgalmat indítottak egy Beregszászban felállítandó mechanikai hordógyár létesítésére. Az alapítókat egyik kisebb budapesti pénzintézetünk is támogatta, kilátásba helyezvén 750 darab 200 koronás n. é. részvénynek átvételét. Az alapítók nagyobb mozgalmat fejtettek ki, hogy a vállalat iránt a bortermelek figyelmét felkeltsek; ez azonban nem sikerült, mert mindössze 455 részvény jegyzését tudták összehozni. Az alapítók most látván, hogy nem bírják a részvénytőkét biztosítani, lemondtak a vállalat alapításáról.

Fakartel. Még el sem simultak az 1907-iki nagy krízis nyomai a faiparban, már is újabb veszély felé viszi faiparunkat az telhetetlen kapzsiság. Kartel alakításán fáradoznak a nagyobb termelők, akik a kistermelők teljes elnyomásának megkönnyítésére Fakartel Központi Előző Rt. címmel akarnak Budapesten egy irodát nyitni, mely a kertel ügyeit vezetné s a kistermelők készleteire és számlaköveteléseire előleget adna. A terv kivételét a Magyar Fakereskedők Hiteletintézetére bíznák, amelynek alapítókéjét fölemelnék. Érdekes, hogy a kartel mennyire szívén viseli a kistermelők érdekeit, bizván abban, hogy ilyen módon talán azok is belemennek a kartelbe, mely ismét lehetlenné teszi majd szabad mozgásukat.

A nagyváradi Leszámitolóbank tükeemelése. A nagyváradi Leszámitoló és Jelzőlogbank részvénytársaság legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy 1,500.000 korona alaptőkéjét 1,800.000 koronára emeli fel.

Mennyi a vesztesége a Zellerin-féle részvénytársaságnak. Ismeretes, hogy az 1893-ban 1.170.000 korona alaptőkével megalakult Zellerin-M.-féle gyári részvénytársaság a kedvezőtlen üzleti viszonyai miatt 1906-ban kimondotta a felszámolást. A felszámoló bizottság most közzé tette 1908. december 31-én lezárt mérlegszámát, melyből meg tudjuk, hogy a társaságnak eddig 1,120.934 koroná 23 fillér vesztesége volt. A mérleg szerint tartoznak még a társaságnak 178.365 koronával, míg a társaság 12.518 koronával tartozik. Egyébként múlt évben 31.068 koronát irtak le kötes követel-

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatát valódi áldás gyomorhajosok-
nak és ezékszerelésben szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér
nagy üveg 60 fillér

lések címén, míg a társaság felügyelő és felszámoló bizottsága 1908-ban 7000 korona tiszteletdíjat kapott.

A Hazai Bank tőkeemelése. Legutóbb tőzsdéi hírek kapcsán mi is megírtuk, hogy a Hazai Bank legközelebb felemeli alaptőkéjét s igen kedvező üzletvégre való tekintettel ez évre nagyobb osztalékot is fog fizetni. Ezzel szemben ma a Hazai Bank Részvénytársaság igazgatóságától azt az értesítést vettük, hogy a tőkefelemelésről és a magasabb osztalékról forgalomba hozott hírek merő feltevésen alapulnak.

Osztrák cégek a magyar közmunkákban. Az eszéki Száva-híd építési munkálataira a kereskedelmi miniszter még szeptember havában pályázatot hirdetett. Beérkezett 7 magyar és egy osztrák ajánlat. A legolcsóbb ajánlatot Redlich és Társai osztrák cég tette. A versenytárgyalás után a Magánmérnökök Országos Szövetsége azon kérelemmel fordult a kereskedelmi miniszterhez, hogy az ajánlatok elbírálásánál ne vegye figyelembe az osztrák Redlich ajánlatát, mert Redlich nem magyar honos cég és cégét a budapesti cég-hivatalnál csak azért jegyeztette be, hogy magyar honosságra vonatkozó kikötést megkerülje. Figyelmeztették a minisztert arra is, hogy Redlich azért ajánlkozott lehetetlen olcsó árral, hogy ezen kis munkánál aránylag kevés áldozattal elérhesse azt, hogy a kormány őt olyan cégnek deklarálja, melynek a magyar közmunkák kiadhatók. E felterjesztésre a kereskedelmi miniszter megsemmisítette ugyan a versenytárgyalást, de az osztrák céget nem zárta ki. Miután a november hó 15-én megtartott új versenytárgyaláson, amint ez különben előrelátható volt, megint az osztrák Redlich lett a legolcsóbb. A Magánmérnökök Országos Szövetsége elhatározta, hogy a magyar vállalkozás megvédése céljából újból felír a kereskedelmi miniszterhez, hogy most már az osztrák Redlichehel szemben kövesse ugyanazt az eljárást, melyet az osztrák kormányok következetesen követnek az osztrák közmunkáknál a magyar vállalkozókkal szemben és a munkálatok odaítélésénél ne vegye figyelembe Redlich ajánlatát. Hasonló értelmű állásfoglalásra megkeresték a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletet és a Gyáriparosok Országos Szövetségét is. Az ügyben tehát a kereskedelmi miniszternek most elvi jelentőségű állásfoglalással kell dönteni. Bizonyos ugyanis, hogy a kérdés mindenképpen óvatosságra int. Elvileg ugyan kizárni minden külföldit nem lehet, mert hiszen ez igen könnyen olyan visszaélésekre vezetne, aminővel nem is olyan régen volt dolgunk a nagyobb szállításknál, amikor a kartelben lévő hazai gyárak lehetetlenül magas árakat szabtak. Viszont azonban lehetetlen el nem ismerni azt, hogy végre-valahára meg kell torolni azt a sok sérelmet, amit az osztrák közmunkáknál nap-nap után el kell szenvednie a magyar vállalkozásnak. Oda át elv az, hogy magyart, bármilyen olcsó is, nem engednek a közmunkákhoz. A trieszti kikötő építésénél a Gregersen-cég másfél millió koronával tett olcsóbb ajánlatot, mint az osztrák cégek, a kivitellel azonban még sem bízták meg, mert amint azt Körber, az akkori miniszterelnök a Reichsrath nyílt ülésében, annak tapsai közt kijelentette, a budapesti Gregersen-céget nem tekintik osztrák cégnek, — bárha 15 év óta is van jegyezve Prágában. Ugyanígy járt Grünwald-testvérek és Schiffer Miksa budapesti cég is, mely az Uzackból Galicziába vezető vasút építésére több, mint egy millióval olcsóbb ajánlatot tett, mint az osztrák cégek, a munkálatokkal azonban még sem bízták meg, mert e céget nem tekintették osztrák cégnek, bárha 20 év óta be van jegyezve Bécsben. Körülbelül ugyanezt az elbánást kell alkalmazni a nálunk szereplő osztrák cégekkel szemben, amelyek bejegyeztették ugyan magukat, de azért természetesen saját — tehát osztrák — gépeit, előmunkáit és külföldi mérnökeit szabadítja reánk, mérhetetlen kárára nemcsak a hazai iparnak, de a munkásságnak is. A konkrét esetben ugyan aránylag kisebb összegekről van szó, de a precedens, amelyet a szobanforgó bécsi cég olcsóbb ajánlatával meg akar vásárolni, idővel, milliókra menő közmunkáknál

is érvényesíthetne. Azért az árkülönbözetért, amely a mostani versenytárgyalásnál mutatkozik, a kormány nem áldozhatja fel azokat a nagyszámú gazdasági és szociális érdekeket, amelyek e kérdéssel kapcsolatosan veszélyeztetve vannak. Egyébként is megállapítható az, vajjon az osztrák cég tényleg az általánosan szokásos haszonszámításon alul mesterségesen és czélzatosan nyomta-e le árait s ebből aztán könnyen eldönthető az egész fogas kérdés, melyhez a hazai iparnak sokkal nagyobb érdeke fűződik, mint az első pillanatra látszik.

Két új községi takarékpénztár. A vidéki városok és nagyközségek sorra községi takarékpénztárakat létesítenek. Ujabbán két község határozta el községi takarékpénztár alapítását. Zalaegerszeg város legutóbb tartott közgyűlése kimondta, hogy Zalaegerszeg Város Községi Takarékpénztára cég alatt 200.000 korona alaptőkével létesít pénztárat, amelynek vezetésével a képviselőtestület bizza meg. Ugyancsak községi takarékpénztárt létesít Nagyernye község 200.000 korona alaptőkével, amelyet a községi képviselőtestület tagjai előlegeznek.

A tejzsora. Nincs a világnak még egy olyan városa, ahol olyan lelketlen uszortát üznének az élelmiszerekkel, mint Budapesten, hol ma már méregdrágán adnak mindent és hamisítanak mindent. Különösen a tejet. A tejkereskedők kartelje ma aztán még azzal a meglepetéssel szolgált, hogy minden előzetes bejelentés nélkül megelágitotta a tejet, amennyiben a közönség nagy meglepetésére, a különböző árusító helyeken — nyilván valamely egységes megállapodás hatása alatt, — kénytelen volt literenként két fillérrel magasabb áron megfizetni a tejet. A hirtelen áremelés különösen a munkásokta vidékeken keltett kínos fentűntést. Reméljük, hogy a hatóságok végre-valahára megteszik Budapest tejjel való ellátására azt a régóta beharangozott reformlépést, melyre sehol a világon olyan égetően szükség nincs, mint nálunk.

A verseezi borászati kongresszus. Tegnap, vasárnap, nyitották meg Verseezen az országos borászati kongresszust. A kongresszust mintegy ötszáz résztvevő jelenlétében a polgári fiúiskola nagyszobájában dr. Rezsucha István polgármester, a végrehajtó-bizottság elnöke, nyitotta meg, s javaslatára a kongresszus Hertelendy Ferencz temesmegyei főispánt választotta meg a kongresszus elnökévé, aki mindjárt elfoglalta az elnöki széket s köszönetet mondott az iránta megnyilatkozott bizalomért. Ezután Kosinszky Viktor, Darányi földmivelésügyi miniszter és Szeitovszky Tibor, Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter képviselőiben beszélték. Ezután a kongresszus tisztikara következőleg alakult meg: alelnökök: Herczegh Mihály és Drucker Jenő, főtitkár dr. Mutschenbacher Emil, titkárok Katona Sándor és Kasilovics Iván, jegyzők Horváth Ede és Vastagh György. Táviratban üdvözölték Wekerle Sándor miniszterelnököt, Kossuth Ferencz és Darányi Ignác minisztereket. A kongresszus előadásán az első szónok dr. Drucker Jenő volt, aki a hazai és külföldi borértékesítésről tartott előadást, majd dr. Herczegh Mihály udvari tanácsos, egyetemi jogtanár értekezett a „Borértékesítés alkalmas tényezői” címen. Értekezésében egyenként felsorolta és megindokolta a borértékesítés alkalmas tényezőit, amelyennek tartja ugyanis: 1. a boritaladó megszüntetését, vagy legalább leszállítását; 2. a házi borfogyasztás megadóztatásának megszüntetését; 3. a borhamisítás megállítását és könyörtelen büntetését; 4. olyan országos képviselők választását, kik maguk is bortermelők és szőlőbirtokosok; 5. a nyilvános borvásárok, borárverések, szőlő- és borkiállítások rendezését; 6. az ingó jelzáloghitel életbeléptetését; 7. a hazai borfogyasztás emelését; 8. a nagyobb városokban és a megyei központokban a városi pinézék felállítását; 9. külföldi borpiacok teremtését; 10. a mindig egyforma és ugyanazon jelzésű és minőségű borok készletben tartása és forgalomba hozását; 11. a pálinkaellenes körök alakítását minden községben és a pálinkaadó főleg emelését; 12. a savanyúvíz és szódavíz megadóztatását; 13. a konyak-, cezet- és pezsgőipar fellendülésének előmozdítását; 14. a pinézesszövetkezetek alakítását; 15. törvényhozási intézkedést és engedélyt arra, hogy a bortermelő 50 liternél kisebb mennyiségű bort is eladhasson, például 20 liter; az agrárkölesre vonatkozó törvény revízióját; az országos mintapinéz megvalósítását. Minden egyes tényező szükségességét behatóan indokolván, indítványozta, hogy fejtegetéseit a kongresszus magáévá téve, mondja ki, hogy az előterjesztett tényezők megvalósulásának fontosságát méltányolva, azok életbeléptetését érdekében

megkereséssel fordul a kormányhoz, az országgyűléshez, a kereskedelmi érdekelte körökhöz, a vendéglősök ipartársulataihoz. Az előadás nyomán megindult vitában résztvettek: Löherer Andor, Bajer Henrik, Buzsán Ede, dr. Szilágyi Gyula és Liptay Albert. A kongresszus magáévá tette a határozati javaslatot a képviselőválasztás és az ásványvizek megadóztatására vonatkozó javaslatok kihagyásával. Hertelendy Ferencz elnök ismertetővén a beérkezett táviratokat és indítványokat, következett Istvánffy Gyula előadása, majd a szőlőmolyok újabb irtásmódjáról tartotta meg ezután előadását dr. Jablonovszky József kir. tanácsos, a rovarani állomás igazgatója. Végül dr. Szilágyi Gyula „A természetes borok megítélése összetételük alapján” alatt tartott előadást. Az előadások befejezése után az egybegyűltek lakomára gyűltek össze.

A kongresszussal kapcsolatban rendezett borvásáron képviselve vannak a verseezi, fürjedi, nagygyeji, vekerlefaúfi, illányi, nagytrebistyei, temesvári, aradi, tomaji, temesutasi, fehértemplomi, békásmegyéri, nagyenyedi stb. szőlőterületek. Összesen 600 termelő vesz részt a vásáron. Bejelentett eladásra 120.000 hektoliter bor. Ebből 99.000 hektoliter új fehérbor, 3050 hektoliter vörös óbor, 4000 hektoliter vörös újbor, 1560 hektoliter fajborok, 9000 hektoliter fehér óbor. A vásár iránt egész nap nagy érdeklődés mutatkozott, épp úgy a kongresszussal kapcsolatos borkiállítás iránt is.

A kongresszus ma, hétfőn, folytatta tanácskozásait. Elsőnek „A vámkülföldön való borértékesítés” címen dr. Schneider Sándor értekezett, utána dr. Szentkirályi Sándor „Pálinka ellenes körök alakítása” címen buzdította a jelenlevőket egy alkoholellenes szövetség megalakítására.

Treitz Péter főgöcögus „A szőlőtalaj és az oltványok” című előadását Liptay Albert olvasta fel, míg a borfogyasztási adó leszállítása, illetve törlésének a termelők szempontjából való szükségességét dr. Seemayer Károly szőlőbirtokos fejtegette. Waldherr József tanár tartott végül nagy figyelemmel hallgatott előadást a délvidéki szőlők rekonstrukciójáról. Ezután következtek az indítványok. Egy osztrák testület az újabb osztrák boradótervezet ellen indított agitációhoz való hozzájárulását kéri a kongresszusnak. Az indítvány felett napirendre tértek. Magyar Mihály hegyközségi elnök indítványait, az adózás és a tisztességtelen verseny kérdésében a legközelebb megtartandó borászati kongresszus elő utalták. A végrehajtó-bizottság tagjai lettek: Dr. Drucker Jenő, Liptay Albert, Wimmer Károly, dr. Seemayer Károly, Dofmann Sándor, Waldherr József, Horváth Ede és Rezsucha István. Soltz Adolf indítványára a kongresszus köszönetet mond a végrehajtó-bizottságnak és az előadónak. Dr. Drucker Jenő elnök a kongresszus berekesztése előtt, a kongresszus köszönetét tolmácsolja Darányi Ignác és Kossuth Ferencz minisztereknek, Verseez város közönségének, Nehrebecky György főispánnak, a sajtónak és minden faktornak külön-külön, hogy hozzájárulnak a tanácskozás sikeressé tételéhez. Ezzel a két napig tartó kongresszus véget ért.

Budapest legfényesebb szállodája. Ismételtlen megemlékeztünk már arról, hogy a világhírő Ritz-szálloda cég közreműködésével a Magyar Folyam- és Tengerhajózási R-T. palotájának helyén egy hatalmas szálloda épül. A nagy világvárosok luxus-szállodái igényeivel és fényével épül a Ferencz József-rakpart, Eötvös-tér és Mária Valéria-utczák sarkán 380 négyszögöl területen az új Carlton-szálloda Fellner Sándor építész tervei szerint. Magában egyesíti ez az épület a londoni és párisi Ritz-szállodák fényűzését, úgy kényelmi, mint diszes kiállítás tekintetében. Az alagsorban és pinézben gép és kazánház, konyhák és az azzal kapcsolatos nagyszabású élelmi és hűtőkamrák, tálalók és borsopincék helyeztetek el. A földszinten előcsarnok, 400 négyszögölméter területű csarnok, ebédlőterem és tölíkert, társalkodó és olvasóterem, a Mária Valéria-utca felé üzemhelyiségek tervezettek. A csarnokból egy ötkaru fehér márványlépcső vezet az emeletorsókba, hova két gyorsmenetű felhúzó szállítja a vendégeket. Az I. emeleten az Eötvös-tér felé fejedelmi vendégek lakosztálya, tálaló, fürdő és csalódszobákkal készülnek, míg az emelet többi részét, valamint a felette levő emeletorsókat 125 vendégszoba foglalja el. A vendégszobák előszobákkal és külön-külön fürdőszobákkal épülnek és berendezésük oly kényelmes, sőt különös tekintettel a környezet remek látképére, jórészt zárt és nyitott erkélyekkel van kiképezve. A homlokzat és az épület belseje XVI. Lajos stílusban tartva modern felfogással igen gondos és monemuntális kivitelen részeseül. A fennálló régi ház lebontása

után az építkezés e tél folyamán fog megkezdődni s a szálloda 1911. május havában megnyitani s a tervek szerint valóban a kontinens egyik legényesebb szállója lesz.

Uj pénzintézet a vidéken. Pécsváradon új takarékpénztár van alakulóban 200.000 korona alaptőkével, amely a környék hiteligenyit lenne hivatva kielégíteni.

A Leszámitoló Bank részvényeinek emelkedése. Megirtuk a minap, mikor a Leszámitoló Bank közraktáráiban levő gabonakészleteket ismertettük, hogy a bank általános üzletmenete igen kedvező. Nemcsak a közraktárak óriási forgalma miatt, hanem általában azért, mert a banknak jóformán az összes üzletei igen jól beváltak s az az óvatosság, mely a bank üzleteit jellemzi, az idén igen jó eredményekkel járt. Híre ment ennek a tőzsdén is, hol ma élénken keresték a Leszámitoló Bank papirosait. Főleg egy előkelő bizományos cég vásárolta azokat befektetési célokra, mire tudvalevőleg a papírok igen alkalmasak is. Az élénk kereslet következtében ma a részvények 6 koronával 495 koronára emelkedtek.

Magyar háziipari kiállítás Berlinben. Berlinben a Hohenzollern-féle iparművészeti palotában a magyar háziipar termékeiből kiállítást rendeztek. Különösen a magyar motívumokkal gazdagon ellátott himzések, csipkék, továbbá Heves-, Borsod-, Temes-, Torontál- és Krassó vármegyék háziiparának termékei, kötények, főkötők, szőnyegek örvendnek nagy kelendőségnek.

A Déli Vasut új tarifája. A Déli Vasut új áruházi szabásának életbelépesétől már csak néhány hét választ el bennünket s így aktuálisnak véljük, hogy az új dijszabásokkal bekövetkező változásokról informáljuk olvasóinkat. Az 1910. január elsejétől érvényes dijszámításban rendkívül nagy eltérések vannak. Igaz ugyan, hogy a Déli Vasut osztrák és magyar vonalain a dijszámítást nem külön-külön, hanem az egész hálózatra egységesen állapították meg, de változások mutatkoznak a szállítási adó behatása következtében. Az új egysegítételeket, mint azt már többször megirtuk, az osztrák államvasutak felemelt tarifájával teljesen azonosan állapították meg. Ezekhez az alaptételekhez hozzászámítják azt a bizonyos hét százalékos, amely miatt az osztrák érdekelték annyit ellenkeztek. Hogy az új dijszabások mennyiben drágítják az áruszállítást, annak jellemzésére néhány példával is szolgálhatunk. Különösen feltűnő a gyorsárunknál beálló díjemelés, ahol 500 kilométeren túl a közönséges gyorsáru 400—800 fillérrel drágult 100 kilogrammonként, míg a mérsékelt gyorsáru díjtételei szintén 60—300 fillérrel drágultak. A többi osztályok díjtételei az új egysegítételek következtében a legváltozatosabb díjemelés tételét mutatják s úgy a forgalmi versenyt, mint a számítás lényegesen megváltoztatják. Így például az első osztály díjtétele 505 kilométernél 30 fillér drágulással járt, 405 kilométerre pedig csak 14, 605 kilométerre pedig már 45 fillér a drágulás. A harmadik osztálynál legmérsékeltőbb a díjemelés, átlagosan öt filléres differenciával. Jelentősek az emelkedések, ha a Máv. szintén január 1-én életbelépesé fölemelt dijszabásával teszünk összehasonlítást. Így például a közönséges gyorsárutétel 305 kilométernél a Máv. új tarifájában 852 fillér, a Déli Vasut dijszabásában pedig 1106 fillér, 100 kilogrammonként. A mérsékelt gyorsárunknál jelentéktelen a különbség. Néhány fillérrel olcsóbb lesz a teheráruházi szabás a Máv. új dijszabásánál, ami tekintve, hogy a tömegforgalomban filléreken dől meg az áruk versenyképessége, figyelemre méltó körülmény. Általában konstataálhatjuk, hogy a Déli Vasut új tarifája a Máv. új tarifájával szemben alacsonyabb tetteket tüntet fel s így a kormányonak nem lehetett semmi oka a hozzájárulástól vonakodni.

A „Nemzeti” biztosító forgalma. A „Nemzeti” Baleset-Biztosító Részvénytársaság folyó év október havában 824 drb balesetbiztosítási kötvényt állított

ki, melyek halálesetre 5420699 koronára, rokkantság esetére 8017700 korona és mulékony keresetképtelenség esetén 3048 korona napikártalanításra biztosított összegről szólnak. Nevezett társaság a f. év január hó 1-től október hó végéig terjedő időszakban 7870 ajánlatot kötvényesített és pedig 59032076 korona halálesetre, 84227265 korona rokkantság esetére és 30801 korona mulékony munkaképtelenség esetére biztosított összegekkel. Fennállása óta a társaság balesetkért 11964717 korona és 25 fillér kárterítést fizetett ki.

A Szabadalmakat értékesítő r.t. felszámol. 1906-ban Deutsch Ignác és fia cég megalakította 50.000 korona alaptőkével a Szabadalmakat értékesítő részvénytársaságot. A társaság addig csak vegetált, működést nem bírván kifejteni. Ezt az alajitók is látták, s ezért a december 10-én tartandó közgyűlésen az igazgatóság javaslatot fog tenni a társaság feloszlása tárgyában. A társaság egyébként 1907-ben 627 koronát vesztett, míg 1908-ban vesztesége 587 korona volt.

Fizetéképtelenségek. A bécsi hitelzői védegyelet a következő fizetéképtelenségeket közli: Dobrowsky Ágost és Társa kereskedő cég Budapest. Ez a cég különben időközben már csődbe is került. — Ifj. Misztricsányi Lajos kereskedő Nagyenyed. — Löhvinger János kereskedő Budapest.

Az Amerikai Porcellán Ponder R.-T. terjeszkedése. Pár év előtt megalakult Budapesten az amerikai porcellán ponder r. t. 100.000 korona alaptőkével. A társaság most nagyobb mérvben óhajtt terjeszkedni s ebből a czélból felemeli alaptőkéjét. A terjeszkedés ténye egyébként a november 28-án megtartandó közgyűlésnek navirendjén is szerepel. A most közzétett mérleg szerint a társaság a fenti alaptőke mellett a múlt évben 933 korona nyereséget ért el.

Szövetkezeti felszámolás. Már alig van olyan szövetkezetünk, amelyik működik. Egymásután számolnak fel. A felszámoló szövetkezetekhez most a Gazdasági Takaré- és Hitelszövetkezet is csatlakozik, amennyiben december 22-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen kimondja a felszámolást. A szövetkezet egyébként 1905-ben megalakult ugyan, de sohasem működött. És ez volt a szerencséje.

Dolgoznak a brennbergi bányában. Csaknem másfél hónapi szünetelés után végre ismét megindult az üzem a Brennbergi kőszénánya részvénytársaság bányatelepén, amely Sopron város tulajdonát képezi. A hosszú sztrájk roppant megviselte a bányát. Több helyütt beomlások történtek, a gépek megrongálódtak, a víz nagyon meggyülemlt, úgy hogy a bánya olyan képet nyújt, mintha régóta felhagyták volna benne a bányászkodást. A társaság igazgatósága a bányamunkások legnagyob részét elűzte, mert csak abban az esetben voltak hajlandók munkába állani, ha munkaidőjüket, a nőmunkásokét 10 órára, a férőmunkásokét pedig 8 órára szállítja le. A társaság részben Horvátországból, részben Erdélyből hoztatott bányamunkásokat. Széntermelésről azonban még nem lehet beszélni, mert egyelőre a bányát kell rendbehozni. A sztrájk következtében Sopron városát — amint már megirtuk — az üzemben 100.000 korona kár érte. A bányatársaságot is jelentékeny kár érte s azonkívül zavarban van Sopron város szénellátásával is. Még üzemképes időben is, mint utóbb kiderült, brennbergi szén helyett osztrák szénét szállított az élelmes igazgatóság.

A Kereskedelmi Muzem szakkönyvtára. A m. kir. Kereskedelmi Muzem igazgatósága a téli hónapok alatt november 1-től február hó végéig, hetenként kedden és pénteken, esti 6 órától 8 óráig is nyitvatartja Nyilvános Közgazdasági Szakkönyvtárát, amely egyébként hétköznapiokon 9—2, ünnep- és vasárnapokon 9—12 óráig is nyitva van.

A Magyar Festőiparosok Szövetkezete felszámol. Múlt évben alakult meg a Magyar Festőiparosok Országos Szövetkezete és átvette a Lőrincz Festőgyár Betéti-Társaság gyártelepét. A szövetkezetnek Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter bizonyos feltételek mellett nagyobb államsegélyt helyezett kilátásba, amelyet azonban a szövetke-

zet nem teljesített s így a miniszter törölte a segélyt. A szövetkezet egyáltalán nem bírt pénzhez jutni, nem tudta fentartani gyártelepét s most felszámol. E czélból december 5-én rendkívüli közgyűlést tartanak, melynek napirendjén szerepel: A szövetkezet további fenntartása, vagy feloszlása, esetleg átruházási szerződéskötés feletti határozat.

Hajózás. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közhirre teszi, hogy a személyhajózási társaság, Zimony-Orsova és Turnseverin-Galacz között — amennyiben azt az időjárás korábban nem követelné — ez évadra a következő módon szünteti meg: Az utolsó menet Orsovától Zimonyba f. évi november hó 29-én és Zimonyból Orsovára f. évi november hó 30-án lesz. Orsováról, illetve Turnseverinből pedig az utolsó hajó f. évi november 28-án indul lefelé és november hó 30-án érkezik Galaczra. Galaczról az utolsó menetrend szerinti személyhajó f. évi december 1-én indul felfelé és december 3-án érkezik Turnseverinbe, illetve Orsovára.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, november 22.

A készáruházi piacon kedvtelen volt a hangulat. Csekély kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak és ugyszólván semmit sem akartak vásárolni, miert is nagyon nehézkesen indult meg a forgalom, amely különben később sem tudott elénkúlni. Mindössze és nagynehezen alig 2000 q buzát lehetett ma elhelyezni a szombatiaknál 10 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 29.15 korona volt 77 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 28.40 korona 76 kilós budai buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 5 fillérrel olcsóbb, a többi változatlan. Forgalomba került: 900 q rozs 19.50—19.60 koronás áron. 500 q zab 14.80—15.10 koronás áron és 100 q árpa 14.20 koronás áron. A határidőházi piacon a mai üzlet lanyhán és a szombati zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben sürgős kínálatra még tovább gyengültek az árfolyamok, később azonban valamivel jobb vételkedv kezdett mutatkozni, mire aztán az iménti visszaesés hamar be lett hozva. A forgalom mindvégig korlátolt maradt, az árfolyamok szűk keretben ingadoztak és a szombati zárlatához képest végeredményképpen alig változtak. Az áprilisi buza 4 fillérrel a szombati zárlaton alul 28.04 koronán indult, 27.94-ig gyöngült, majd ismét 28.06-ig javult és zárlatkor 28.02 koronán maradt. A szombati zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza hat fillérrel, az októberi buza négy fillérrel, az áprilisi rozs két fillérrel, az áprilisi zab szintén két fillérrel gyöngült, a májusi tengeri ellenben hat fillérrel javult.

Eladott:

Buza, Tiszavidéki: 100 q 78.5 k, 350 q 77.6 k, 250 q 77.3 k, 200 q 76.5 k, 120 q 76.5 k 29.15 K.
Pestvidéki: 150 q 77.5 k 28.70 K.
Budai: 100 q 76 k 28.40 K.
Fejérmegyei: 135 q 77 k 28.70 K.
Rozs: 200 q 19.60 K kpf par., 100 q 19.55 K kpf par., 150 q 19.50 K kpf par., 500 q 19.60 K kpf par.
Zab: 100 q 15 K kpf par., 100 q 15.10 K kpf, 100 q 14.80 K kpf.
T-árpa: 100 q 14.20 K malomba.

A készáruházi jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	28.80—29.30
"	76	—	80	29.—29.40
"	77	28.35—28.70	81	—
"	78	28.50—28.90	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28.70—29.15
"	76	—	80	28.9—29.30
"	77	28.20—28.60	81	—
"	78	28.40—28.90	82	—

TÉLIKABÁT 35,

selyem
vagy
angol
béllel

45,

prima ölt.
vagy
átmeneti
kabát

30 frt.

Caakis mérték
szerint, első-
rangú kivitel-
ben

Angol készpénzrendszer
nriszabótermek
ZÉLINGER SAMU
Budapest, IV. ker., Belvaros

Magyar-u. 3., I. em. Kossuth Lajos-
utoza mellett. — Telefon 116—58.

Pestvidéki	75	79	28.70-29.05
"	76	80	29.-29.30
"	77	81	28.30-28.65
"	78	82	28.45-28.90
Bánsági	75	79	28.80-29.15
"	76	80	29.-29.30
"	77	81	28.35-28.65
"	78	82	28.50-28.90
Bácskai	75	79	28.80-29.20
"	76	80	28.-28.50
"	77	81	28.35-28.70
"	78	82	28.50-28.90
Rozs I-rendű új			19.60-19.85
" közepminőségű új			19.40-19.50
Árpa takarmány I-rendű			14.55-14.75
" II-rendű			14.20-14.45
Zab I-rendű			15.80-16.-
" II-rendű			15.30-15.60
Tengeri belföldi új			14.70-14.80
Korpa			
Köles			

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Előforduló kétések (1000 kg.-kint) 1909-re:

Buza apr.	28.04-27.94-28.06-28.02
Buza májusra	27.70-27.62-27.74-27.66
Buza októberre	28.42-2.54-28.50
Rozs áprilisra	20.2-20.-20.30
Tengeri májusra	1.44-13.46-13.40-13.50
Zab áprilisra	15.06-15.08

óra 30 perczkor zárulnak:

Buza áprilisra	28.02-28.04
Buza májusra	27.66-27.68
Buza októberre	28.46-8.48
Rozs áprilisra	20.6-20.38
Tengeri májusra	13.48-13.0
Zab áprilisra	15.06-15.08

udapesti gabonaforgalom.

1909. november 19-től 1909. november 21-ig.

	Érkezett	Elszállított
	méter mássa	
Buza	12 003	-
Rozs	2469	2 4
Árpa	4941	4196
Zab	11293	11498
Tengeri	879	504
Liszt	510	30959
Korpa	100	8235

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde ma kedvtelen s bizonytalan irányzatú volt. Mindössze a Leszámitoló papirosaiban volt nagyobb üzlet. Erről közgazdasági rovatunkban emlékezünk meg. Ettől eltekintve, az értékekben alig volt változás.

Az alább felsorolt értékeken kívül forgalomban került még a mai üzlet folyamán: Hazai bank 293.50-292.25-292.75 koronán, Kereskedelmi r.-t. 643-642 koronán, Adria 443 koronán, Salgó 627-626.50 koronán, Hazai sorsjegy 107 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kétések:

Osztrák hitel 666.75-666, Magyar hitel 776.25-777.25, Osztrák-magyar államvasut 742.50-739.75, Leszámitolóbank 489-489.50, Jelzálogbank 452.50, Rímamurányi 664.75-663, Városi villamosvasut 308-309 K.

A déli tőzsdén előfordult kétések:

Osztrák hitel 666.50-667, Magyar hitel r. 777.50-777.75-778, Osztrák-magyar államvasut 739.50-740.75, Leszámitolóbank 452.50, Rímamurányi 665.50, Városi villamosvasut 308.50-308.25, Közüti vaspálya 601.50-602, Magyar koronajáradék 92.52 és fél K.

Díjbitósítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 4-5 korona, nyolcz napra 8-10 korona, december hónap végére 24-26 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor.

Osztrák hitel 668.25, Magyar hitel. 779.25, Államvasut 740.50, Jelzálog 452.50, Rímamurányi 665, Leszámitoló 494.50, Városi vasut 308.25, Közüti vasut 602.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, november 22. (Saját tudósítónktól.) A külföldi tőzsdék heti zárójelentései bágyadtak voltak. Különösen az északamerikai piacokról jöttek hírek gyöngült árfolyamokról, aminek az volt az oka, hogy az exportáló államok a múlt héten 404 ezer tonna gabonát indítottak utnak Európa felé. Az itteni tőzsdén nem mutatkozott vásárlási kedv, rozs 5 fillérral olcsóbb lett, tengeri és magyar zab ára változatlan, osztrák származású zab irányzata lanya, morvaországi zab 10 fillért veszített.

Jegyzetett buza: tiszavidéki 15.20-15.55, bánati 14.85-15.20, mosoni 14.30-14.65, tótfelvidéki 14.15-

14.40, déliavasuti 14.25-14.70, marchfeldi 13.90-14.30, romániai 14.75-15, orosz 14.20-14.70.

Rozs: tótfelvidéki 10.10-10.30, csepeli 10.05-10.20, pestmegyei 10.20-10.35, déliavasuti 10.05-10.25, különféle magyar 10.05-10.20, osztrák 10.05-10.30.

Árpa: morvaországi 8.10-9, marchfeldi 7.40-8, tótfelvidéki 7.10-10, csepeli 7.10-7.80, győri 7-7.50, közpédunai állomások 7-7.25, északmagyarországi 6.80-7.70, tiszavidéki 6.80-7.20, malata 7.45-7.70, takarmány 7.10-7.40.

Magyar tengeri 7.65-8, új 6.45-6.80, Cinquantin 8.80-9.40.

Magyar szab 8.45, válogatott 8.45-8.65, csehországi 7.55-7.85.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, november 22. A tisztázatlan parlamenti viszonyok és az a körülmény, hogy Amerikában a Standard Oil Company felosztása küszöbén áll, aminek kedvezőtlen befolyása lesz a newyorki tőzsdére, a mai előtőzsdén rossz hatással voltak. Jelentékeny realizációk fordultak elő államvasuti részvényekben és a földhitelintézet keretéhez tartozó értékekben, moha lovag Teussig állapotáról megnyugtató hírek jöttek. A piac általános irányzata nyugodt volt. A déli tőzsde megnyitáskor államvasuti részvényekben további gyengülés állott be. A forgalom későbbi során a vezető kulisszértékek árfolyamai csendes üzletmenet mellett alig változtak.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 666, Laenderbank 492, Államvasut 740.25, Déliavasut 120.50, Alpesi 721, Török sorsjegy 224.75, Földhitelintézet 1130, Dunagőzhajózás 1040, Nyugatcsehországi kőszénbánya 660, Skoda 329.75 K.

Egy óra 30 perczkor: Osztrák hitel 666.25, Magyar hitel 777, Anglo 311, Bankverein 538.50, Laenderbank 492.75, Union 575.50, Államvasutak 789, Déliavasut 125.75, Dunagőzhajózás 1042, Alpesi 721, Rímamurányi 664.50, Orosz járadék 101.40 K, Török sorsjegy 224.50 korona.

Bécs, nov. 22. (Magyarértékek zárlata). 4 százalékos aranyjáradék 113.-, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 17.-, Magyar hitelbank részvény 779.5.-, Magyar leszámitoló és váltó részvény 493.50, Rímamurányi 664.75, Magyar cukoripar -.-, Adria hajózási részvénytársaság 441.-, Magyar koronajáradék 92.0, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény 93.30, Magyar nyere-m. kötv. sorsjegy -.-, Kassa-Oderbergi Vasut részv. -.-, Magyar jelzálogbank 452.-, Magyar kereskedelmi bank -.-, Szilárdult.

Bécs, nov. 22. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papírjáradék 96.85, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 116.75, 1860-as sorsjegy 171.50, Osztrák hitelsorsjegy 35.-, Angol-osztrák bankrészvény 309.75, Bécsi Bankverein 538.40, Osztrák magyar bank 1777.-, Déli vasut 125.90, Dunagőzhajózás 1039, Dohány részv. 359.-, Cs. k. arany (vert) 11.38, Német bankv. 117.86, Osztr. Lloyd 5-8.-, 4.2 száz ezüst jár. 95.10, 99.20, Osztr. korona járadék -.-, 1864-es sorsj. 327.-, Osztrák hitelintézeti részvény -.-, Union-Bank 575.50, Osztrák Landerbank 4-8.10, Osztrák-magyar államvasut -.-, Elbevolgyi vasut -.-, Alpési részvény -.-

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 22. (Értéktőzsde.) Az új lét elején csendes, majdnem kizárólag gyenge irányzat mellett nyitott meg a tőzsde, miután, tekintettel a közelgő ultimora, a részpiacok elbágyadására a szombati newyorki tőzsde magatartása családást keltett és a bochumi bányakerületben fenyegető sztrájkra realizációs kedv uralkodott. Ennek következtében a nemzetközi felgyártmányok újabb áremelkedéséről szóló jelentés szinte hatástalan maradt. Bányáértékek kivül, amelyek közül csak a Laurakohó részvényeit keresték, bankértékek is erősebben estek. Osztrák értékek közül főleg államvasuti részvények jegyezték Béccsel egybehangzóan alacsonyabban. Amerikai vasutak vesztesége csekély volt. Járadékok közül a 3 százalékos birodalmi kölcsön szilárd volt. A további folyamatban az árfolyamok előbb jól tartották magukat, sőt egyesek, mint gözhajós részvények, hamburgi vásárlásokra javultak is, később azonban a visszamenő mozgalom újból erősebbé vált. Az utőtőzsdén a Rio Tinto londoni emelkedésére különösen bányáértékekben némi megszilárdulás volt észrevehető. A készpénz-piac ipari értékei, különösen cemenetrészvények gyöngébebbek voltak. Napi pénz 3 és fél százalék,

ultimopénz 5, magánteszámítolási kamatláb 4 háromnyolczad százalék.

Berlin, (Zárlat), nov. 22. (Saját tudósítónktól) zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék -.-, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 92.10, osztrák hitelrészvény 210.-, Déli vasut 24.10, orosz bankjegyek 216.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 88.1, Disconto Commandit 46.72, Dinamitruszt 171.70, Harpei 199.50, Unifikált török járadék 94.10, 4.2 százalékos ezüst jár. -.-, 4 százalékos magyar aranyjáradék 91.60, Magyar koronajáradék 2.30, Osztrák-magyar államvasut 158.20, Bécsi váltóár 847.75, Olasz járadék -.-, Ált. villamos-sági Edison 2 8.40, Gelsenkircheni 212.10, Laurakohó 192.15, Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat), nov. 22. 4.2 száz.-os papírjáradék -.-, 4 száz.-os osztr. ar.-jár. 99.10, Magy. ar.-jár. 94.65, Osztr. hitelint. részv. 209.-, Osztrák-magyar államvasut 158.10, Északnyugati vasut -.-, Bustiehradi vasut -.-, Londoni váltóár 20.10, Bécsi Bankverein 1 640, Villamos részvény -.-, 3 százalékos magyar aranykölcsön 77.95, 4.2 százalékos ezüstjáradék -.-, Osztrák koronajáradék 99.-, Magyar koronajáradék 95.5, Osztrák-magyar bank 126.90, Déli vasut részvény 24.10, Elbevolgyi vasut -.-, Bécsi váltóár 847.75, Párisi váltóár 81.20, Union bankrészvény -.-, Alpési részv. -.-, Engadó.

Hamburg, (Zárlat), nov. 22. 4.2 százalékos ezüst járadék 97.8, 1860. sorsjegy 172.-, Déli vasut 23.95, 4 százalékos aranyjáradék 98.0, Osztrák hitelrészvény 210.-, Osztrák-magyar államvasut 157.75, Olasz járadék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 94.7, Nyugodt.

London, nov. 22. Angol consol -.-.

Páris, (Zárlat) nov. 22. 3 százalékos francia járadék 99.05, Osztr. aranyjáradék 100.25 Magyar aranyjáradék 98.45, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről -.-, 3/4 százalékos Olasz járadék 104.95, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 293.-, 5 százalékos marokkói járadék -.-, 4 százalékos 1890. román jár. -.-, 4 százalékos amort. román jár. 9.25, 5 százalékos orosz járadék 102.30, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 99.07, 4 százalékos spanyol jár. 96.05, 4 százalékos unifikált török jár. 94.70, Török sorsjegy 224.-, Török dohányrészvény 393.-, Osztrák földhitelintézet 11.94, Osztr. Landerbank -.-, Magyar jelzálogbank -.-, Banque de Paris 1780, Banque Ottomane 736.-, Osztrák-magyar államvasut -.-, Déli vasut -.-, Meridionalvasut 6 5.-, Hartman gépgyár 546.-, Rio Tinto 19.85, Sucrerie d'Egyedt 3.-, Tula 360.-, Urikányi kőszén 171, Charterred 37.50, De Beers 457.50, East Rand 1 1.-, Jagersfontein 186.50, Trans. Land Comp. 71.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.56, Váltó német piacokra (rövid) 12.12, Váltó Bécsre (rövid) 104.50, Váltó Belgiumra (rövid) 1/16, Olasz aranyváltó rövid -.-, Váltó Svájcra (Rövid) 1/16, Csekk Londonra 52.05, Magánkamatláb 2/4, Gyenge.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Dr. HÖNIG IZSŐ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. Lift
Telefon 102-39.

gyógytényezők:

Finzen-féle lülföldök szivbaj és veredényelmeszedés ellen.
Elektromágnesesgyógyítás
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fenyvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fenyfürdők.
Villamos massage (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.

Főbb javallatok:

Általános idegesség (neurasthénia, hystéria).
Idegyengeségi állapotok.
Almatlanság, Fejfájás.
Hüdesek (Paralýsis).
Idegfájdalmak, idegzsák (Neuralgiák, ischiás).
Gerincvelősorvadás (Tabes).
Szívbetegségek.
Veredényelmeszedés.
Köszvény és csusz, reuma, ízületi és csontbajok.
Székrekedés, Daganatok.
Anyagcserebajok (Elhízó cukoribaj, verszegénység)
Bőrbajok, Borviszketeg.
Lupus.
Najhullás, kopaszodás.
Szörtelenítés (nőknél arczon).
Aranyeres esomók.

- Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. -
Kezelés egész napon át. Kívánatra prospektus

Szén, kocsz, briket és antracit

téli fűtéshez

a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.

Telefon: 78-88, 88-27. { 164 Interurban.

Radnay Károly

Budapest, Váci-körút 78. sz.
Sürgőnyczim: ANTRACIT Budapest.

Üzleti tudósítások.

Sertés-konzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatóság.) November 22-én. Előző napi eladott maradvány 1232 drb sertés, 47 drb süldő. Mai felhajtás 1748 drb sertés, 134 drb süldő, összesen 2986 drb sertés, 181 drb süldő. Eladott 2809 drb sertés, 14 drb süldő. Mai maradvány 171 drb sertés, 167 drb süldő.

Következő árak jegyeztettek: Zsirterítés: Öreg I. rendű 350 kilogramm felüli ételsúlyban 128-135 fillér, II-odrendű 280-350 kilogramm 118-126 fillér, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 128-135 fillér, ételsúlylevonással 144-154 fillérig, fiatal könnyű 120 kilogramm felüli 142-156 fillérig, fiatal könnyű 120 kilogramm felüli 140-152. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsúlyban értendők. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok.

Budapesti juhvásár.

November 22. Felhajtott 1936 juh. Árjegyzék: Elsőrendű tüdő 50-54 fillérig, kivételesen 56 fillérig kg.-kint, vagy 50-60 K-ig páronként. Középmérségű tüdő 40-45 fillérig kg.-kint, vagy 28-36 K-ig páronként. Anyajuhok 36-40 fillérig kg.-kint, vagy 23-29 K-ig páronként. Raczajuhok 36 fillér kg.-kint, vagy 20-26 K-ig páronként. Kiverési juhok 12-20 K-ig páronként, Kosok 16-24 K-ig páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak változatlanok maradtak.

Bécsi vágómarhavásár.

November 22. A mai vásárra felhajtottak 4973 drb vágómarhát, amelyből 3592 drb hizott, 1381 drb kicsontozni való marha. Árak: elsőrendű hizott magyar marha 88-94 korona, kivételesen 96. K. Elsőrendű hizott taraka marha 104-106 K, kivételesen 108-113 K métermázsánként ételsúlyban, levonás nélkül. Irányzat változatlan, elsőrendű szilárd, gyengébbekre 1-2 koronával gyengült.

Kivonat a hivatalos lapból.

November 21.

Kinevezések. Az igazságügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök az igazságügyminiszteriumhoz dr. Farbak István miniszteri titkári címével és jelleggel felruházott segédtitkári miniszteri titkárrá, dr. Magassy Dénes miniszteri segédtitkári címével és jelleggel felruházott miniszteri fogalmazót miniszteri segédtitkárrá, dr. Császár Károlyt az igazságügyminiszteriumhoz berendelt bírósági jegyzőt miniszteri fogalmazóvá;

u bosznia-hercegovinai országos kormány főnöke Machalek Emilt, a rogaticai járásához beosztott II. osztályú politikai segédet első osztályú politikai segédé a IX. fizetési osztályba;

a vallás- és közoktatásügyi miniszter Timko Nesztor okleveles tanítót a sajkászentiváni állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

Névvagyorítások. A belügyminiszter kiskoru Spanner Géza István debreczeni lakos Szitására, Cséka Károly losoncai lakos Szilárdra, kiskoru Fischer László, Fischer Pál és Fischer István budapesti lakosok Fomára, kiskoru Szvoren János és Pál lönyabányai lakosok Szvorennyira, Mangra Demeter nagyváradai lakos

Molnárra, Kraez György szabadkai lakos Kovácsra, Kohn Oszkár (Aron) mohácsi lakos Káldorra, kiskoru Szax Izrael Léb (Lajos) máramaroszegeti lakos Békesre, Gottlieb Armin budapesti lakos Nagyra, kiskoru Kozsuh Pál budapesti lakos Kertészre, Weisz Sámuel budapesti lakos, valamint Veisz Ottó fia Lányira, kiskoru Perity Mária és István foktői lakosok Kovácsra, Vipler Jenő cselekmölki lakos Várhelyre, Kohn Arnold budapesti lakos Komjátra, Palatinus Péter Pál cserházi lakos Kisre, Rebensz Áron lippai lakos, valamint Márta nevű kiskoru gyermeke Révészre, kiskoru Pollák Sándor pacsai lakos Pogányra, kiskoru Moraucsik Pál kiskőrösi lakos Marosira, kiskoru Kálmán György kolozsvári lakos Simonra, Stern Béla veszényi lakos Csillagra, Kapinay Rezső budapesti lakos Kardosra, kiskoru Szirbék István székesfehérvári lakos Sasra, Michék Ferenc budapesti lakos Borosra, Edelstein Vilmos kovásznai lakos Elekesre, kiskoru Gamauf Rudolf községi lakos Nagyra, kiskoru Gecei Mózes budapesti lakos Gézafira, kiskoru Schwarz Imre budapesti lakos Sebőkre, Brichter Ödön esztergomi lakos Balázásra, kiskoru Kohn Ernő kisharapáti lakos Kelemenre, Rózinger József budapesti lakos saját, valamint Jenő és János nevű kiskoru gyermekei Ráczra, Deutch Móricz szentesi lakos Darvasra, kiskoru Stern Gizella pápai lakos Molnárra, Strba György pozsonyi lakos Simonyira, Lazaroi Aurél Béla hátszegi lakos Lázárra, Frenkel Sándor rákoszentmihályi lakos, valamint Anna nevű kiskoru gyermeke család névének Soltészra kért átnevezését megengedte.

Pályázatok. Zombor város polgármesteréhez lovas és gyalogrendőri állásra december hó 20-áig; a szatmárnémeti törvényszék elnökéhez a nagykárolyi járásbírósnál betöltendő jegyzői állásra két hét alatt; a gyulai törvényszék elnökéhez a szarvasi járásbírósnál betöltendő tót nyelvi tolmácsi állásra december hó 10-éig; a beregszászi törvényszék elnökéhez a nagybereznai járásbírósnál betöltendő albírói állásra két hét alatt nyújtandók be a szabályszerűen felszerelt pályázatok.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for 'méter' and 'méter' for various locations like Inn, Duna, Tisza, etc. It lists distances and other metrics for different regions.

Advertisement for SALVATOR medicine, describing it as a 'kiváló bőr- és lithiasis gyógyforrás' (excellent skin and lithiasis remedy).

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

A Nagy-Alföld tengelyében és különösen az Északi Felföldön sok helyütt esett csapadék többnyire hó alakjában s a Dunántulról is érkeztek szőnyegesen jelentések a havazás beálltáról. A hőmérséklet általában 1-2 fokkal emelkedett, mindazonáltal 2-3 fokkal a normális alatt állt. Maximuma 9° C volt Fiumében és Czirkvenicán, maximuma 7° C Selmeczbányán.

A budapesti földrengésjelzők tegnap délelőtt 8h 50m 10h-ig gyenge távoli földrengés jelezték, délután 4h 35m-kor pedig lokális zavart.

Prognózis a következő 24 órára:

Egycélre lényegtelen hőváltozással sok helyütt csapadék (eső v. hó) várható; később megélénkülő szelekek hűvösebb.

Weather forecast table with columns: Állomás, Légnyomás, A hőmérséklet Celsius skálán, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

„EGYETERTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table titled 'BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE' (Budapest Stock Exchange) containing various market data, exchange rates, and company information.

KÜLÖNFÉLÉK.

Mátkázó.

Verselők közt legnyomorékbab,
Más munkában is leggyöngébb,
Nyomorék itt is, Nyomorék ott is.
Aki botorkál, félrelép.

Két féllában van. Két ballában.
Fél munkám. Fél jövőm, hitem.
Egy félember fél életéhez
Ki kötne magát? — Senkisé.

Nincs egy merész, jószágos Asszony,
Balzsamos csóku, ki szeret? —
Aki összecékolna lassan
Két darab rongyos — félszívet!

Abonyi Andor.

(Heine életéből.) A. Brissson érdekes visszaemlékezéseket ír Heine párisi életéből, melyeket a 40-es évek egyik hírlapírójától, Philibert Andebrandtól hallott. A negyvenes évek legelején, az akkori Páris legkiválóbb kritikusai a Porte-Montmartre egyik kávéházában szoktak összegyűlekezni. Köztük Gerard de Nerval, Théophile Gautier, Eugène Sue, Paul de Saint-Victor s Balzac. Néha két feltűnő jelenség is társult hozzájuk, egy zsidó arczú nagy szőke fiú, Heine s egy paradoxonoktól szikrázó szellemes törpe, A. Weill. Időnkint egy csodaszép nő kísérte őket, Mathilde, a Heine híres Mathildeja. A társaságnak Heine volt a központja, mindenki érdeklődéssel figyelt szellemes, satirikus szavaira, melyeknek többnyire a kis Weill volt a czéltáblájuk. Andebrand bejáratos volt Heinehez s sok igazat és pletykát beszélt el a különös pár házi életéről.

Mathilde elárulító volt egy keztyűsoltban, Heine belebolondult s azt az ajánlatot tette neki, hogy éljenek együtt.

— Német poéta? Mennyit jövedelmez ez? — kérdezte Mathilde az üzlet tulajdonosnőjét.

— Még kevesebbet, mint egy francia költő — volt a válasz — de azért Mathilde összcállt Heinével.

A költő zsarnoki, türelmetlen természet volt, Mathilde pedig hajthatatlan. Így napirenden voltak köztük a heves jelenetek. Heine sokszor megverte, de minden hétfőn bizonyosan, mert azt hitte,

hogyan kell kezdődnie a hétnek, ha azt akarja, hogy békessége legyen. De azért nem volt s Andebrand nem egyszer választotta őket szét, amint a földön homperogva dögönyöztek egymást. A vége rendszerem az volt, hogy mind a hárman kacagtak. Heine végül nőül vette Mathildeot s ezt lakomával ünnepelte meg a kávéházban.

— Megirtam végrendeletet — mondá egyszer — s minden vagyonomat Mathildének hagytam, azzal a kikötéssel, hogy halálom után köteles férjhez menni. Azt akarom, hogy legalább egy ember legyen a földön, ki mindennap megsajnál, mondván: „Miért is halt meg az a szegény Heine? Ha nem halt volna meg, most az özvegye nem lenne az én feleségem.”

Andebrand beszél arról a híres reggelről is, melyre Weill Heinét, Suet és Balzacot meghívta. A kitűnő borok megoldották a nyelveket s a két regényíró társadalmi kérdések fölött kezdett vitatkozni. Suenek szocialista ideái voltak. Balzac az arisztokrata álláspontot képviselte. Végre mindketten a hallgatag Heinéhez fordultak véleményért. A költő így felelt:

— Az idő a napok és éjszakák örökös változásából van szőve. A nap éjszaka nélkül, az éjszaka nap nélkül természetesen és üres lenne. A természet merő különfélétség és ellentét. A férj és nő ellentétek. Egy jó üzlethez egy gazemlő s egy ostoba szükséges. Nem szeretném sem magát a köztársaságot, sem magát a monarchiát. Akarom egy az egyiket, mint a másikat s azt hiszem, hogy nincs tartósabb kormányforma, mint monarchia, melyben köztársaságiak uralkodnak, vagy köztársaság, melytől monarchisták vezetnek.

A két regényíró elnevette magát a kérdés ez eredeti megoldásán, mely fölött már annyian hiába törték a fejüket s a Café Anglais szalonjában elhallgatott a komoly vitatkozás, hogy vidám derünek adjon helyet.

(Az égitájak hatása idegrendszerünkre.) Komoly tudósok állítják, hogy a négy világtáj fekvésének kimutatható befolyása van idegműködésünkre. Güemes orvos beszéli, hogy álmatlanságban szenvedő betegeinek azt ajánlotta, fordítsák ágyukat fejfelé észak felé; ezek a betegek állítólag valamennyien meggyógyultak. Azt azonban nem vizsgálta meg a tudós tanár, vajjon ehhez az állítólagos gyógyuláshoz mennyi közle volt az autoszugesztionnak? Evans orvos beszélte, hogy egy neves zongoraművész sokkal könnyebben játszott és mindig nagyobb sikert ért el, ha a zongora hosszában nyugat felé volt fordítva. Híres írók tapasztalták már, hogy könnyebben írnak és szebb gondolataik

támadnak, ha íróasztaluk nyugat felé tekint. Réma tiszti főorvosa magán észlelte, hogy valami gyomor-baja kevésbé kínoztta, ha arczával nyugat felé fordult. Ferő orvos végére akart járni a dolognak s hogy kísérletileg földerítse a titkot, a Mosso-féle erőmérő segítségével alapos megfigyeléseket tett, az ember izommunkájára vonatkozóan. Az izomműködés intenzitását mind a négy világtáj irányában megmérte és azt tapasztalta, hogy jobb eredményt ért el, ha kelet felé fordult, de még ennél is jobb eredménnyel végződött a nyugati irányban végzett kísérlet. Számokban kifejezve: A munka eredménye északnyugati irányban 33, kelet felé 68, míg nyugat felé 75 egységet tett ki. Legkedvezőtlenebb tehát az északnyugati irány. E kísérlet során az is kiderült, hogy ha munkaközben más-más égitáj felé fordult, az izomerő fokozódott, még pedig jelentékenyen a keleti, de még jobban a nyugati irányban. Azt is megállapította, hogy ezek a jelenségek nem magyarázhatók a fény hatásával, hanem igazi okát csakugyan a négy égitáj hatásában találjuk meg. Ebből az eredményből az is következik, hogy ha az éber munkának a nyugati irány kedvez, akkor az alvás csakugyan akkor lesz legnyugodtabb, ha fejünkkel észak felé fordulunk.

(Kutyák, mint postahivatalnokok.) Bármily véleményvel legyünk is Cook és Peary északsarki expedícióinak reális voltáról, annyit el kell ismerni, hogy a sarkvidéki kutya nagyszerű szolgálatokat tud tenni az embernek. A kanadai kormány már évekkel ezelőtt nagyszámban vásárolt eszkimókutyákat Labradorban és Grönlandban s a kutyákat Klondike aranytermő, de vad vidékein, a hol nagyon rossz a posta- és vasútösszeköttetés, a postául szolgáló szánok elé fogatja. Miután ez a kísérlet kitűnően bevált, Oroszországban még más módon is a posta szolgálatába akarják állítani a kutyákat. Szibéria távol levő parányi kis falvai között néha hetekig nincs postajárat s ezt most igen eredeti módon próbálják pótolni. Tizenkét-tizenhat kutyát szán elé fognak s ez a kutyafogat viszi a postát az egyik helységről a másikba. Itt az első helységről megszokott kutyákat, melyeket rendszerint jól táplálnak, de elutasítják előtt roszszul, szabadon bocsátják — előbb persze postacsomagokat erősítenek a nyakukba — s a kutyák visszafutnak megszokott helyükre, abba a faluba, ahonnan elindultak. Arról persze hallgat a pétervári krónika, hogy mit tesz a posta négylábu hivatalnok, ha vadállatok, medvék, vagy farkasok támadják meg utközben.

KÉT NYAKÉK.

— REGÉNY. —

Írta: G. W. APPLETON.

NEGYEDIK FEJEZET.

Eppen tízet ütött a törvényszéki palota órája, mikor Hubert a kocsiából kiugrott és Benham irodájába sietett fel. Az ügyvéd még pontosabb volt, mint rendszeren s igen szívesen üdvözölte. Rövid megbeszélés után meggyeztek, hogy a temetés szombaton lesz a Highgate-temetőben.

— Azonnal értesítem majd az atyját, — szólt Benham, — másnak azt hiszem, nem is kell értesére adnom? — s kérdőleg nézett Hubertre.

Mivel az utóbbi csak a fejét esóválta, az ügyvéd folytatta: az ön édesanyja éveken keresztül rendkívül visszavonultan élt. Minden társaságot került, ha tehát az atyja nem jön, azt hiszem, mi leszünk az egyedüli gyászolók.

— Ma felkeresem őt és beszélek vele, — szólt Hubert. — Legfőbb ideje már utóvégre nem hagyok gyermek...

Benham kedvtelve nézett végig rajta.

— Még a legközömbösebb szemlélő is csak helyeselni tudja ezt a tervét. Igazán kívánom, hogy sikerrel járjon, ámbar sajnos, én kételkedem az egészben. Hát a másik dolog, hogy áll? Hubert azonnal megmutatta sir Harry Ogilvie levelét. Az ügyvéd nagy meglepetéssel olvasta végig.

— Ez nagyon jó! — szólt végül. — Két igazi jó barátja ez a két ur. Ezt látom. Ugy hiszem, hogy jó eredménnyel fog majd végződni ez a hadjárat.

— Én cseppet sem csodálkoznék azon, ha kudarcot vallanék.

S Hubert keserűen nevetett. Mellékesen

megjegyzem, hogy sir Harryt értesítettem sürgönyileg, — természetesen elővigyázatosan, — hogy az öreg Selhurst tudta, hogy a szöktetési dologban teljesen ártatlan vagyok. Tehát több, mint bizonyos, hogy ezt az értesítésemet fel fogják használni.

— Annál jobb, és még nem kapott választ?

— Nem; tegnap este már nem tudtak sürgönyözni, de a klubban azt hiszem, lesz már levelem. Most oda megyek, a kocsi már vár.

— Nagyon jó. És ugyebár tudomásomra adja majd az eredményt?

Hubert bensőségesen megszorította az ügyvéd kezét és elsietett.

A várt levél már ott volt a klubban. Felbontotta és lázasan olvasni kezdte.

Kedves Darrel!

Nem tudtam sürgönyözni neked, mert az itteni postahivatalt nyolcz órakor zárják. Igazán sajnálom, hogy kénytelen voltalak ilyen feszült izgalomnak kitenni. De sajnos, nem tudtam másként cselekedni. Nos minden úgy ment, mint a karikaesapás. Eppen a halat találták, mikor én lady Selhursthoz fordultam, s így szóltam hozzá:

— Az elmúlt este egy régi jó barátunkat láttam — Hubert Darrelt.

Ő elvörösödött, s így felelt:

— Igazán!

De éreztem Selhurst éles pillantását rajtam.

— Igen, a szegény fiú, — folytattam zavartalanul — éppen jókor érkezett haza, hogy édes anyja halálát lássa.

Láttam hogy a lady mehezen lélegzik, tehát így folytattam:

— ...és mindehez még az a tévedés, melynek áldozata lett. Annak a kalandnak ott lent Indiában nem ő volt a hőse, hanem egy bajtársa ugyanabból az ezredből — Herbert Darrel nevű, sőt mi több, a szegény fiú nem is tudott az egész odíózus ügyről mind-

addig, míg én nem szóltam róla. És erre a hírre úgy végig vágódott az a hatalmas fiú, mint egy kidöntött fa.

Lady Selhurst oly sápadt lett, mint a hold. Reszketett minden tagja. Erre Jimmie Selhurst vágott bele a beszédbe.

— Természetes, hogy tévedés volt! Én ezt régen tudtam. Ostoba sajtóhiba. Én azt hittem, hogy én (Kitty felé fordult) ezt szintén úgy ismeri. Sir John tudta, mert a hadügyminisztériumban értesítették erről.

— Láttál már bombát szétpukkanni? — Lady Selhurst úgy ugrott fel, mint egy párducz.

— Igaz ez? Igaz ez? — kiáltotta szinte magánkiül.

A lord arca minden színt játszott, de csak nyelt és kapkodott levegő után.

— Látom, hogy igaz, — folytatta a lady — tudott erről! — És iszonyu szavakat mondott neki. Emlékeztetett Sarah Bernhardt a „Phaedra”-ban. Azután bocsánatot kért tőlem és Jimmietől és mint a forgószél kirobogott a szobából.

Persze, az étkezés abbamaradt.

Az öreg Selhurst nyiekezett ugyan összedülni magát, de ez nem sikerült neki. Nagyon gonoszul nézett és én nagyon gonosz embernek tartom. Nagy munkádba fog kerülni, hogy őt lehirjad, mert azt a sértést, amit a felesége vágott hozzá, schasem felejtí el. Izzó bomba és kartács semmi ahoz, ami lezudult a fejére. De Jimmie és én kitartunk melletted egészen addig, míg szerencsésen befejezzük. Nem lepne meg egy cseppelt sem, ha holnap levelet kapsál Kittytől.

Bocsásd meg ezt a firkát, de ezeket a sorokat a legnagyobb titokban írom s egy lovaszt megvesztegettem, hogy a levelet Addleheadba vigye.

Hü barátod, Harry Ogilvie.

Ez a levél kissé felélénkítette Hubert nyomott lelkiállapotát.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Kedd, 1909. november hó 28-án.

NEMZETI SZINHÁZ.

A botrány.
Színmű 4 felvonásban. Irta: Henry Bataille.
Személyek:
Maurice Féroul Gai
Artanezzo Odry
Jeannelier Garamszeghy
Parizot Mihályfi
A prelektus Hajdu
Graviere tengernagy Bartos
Gaston de Deriaux Rajnai
Raduel Bonis
A sufför Turánszky
Gruz Horváth
Charlotte Féroul P. Markus
id. Férouline S. Fáy
Aurorné V. Molnár
Pianquette György I.
Mardardou K. Domján

Kezdeté 1/8 órákor.

VIGSZINHÁZ.

Albert herceg.
Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Athis Alfréd. Fordította: Gábor Andor.
Személyek:
Bérez Góth
Radnoti Thányi
Malsardier Vendrei
Bulette Tanczy
Fauconnier Szerényi
Dardana báró Fenyvesi
Vavincourt Bihari
Santeuil Balassa
Pomarek Sarkadi
Campoux Győző
Joseph Bárdi
Faija Hirsányi
A kis Pierre Csáky Irén
Tasslin Lea V. Haraszthy

Kezdeté 1/8 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Toldi szerelme.
Zenedráma 3 felvonásban Zenejét szerette Minatovic Odón. Szövegét Arany János epocho után írta: Csiky Gergely és Abrányi Emil.
Személyek:
Lalos király Szemere
To di M. Környei
Kozgonyi P. Venczell
Piroksa Vaszczud
Erzsi Ambrusná
Tar Lőrincz Takats

Kezdeté 7 órákor.

VARSZINHÁZ.

A piros bugyellár.
Eredeti népszínmű táncokkal és dalokkal 3 felvonásban. Irta: Csépreghy Ferencz.
Személyek:
Török Mihály bíró Gyones
Török bíró Bihla L.
Kender Julis Demján M.
Menczi V. Molnár R.
Csilag Pál Bakó
A kapitány Pálffy
Perak kapitány Bartos
Pannás Muki Kovács
Hajás Muki Abonyi
Kosza Gyurka Rozsahegyí
Laveles Misi Szóke
Kisburo Matyari
Suták Kata Fáy sz.
Lacsi cigány Narcisz
Lakatos Gabányi

Kezdeté 1/8 órákor.

A nm. v. és köz. miniszter elismerő leltárával kitüntetve.
Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső FOGORVOSI INTEZETE
Áthelyezve: **Károly-körút 3. sz. alá.**
Fájós fogak meggyógyítása | Szájpadlás nélküli műfogak
Tartós fogtömések, | aranyhídak, koronák,
Foghúzóak (altatásban is.) | jól használható fogorok el-
készítése és behelyeszése.
Jótállás mellett mérsékelt árban.
Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkat.

MODERN SZINPAD

NAGY ENDRE CABARETJA
Andrássy-út 69. Telefon 93-16
Minden este: A „Nyugat” felolvasó ciklusa. A három hős (színpadi tréfa. Operett). — A vajda az oriaszékgyőről. A borbélyműhelyben. — Mariska, a démon. — Az éjjeli ügyész. (Színpadi tréfa.)
Fellépnek: Nagy Endre, Medgyasszay Vilma, Ferenyosy Károly, Németh Juliska, Sajó Géza, Falay Rózi, Huszár Károly, Barsony István, Garas Márton, Boldissár Andor, Papp János. — Jegyek előre váltandók a cabaret pénztárában (VI., Andrássy-út 69. szám.)

Tátra-Mulató

Király-utoza 77. sz.
! Fényes műsor !
UJ! 20 elsőrangú attrakciók. UJ!

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22
Minden este 8 órákor
a kolosszális sikerű műsor.
Operett-száger **A trabukói herceg** Operett-száger
Zsur a legénylakásban. — Mariska memoárjai. — A szomszéd szobában. — Nász-utón. — Morcaschani. — Hero.
Azonkívül: A tánczó nő menyecske. — Ujra! Ujra!
és 16 elsőrangú attrakció.
A télikert tükörmében ROYAL-KABARET. Ének és táncelőadás. Keringő-verseny. — Csikányzene reggeli 5 óráig. Rendes helyárak. Elővételi díj (este 6 óráig) páholyoknál 5 kor., minden egyéb jegynél 1 korona.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utoza 17. sz. Waldmann Irreigazg.
Ma és minden este a fényes novemberi műsor
SALERNO.
CONSTANZE ZINNER.
LOS ALMA-VIVAS.
RUDOLF HOCK.
Továbbá 15 attrakció.
AZ előadás kezdete 8 órákor.
legelővetél 10—2 és 3—6 a nappali pénztárnál.
A téli kertben reggeli 5 óráig **VÖRÖS ELEK** cigányzenekara hangversenyez

ÖN BÉREL KIDOB

egy ócska zongorát vagy pianót és havonta 12 vagy 16 korona kölcsönödjél, végte pénzt kímélve, zongorája nincsen.
HA FIZET
havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyarmányt, legmodernebb ércpánoroldókés kereszthúros új zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezest, nem kötelez téje bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. — Ilyen ideális szolíd, liberális módon kapható kizárólagosan csak
„MUSICA” részvény-társaság
(Gyűjtő: Sternberg Dezső.)
zongora eladási és kölcsönzési telepén.
Eufon tölcseránlküll legtekéletesebb gramofon- és művezelemek főlárúsítása.
Budapest, VI., Teréz-körút 1/a. (Király-utoza sarok, sz. Országos Zeneakadémia közelében.)
Telefon 4-31.
Zongorák beosorolása, javítása, hangolása legkülönbsebben. Fény rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részeshínek.

Surányi szalonczukorka

és karácsonyfa-diszcukorka
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.,
utánvétel mellett bérmentve.
Finom friss teasütemény is kapható.
Surányi czukorkagyár
Nagy-Surány Nyitra megye.

Butor

kézpénzért és részlete
3 szoba teljes berendezése 360 frtért,
mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból. 100 szoba állandóan készen raktáron a leggyorsabb kivitel-től a legdnomabbig. — Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér bélyegben.
Nagy Imre lakberendezési vállalata
Budapest, Váci-körút 9. (Szerencsen-utoza sarok).

Likörgyárosok, kereskedők és pálinkakészítők

a legmegbízhatóbb beszerzési forrása
Báró Pászthory Árpád
Budapest, Dohány-utoza 1b.
Aetherikus olajok, kompozitók, eszenciák, rum, likőr és pálinkák, továbbá csukrástati kellekek és mérge-mentes italte-tékek ipar-elepe.
Árjegyzék és mintákkal kívánatra szogálok.
Nagyobb megrendelésnél utazómat küldöm ki.
Versenyképesség bármely külföldi és hazai hason-nemű gyárral.
Óvakodjunk silány utánzásoktól.

Téli sport

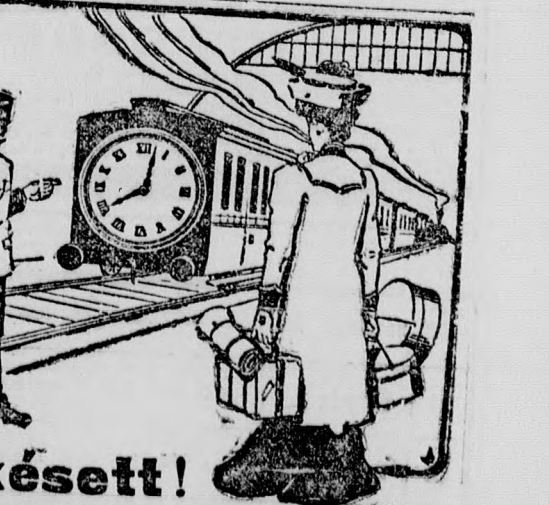

Kertész Tódor
Budapest Kristóffér
Sportárjegyzék ingyen.

ALMANACH

az 1910. évre.
Szerkeszti Mikszáth Kálmán.
Tartalma:
Előszó: Mikszáth Kálmántól. — Szeretem az igazságot. Irta: Gárdonyi Géza. — A gyógyító halál. Irta: Biró Lajos. — Holdkelte előtt. Irta: Barsony István. — Nadnie testőrei. Irta: Lőrinczy György. — Hosszu élet. Irta: Ambrus Zoltán. — Egy lord. Irta: Szini Gyula. — Fennona. Irta: Scossa Dezső. — A szögletben. Irta: Lovik Károly. — Az a bolond Zathureczky. Irta: Krudy Gyula. — A kotlós. Irta: Móricz Zsigmond. — Az ezüst forint. Irta: Pekár Gyula. — Argyle vége. Irta: Farkas Pál. — A mester. Irta: Herczeg Ferencz. János mester és a felesége. Irta: Szomaházy István. — Melyik volt a bolond. Irta: Sas Ede. — A játszópajtás. Irta: Mikszáth Kálmán. — Utoszó az előszó utjáról. Irta: Bródy Sándor.

Ára: disz-kötésben 2 korona.
Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál Singer és Wolfner könyvkereskedésében, Budapesten. VI., Andrássy-út 10. szám.

Lekéselt!
mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járású órá
POLGÁR KÁLMÁN
művész
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 29. SZÁM
részletfizetésre is vásárolhat szíve-
sűn szabott áron.
Invitasok és vidéki megrendelésekre különös figyelem!
Ezaz képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1909. november hó 23-án.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Faust.

Sziámú felvonásban. Írta Goethe
Fordította: Baró Doczy Lajos.

Személyek:
Isczraló Vágó
Kötő Vándory
Bohóc Czouor
Faust Törzs
Mefisztó Sebestyén
Wagner Rétho
Balint Papp
Fiatal tanítvány Tarnai
Brander Raikai
Frosch Z. Molnár
Siebel Dobi
Altmayer Kármendy
Oreg paraszt Kúri
Margit Nagy Teréz

Kezdeté 1/8 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szegény gazdagok.

Kezdeté 1/8 óraker.

APOLLO-PROJEKTOGRAF

Telefon 68-39.

Bikaviadal Barcelonában.

A zerge vadás.

A nap leánya. — Konzul II. az emberi oszimpánz.

Csibikém

(Kunle. Előadja Baumann Károly). — A mentőv. — Fajdalommentes toghuzás. — Aki a nagy színeszt — Aki a nagy színeszt

Lehmann ura szállodában.

Az első előadás hétköznapokon d. u. 5 óraker, vasár- és ünnepnapokon d. u. 8 óraker kezdődik

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Rébusz báró.

Operett 3 felvonásban. Írta: Herczeg Ferencz Zenejét szer-zette Huszsa Jenő.

Személyek:
Rébusz báró Sziklay
Stopp Katicza Póráss S.
Miss Styrling Orlei F.
Diane de Potero Sogodi E.
Eskinóc úrnők Booss
Castel-Famios Raskó
Tornado mester Szirmai
A fejedelem Kovács
A fejedelemszony Nemeth
Lolo Erdő E.
Niui Saári R.
Szárnysegéd Gergely I.
Udvarmester Ligeti
Sáfrány

Kezdeté 1/8 óraker.

Fővárosi Városligeti Színház

Szerelmi keringő.

Operette 3 felvonásban. Szer-zette: Ziehrer.

Személyek

Gróf Liebling Miskey
Jenny Bardos J.
Jella báróné Küry Klára
Spini Guido Csapo
Gervais Pál Szalay
Schneider Papi Ferenczy
Kata Lang E.
Anna Vörös Iy
Blissand Kellér
Rogot Pilszky
Cora Hatay A.
Dora Helty O.
Fili Kovács I.
Didi Balázs G.
Mimi Markus E.
Dodo Szegey I.

Kezdeté 1/8 óraker.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

Teréz-körút 26. Telefon 52-88.

Spázó a bíróság előtt!

A „TAIFUN“ paródiája stb. stb. Azonkívül 20 kacagató új kuplé és 3 kis darab.

Uj! Ryan health exerciser legkitünőbb izomerősítő, testgyenesítő, szoba-torna készülék. Orvosi-lag ajánlva. Hivatal-nokoknak, mindazoknak, kik kevés mozgást végez-nek, igen egészséges. I. Gyermek és nőnek 9.— K. II. Férfiaknak 11.— K. III. „Athlota“, erős 13.— K. IV. „Herkules“, legerő-sebb 15.— K. V. „Combina-tion“, gyermek, női, férfi 20.— K. Kertész Tódor Budapest, Kristóf-tér. Sport és játék. Képes ár-jegyzék, ingyen és bér-m.

Azonnal jogos tulajdona! A zongora vagy planinó ha REMÉNYI MIHALY

legjobb rendszerű hitelostályból veszi azt meg. Nem héri! a részesítéskés leple alatt, ha nem azonnal sajátja a megvet hangzer. Ugyanazon árák mintha készpénzzel venné.

Előleg nem kell
10 frt havi részletfizetés mellett a legjobb zongorát v. planinót. Részletes árjegyzék és prospektus díjtalanul küldük Budapestről, Király-u. 58.

Nemcsak Budapesten, de vidéken is bárkinek rendelkezésére áll ezen oddig még nem létezett alkalom ily könnyű feltételek mellett zongorát vagy más hangzert vásárolni. Zongorák hangolása és javítása a leg-képzettebb szakmunkások által.

IRÓGÉPTULAJDONOSOK!

VÁGJUK LE AZT A OPFOT!
KINAI

mely ama teves fogalomból áll, hogy kelle-keket ott vásároljunk, hol az irógépet vettük!

Az irógép és ennek kellékei teljesen különálló dolgok!

WOLLÁK és TÁRSA
speciális irógépkellék-üzlet
Budapest, V., Alkotmány-utca 19.
Telefon 24-98. Kérjen árjegyzéket.

Eredeti Mikulások Kertész Topornal!

MARGIT GYÓGY-FORRÁS

(Bereg megye)

a gyomor, belek, hughólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó ha-tásu még akkor is ha vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkács-on.

Báro Proff Kocsárdné,

főv. polgári iskolai tanítónő

torna- és vivőiskolája

kizárólag nők s gyermekek részére

V., Alkotmány-utca 19. szám.

Teljesen szakszerű vezetés. — Kipróbált tanerők, kül-lön hölgyesportok s külön gyermekesportok. — A gyermekekre állandó gondos felügyelet. Az összes helyiségekben légfűtés. Mosdókban, fürdő-ben auto-geyser. — Beiratások egész nap. — Kivánatra prospektus. 28016

Szőnyeg-ujdonság!

200/300 cm. nagyságu mindkét olda-lon egyforma nyírott Jaquard sző-nyeg elpusztíthatatlan anyagban 5 frt 80 kr. szabott ártért kapható.

Rosenberg és Quitt

női divat, vászon és szőnyeg-ruk nagy áruháza.

Budapest, VI., Király-u. 32.
(sarkokzlet.) 28087

Alapítva 1895.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap kezdete 1/8 óraker.

9 óraker: **Az anya-jegy** 9 óraker:
Bohózat. Írták: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt.

11 óraker: **Simon te csalsz!** 11 óraker:
Bohózat. Írták: Glinger és Taussig, ford.: Steinhardt.

Továbbá: Steinhardt mint: repülő esendőr és Gyárfás új szólószámmal. Kifundó attrakciók.
Jegyek: 9-12 frt és 3-6 frt. Rákóczi-ut 63. és özv. Kontiné donánykülönlegességi Áradójában Andrassy-ut 28 kapható. Esti pénztárnítás 7 óraker. — A remek téli kertben cabaret és táncz. Belépő-díj nincs! — Izletes francia konyha!

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révay-utca 18. szám.
Telefon: 14-22. Telefon: 14-22.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
Az előadás kezdete 1/8 óraker.

9 1/2 óraker! MA! Ujdonság

A vékonynyaku ember

Bohózat. Írta: Neufeldt A. magyarosította Satyr.
Rendező: Rott Sándor.

Továbbá: Trebitsch, Gerő, Springer és Werner
Ferencz új maganzámmal.
Végül 11 óraker!
„ENDLICH DOCH“

Bohózat írta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Jegyek kaphatók a Folies Caprice Révay-utca nappali pénz-tárnál, d. u. 9-11 frt és l. u. 3-6 frt. „Lyra“ jegyirodájában, Andrassy-ut 15, valamint Sopronyi nagyüzsdájában Rákóczi ut 1. 12 óra után az Iso emeleti CASINO DE PARIS-ban a világ legelső enka- és táncz szímk felépít.

Heti műsor:

1909. november hó.	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Varszinház	Vigszinház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Fővárosi Város-ligeti Színház	Hangversenyek
24 Szerda	Szent-Ánéji álom	A makrancos hölgy	—	Buridán szamara	Jack, a senki	Rébusz báró	Szegény gazdagok	A betyárkirálynő	—
25 Csütörtök	A bohány	Lohengrin	Jack, a senki	Taifun	La Femme Nue	Tilos a csók	Szegény gazdagok	Erdészleány	Royal Kemény vonós négyes
26 Péntek	A harmadik	Rigoletto Táncgyveleg	Mary Ann	Albert herczeg	La Rafale	Rébusz báró	Szegény gazdagok	A Smokk-család	Royal Dohnányi Ernő
27 Szombat	A harma tik	Az afrikai nő	Hivatalnok urak	Taifun	La Dame de chez Maxim	Rébusz báró	Az Országos Szin-művészeti Akadémia előadása.	Folt, amely tisztít	Royal Ady Endre estélye
28 Vasárnap este	A boszorkány	Carmen	—	Takarjártás	A sasfók	Janoska	—	Narciss	—
	A harmadik	—	—	Buridán szamara	Jack, a senki	Rébusz báró	—	A betyár királynő	—

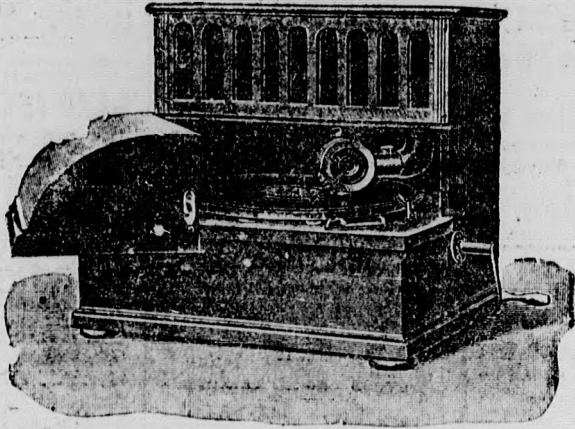
Ujdonság! Ujdonság!

A hangszer-technika remeke. Tölcsernélküli zajtalan beszélőgép.

(Grammofon)
Kizárólag csakis

AUFRECHT és GOLDSCHMIED Nagyáruházaiban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-UT 30. SZÁM.

J. Nyitott állapotban. Nagysága 26x35x42 cm.

J. 2. szám. Oldalt nyitló zongora-alaku fényezett, remek szép díofa avagy tölgyfaszekrény. Rendkívül finom és szabatos óramű és kiváló gépezet. Negy hangverseny-hangdoboz, felettébb kellemes és erőteljes hangviszádas. Ára 5 darab kétoldalu nagy (25 cm.) játéklemezzel és 1 csomag tüvel 200 korona. Havi részlet 10 korona.

Megrendelési ív. Aufrecht és Goldschmied cégnél

Ezennel megrendelem a J. 2. számú beszélőgépet 200 kor. árban, fizetendő 10.- kor. havi részletekben, a szállítástól kezdve Budapesten Aufrecht és Goldschmied cégnél. — A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása a teljes vételár esedékessé teszi. A számla teljes kiegyenlítése a cég tulajdonjogát ezen árua elismerem. Per esetén bármelyik budapesti bír. járásbíróság illetékes.

Lakhely: Kelet:
Név és foglalkozás:
Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Most jelent meg az 1910-ik évre szóló

MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUM!

Hivatalok, intézetek, közigazgatási hatóságok és tisztviselők részére nélkülözhetetlen az

ATHENAEUM MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUMA

az 1910-ik évre. XIX. ÉVFOLYAM.

Ára tartós. 2 kor. kötésben

Megrendelhető a kiadó ATHENAEUM R.T. könyvkiadóhivatalában (Budapest, VII., Rákóczi-út 54. sz.) és minden könyvkereskedésben

Hurutos

bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle cukorka, melyet pemetefülből készít Réthy Béla gyógyszerész Békéscsabán. Gyógyszertárban kapható.

Nálam BUTOR

minden hitelképes, tisztességesen gondolkodó egyén

szükségletét a következő fizetési feltételekkel szeresheti be: 100 koronáig havi részlet 8 korona, 200 koronáig 10 korona, 300 koronáig 15 kor., 500 koronáig 20 kor., 600 koronáig 25 korona, 800 koronáig 30 korona, 1000 koronáig 40 kor. stb. Előlegül 20 százalék fizetendő.

SÁNDOR IGNÁCZ

butorkereskedő, V., Bank-utca 7. (volt Sétáló-utca), Bazilika-templom közelében, Váci-körút mellett. — Butoralbumot 1 korona, bélyeg ellenében küldök. Telefon 104-84.

Hevény vagy idült

bujakór - bántalmak

egy korválykór, bőrbajok, rheuma, (dizag, vékelyek stb.) s a nemlott, vertől származó egyéb bajoknál, mint mirigydagányat, rheumatizmust, a száj, gége gyengedését, daganatokat, onosztis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy örökölt bujakóros bántalmak esetében, a legmeggrózzottabb s minden gyógykezeléssel daczó betegségekben biztoss és gyökeres gyógyulást nyújtanak.

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve. Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvosok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és már számos kitüntetésben részesült. Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 11.- kor. Minta és prospectus rendelkezésre áll.

Raktár: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 22. szám.

Kenedi Géza

Szociológiai Nyomozások

Két kötet

A művelt nagyközönség számára írt szociológiai cikkek gyűjteménye, előkelő szempontból, eredeti felfogásban beszél meg a szociológia alapkérdéseit, biztos itélettel fejtegeti a feminizmust, a társadalom bomlasztó erőit és fentartó energiáit. Világos okfejtésével és finom csiszoltságú stílusával megragadja minden művelt ember érdeklődését.

A két kötet ára 8 korona

Kiadja a FRANKLIN-TÁRSULAT

Kapható:

LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

KÉZIMUNKA

IGOBELINEK: hímzőanyagok és szövetek szabott gyári árakon. Kérjen nagy képes árjegyzéket. Telefon 109 06.

BERCZI D. SÁNDOR

Budapest, VI., Desseffy-utca 5. sz. saját áruházában

Intézeti kelengyék részére

hímzett és szövött monogramok, betűk és számok rendkívül nagy választékban.

Butor EHRENTREU és FUCHS

Budapest, VI., Teréz-körút 8. Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

FOGAK

8 koronától szájpádás nélkül, gyökéreltávolítás fölösleges, aranykoronák és tartós fogtömések, foghúzóak érzéstelenítéssel. — Vidékiek 12 óra alatt kielégítettek. Régi hasznavehető fogsort hasznavehetővé alakítok.

Dr. Hegedűs Jakab fogorvos

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 44. szám. Rendelés egész nap. Részletfizetésre is. 10 évi jótállás és fájdalommentes kezelés, tartós fogtömések 8 korona.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, HÁZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN

ÉKSZERESZ-és MŰRÉSZ-üzletében szereshetők. BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK. ÁRJEGYZÉK 20 ÓO RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE

Ezen specialista legjobban ajánlható szerteelt gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház angyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

nemi betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphillist és únfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepi az eredmény férfiu gyengeségnél (impotentia) még öregebb egyéneknek is.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levélre díjtalanul válasz. Kivánatra gyógyszerrel. Rendelés délutól 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(Ajánlás, a Pannonia szállodával szemben.) Léposházi bejárt. — KÉTIK VÁRSZÁK.

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények

Használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V., Bálvány-utca 6-C. 28

Ékszeresek,

ezüstművek, órák, evőeszközök, dísz tárgyak részletesre olcsó áron beszerezhetők közvetlen a gyártótól Sárka János, Kolozsvár. Árjegyzék ingyen. 28091

Mivel tisztítsuk

fogainkat? Szakorvosok tanácsa szerint Sztraka Menthol fogszappannal, mert manapság ez legjobb fogtisztító. Kapható gyógyszárakban 1 kor.-ért, 3 arbot 3 koronáért bérmentve küld. Sztraka gyógyszerész, Mohol 2.

Pótvizsgálatra,

javítóra, potérétségre, bármilyen vizsgálatra előkészít: „Szűnidei Tanfolyam” Garay-u. 5. II. 12/a.

Csemegezőlő,

méződes chasselas mázsánként 50 kor. pósta-kosaránként K. 320. Téli alma, őrési bírsalma K. 280, mázsánként 36 korona. — Gyümölcskivitel Csongrádról.

Házilag főzött

baracklékvárnak klgját K. 240, méződes szilvalekvárnak K. 120, petrezselyem, hagyma, zeller postaszakonként K. 160. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Fajborokat

lefejtve kölesön hordóban hektoliterenként 34 korona, ismételdadónak ár-engedmény. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Rizike gomba

gomba, hus-, főzelék-, gyümölcs-konzervek, gyümölcszék, szörpök, szépségi csemegekről kérjen árjegyzéket. Felkai konzervgyár, Barta József Felka, Szepesm. 28006

Pénzelőleget.

Telefon 149-00. Butorra zongorára varrógép kereskedelmi árukra, melyek bizományba beraktározatnak. Régi Tauber cég csak Baross-ter 17. sz.

Réz és vasbutor

a legolcsóbb gyári áron, rézgy 30 ft. Gyermek-ág 10 ft. Angol vaságy acél sodronnyal 20 ft. Összesukó vaságy 3 matracozal 8,25 legjobb minőségben kapható Weisz I. Bpest. Andrassy-ut 77., bejárat a Rózsa-utca) árjegyzék ingyen. 27980

Asztalosok

új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Nevelőnőket

német, angol, francziákat-zene- és nyelvismerettel minden nemzetiségű bonnokat belepésre ajánlok magyar zene és nyelvismerő okleveles tanítóknak sürgösen keresek Szegehné S. Lujza. Budapest, VI., Dessozffy-utca 22. 27897

Rekedtség

biztos és kellemes orvos-sága a Réthy-féle czorkorka. 60 fillérért mindenütt kapható.

Ingyenes gépirás-tanítás

Kedvezményes magyar. német gyorsírás-oktatás. A „Stenografa” Országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró- és gépiróiskolában okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetése alatt havonként új gyorsírás, gépirási és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvvitel kereskedelmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyesírás és szépírás. Díjtalan és biztos állásközvetítés. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírás sürgős esetben egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Irsamunkák leírása és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Rákóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéseit újabban megtevesztő módon utánozzák. Tájékoztatót szívesen küld az igazgatóság.

Ajtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók.

Wiener A. utódánál

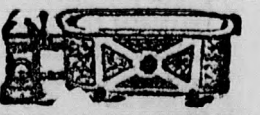
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon 62-30. Alapított 1886-ban.

Tokaji

hegyi bor (szamorodni) kiváló zamatos. 1908. évi ötliteres csomag 7 korona 50 fillér, 10 literes 14. K. Tokaji aszbor, 2 puttonos édes, 5 filléres üveg 12 korona, bérmentve. Nagyobb vételnél megfelelő engedmény. Megrendelhető Grittner Lajosnál Tokaj. 28102

Légszesz és villamos csillárok

legelőnyösebben szerezhetőek be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyárban, Budapest, VI. ker., Dessozffy-u. 9-11.

Saját gyártmányú fűrdőkádak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kádak 60 kortól feljebb. Elváltak mindenféle kuszivattyúk és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron.

LEFKOVICS ADOLF Budapest, VII., Wesselényi-u. 51/E. Telefon 113-46. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vasbutor.

Rézgy 35 ft., gyermek-ág 11, összesukható vas-ág 5, ágybetét vaskeretű 5,50, fakoretű 3,50, rézgarnis 2,50. Összesukható tábori ágy acélsodronnyal 8.-, sodronnyonát kerítést, vaskaput legolcsóbban szállít Hicker Gy. gyára Holló-utca 3/E. Telefon 22-66. 28975

Csemegezőlő

legnemesebb téli fajokban muskotálylyal 5 kilót 4 koronáért, remekszép finom almát vagy körtét 3 koronáért, vékonyheju diót vagy óriás birset 2 1/2 koronáért, óriás gesztenyét vagy lóduz citromot 3 koronáért szállít Müller I. gyümölcskivitel Kiskunaaal. 28020

Keresek

egy 3-4 járlatu gőzmalmot haszonbérbe vagy megvételre. Ugyan nálam eladó egy remek szép házőrző szenttornáthegyi eb, 50 kg. súlyu, ára 120 korona. Rónay is van. Egyek

Brilliantot,

aranyat, ezüstöt, ékszert és régiéket veszek és eladok. Kértezz ékszerész Budapest, VII., Király-utca 85. szám. — Telefonszám 95-48.—

Rekord hangversenylemezek legjobbak a világon!

25 cm. mindkét oldalán bejártsza db K. 3.-12 db vásárlásnál K. 2.80. — Grammofonok K. 25.-, 35.-, 50.-, 200.-. Fonografok Lyra K. 7.-. — csakis hangversenylemezekkel! SCHMUTZNER FESTVÉREK gramfonon és angolmez nagyraktárában Budapest, József-körút 26 g. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ingóságokat

értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat a Szentkirályi utcából. Készpénzelőleggel beraktároz bármilyen ingóságokat, berendezéseket mintaszéri raktárba csekély díjazásért értékesítés céljából vagy anélkül. Telefon 110-08. 9984

BUTOROK

báló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, róz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bõrgarnitúrák eladása s vétele Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. I. em. Kazinczy-utca sarok. 287

A czimre tessék ügyelni!

VALÓ-

di francia különlegességek (évszerek) csakis

P. Bergeran Pils leghíresebb párisi gyártóstól legelőnyösebben beszerezhető

Polgár Sándornál Budapest, VI. ker., Erzsébet-körút 50.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A legelőnyösebb részletfizetésre

zongorát, pianinot, czimbalmot, hegedűt

Készpénzbeni áron a legújabb rendszerű

bankhitel

utján kizárólag csakis

REMÉNYI

nagy magyar hangszertelepítő

Prospektus és árjegyzék ingyen. 649

Budapest, Király-u. 58.

Zálogcédelulákat

veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 736

SCHILLER IZIDOR

ékszerkereskedő

Budapest, Sip-utca 8. szám.

Disznó-zsirt,

vajat teljesen pótol; főzéshez, sütéshez kitűnő, szagtalan, szapora, kellemes, egészséges kókuszdió-zsír. Olcsó postacsomag bérmentve 7 korona. Nagyban legolcsóbban. Klein Sándor, Wien Kaiser Josefstrasse 7. 5837

Bouvet-Ladubay

legjobb és legolcsóbb

francia pezsgő.

Vezérképviselőség:

PRÁGA,

Soukenicka 30.

BUTOR

30% megtakarítás!

Régi Butorszalon

Budapest, Ferenciek tere 3 félemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol bõrgarnitúrák és szalonbutorok, keleti szőnyegek, csillárok. — Telefon 82-13.

+ Soványság +

Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek kóbelt. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállat. Verszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbujságnak nélkülözhetetlen tápszer. Kitüntette: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Belázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1.

Singer Jakob

ékszerkereskedő

BUDAPEST,

Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. 27953

Zálogcédelulákat

veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Neu Samu és Fia

szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos fegyintézet

VÁCZ.

Gyárt: mindennemű fa- és vastalicskat, kő- és kőzökösit, szerszámokat, emelőgépeket, kettős áttételel, lúszifafűrészszelepeket kerti és locomobilfecskeket stb. stb.

Budapesti raktár és iroda:

VI., Gyár-utca 23.

Telefon: 161-27.

Kérjen árajánlatot!

Meghülésből

származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ára gyógyszer-tárakban 60 fillér.

Kocsiárucsarnok

VII., Rákóczi-ut 72. sz. Magyarországi legnagyobb kocsi raktára. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

Modern

urasági butorok

alkalmi vétele

és eladása

báló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SANDOR és Társa

Budapest, Liszt Ferenc-utca 8. szám, ez előtt Gyár-utca.

Telefon 14-09.

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémia tanárok által oktatott szaktanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-ter 10. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezetek től s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át.

VALÓ-FRANCIA

GUMMI ÉS HALHÖLYAGOK

Lucyja 175 2. 3. 10 Kélg. 3 db. legfinomabb minőségű K.

STERYL

lényegesen legfinomabb GUMMI-KÜLLŐLEGGESÉG csak szegemnél kapható.

NEUMAYER LIPÓT

BUDAPEST VI. VÁCZI-KÖRÚT 3. SZ. AUERFÉNYHÁZ.

Elsőrendű

SINGER-varrógépeket

nagybani erejű gépi árban és minden árfelemelés nélkül, havi

8-10 kor. részlete szállítunk 10 évi jótállással.

LÁNG JAKAB és FIA

varrógép- és kerékpár nagykereskedők, Budapest, VII., József-körút 41. sz. Főraktár: Baross-ter 4. és Budán: Margit-körút 6. sz. — Kérés árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egyedüli pontos teljes levelcizme összes hirdetésemnek

KÁLLAI LAJOS

motorgyára

Budapest,

Gyár-utca 23. sz.

Legújabb rendszerű

benzinmotorokról

tessék díszárjegyzéket kérni